

Politikeres telefon
kan overvåges af
kommunen

it side 4

Udspil:
Sådan skal
affaldet sorteres

teknik & miljø side 14

Dansk-tysk borgmester:
Ironi er godt - undtagen
over for mor

politikerliv side 20

kommunen.dk

POLITIK FRA RØDDERNE

TORSDAG 11. APRIL 2019 / NR. 4 · 62. ÅRGANG

Rundspørge: Dårlig samvittighed plager kommunale chefer

arbejds miljø side 10

Kommunerne ejer **45.000** ejendomme - **oprydning**
og bedre **overblik** kan spare store millionbeløb

ejendomsdrift side 6

Supersygehuse skal kulegraves

De i alt 16 supersygehuse har været ramt af så store problemer med både økonomi og forsinkelser, at Rigsrevisionen nu vil gennemføre en omfattende undersøgelse af projekterne. De tæller en samlet investering på op mod 50 mia. kr., men alligevel er flere af dem ramt af så store økonomiske udfordringer, at der eksempelvis må bruges udstyr af ældre dato, eller der ikke bliver sengepladser nok, selvom de er nye. Derfor er hospitalerne nødt til at prioritere. Nogle af sygehusbyggerierne finansieres gennem Kvalitetsfonden, som blev oprettet i 2007, mens regionerne selv investerer i andre.

2.257.014

medlemmer mønstrede de danske idrætsforeninger i 2018. Der er flere over 60 år - 20.000 flere end året før.

Ny forskning: De nationale test er fejlagtige og alt for usikre

De nationale test giver et mangelfuldt og usikkert billede af både skoleklassers og elevers faktiske faglige niveau, påviser ny forskningsrapport fra DPU, Aarhus Universitet. Forskerne bag undersøgelsen anbefaler, at de igangværende nationale test stoppes, og at alle pædagogiske, politiske og styringsmæssige beslutninger foretaget på baggrund af de nationale test bliver taget op til revision.

Nå, men det er vel på en dag som i dag - i den gode sags tjeneste - at man lever med at blive kaldt beskidt møgkælling, møgsæk og facist-kælling #røgfri fremtid

Stephanie Lose (V), formand for Danske Regioner

38 kommuner deler nøgletal på vejområdet

For to år siden udviklede 17 kommuner og KL's Teknik og Miljø en model for økonomiske nøgletal for drift og vedligehold på vejområdet. I dag indberetter 38 kommuner data på området til benchmarking til fælles brug, oplyser KL. Modellen skal fungere som værktøj for vejchefer, der kan skabe oversigt over, hvordan pengene bruges. Derudover kan den bidrage til udvikling af effektivitet og kvalitet i egen afdeling.

Lørdag demonstrerede forældre i 57 byer mod normeringerne i børneinstitutionerne på opfordring fra Forældrebevægelsen 'Omsorg til vores børn nu'. Billedet er fra Munke Mose i Odense.

Foto: Sophia Juliane Lydolph, Ritzau Scanpix

Jakob Esmann
@j_esmann

Så landede #Brande også i de store tyske medier. Og helt ærligt - skyskraber lyder bare federe på tysk. Wolkenkratzer! #kompoidk @lkastBrande #dkbiz #dkpol

Hochtower-Projekt: Ein Wolkenkratzer in der dänischen Heide - WELT
Ein 320 Meter hohes Gebäude in der Heide? Geht es nach dem dänischen Konzern Bestseller könnte das in Zukunft real werden. Die Zustimmung des Gemeinderat...
welt.de

Ni a-kasser overtager jobcenteropgaver i stort forsøg

Ni a-kasser er udvalgt til, hvad Beskæftigelsesministeriet kalder et historisk stort forsøg, hvor de skal overtage en del af jobcentrenes ansvar for at få ledige i job. Forsøget er fireårigt, og de udvalgte a-kasser får ansvaret for omkring hver fjerde dagpengemodtager i opsigelsesperioden og de første tre måneder af ledighedsforløbet. Forsøget ventes at omfatte cirka 37.500 for-

løb årligt, svarende til cirka 150.000 forløb over den fireårige periode, dog således at det årligt skal omfatte mindst 25 pct. af de nyindplacerede på dagpenge.

Ombudsmand:

Regler er ryggrad i god forvaltning

Regler om fx notatpligt og journalisering er ikke bare kedeligt bureaukrati, de er 'en del af ryggraden i god forvaltning', skriver Folketingets Ombudsmand i sin årsberetning for 2018, hvor to store kommunale sager fremhæves som eksempler. I brandbombsagen fra Ry i Skanderborg Kommune var overfaldet på en dreng kulmination på et langstrakt konfliktforløb, og ombudsmanden konkluderede i sin undersøgelse af sagen, at der var begået 'væsentlige fejl' i forhold til notat- og journaliseringspligt. I en sag fra Randers kritiserede Ombudsmanden en række sagsbehandlingsfejl, da kommunen hjemgav fire anbragte børn.

Panel vil lovgive om børnehavebørns trivsel

Trivslen for børn i vuggestue- og børnehavealderen bør sikres ved lov, mener regeringens stresspanel, som er nedsat for at komme med anbefalinger om forebyggelse og reduktion af stress.

Anette Prehn, der er formand for stresspanelet, fortæller, at tanken bag en børnemiljølov er at sikre børnene i stil med, hvordan voksne er sikret i arbejdsmiljøloven. - Vores forslag går på at ligestille børn med voksne. Det er paradoksalt, at vi i vores samfund behandler voksne som en slags overmennesker, der er sikret helt andre rettigheder end børn i deres hverdagsmiljø, siger hun.

kommunen.dk

Udgiver: Kommunen Aps

Ansv. redaktør: Claus G. Theilgaard
Administration, salg og abonnement:
Havnebryggen 5, 3740 Svaneke

Redaktion: red@kommunen.dk
Mejlgade 48 C, 8000 Aarhus C
Christiansborg, 1240 København K

Redaktionschef: Anni Kristensen
Redaktionssekretær: Morten Guldberg

Journalister: Ronja Pilgaard, Christian Olesen, Emma Oxenbøll, Morten Guldberg, Knud Abildtrup, Michael Kjærgård, Iben Sørensen, Hanne Korvig, Karin Svennevig Hyldig

Avislayout:
Rue Grafisk Design

Foto: Ritzau Scanpix

Debat & Navne:
debatognavne@kommunen.dk

Salg & abonnement:
Lene Stenstrop, tlf. 4635 3343
lene@dknyt.dk

Lisbeth Moesgaard, tlf. 4635 3343
lisbeth@kommunen.dk

Årsabonnement: 2.625 kr.
www.kommunen.dk/abonnement

Annoncer:
Henrik Eskelund, tlf. 5192 2437
henrik@kommunen.dk

Læsertal: 41.000
(Index Danmark/Gallup 1. halvår 2018)

Tryk:
JYPA/OTM

Udgivelsesdatoer i 2019

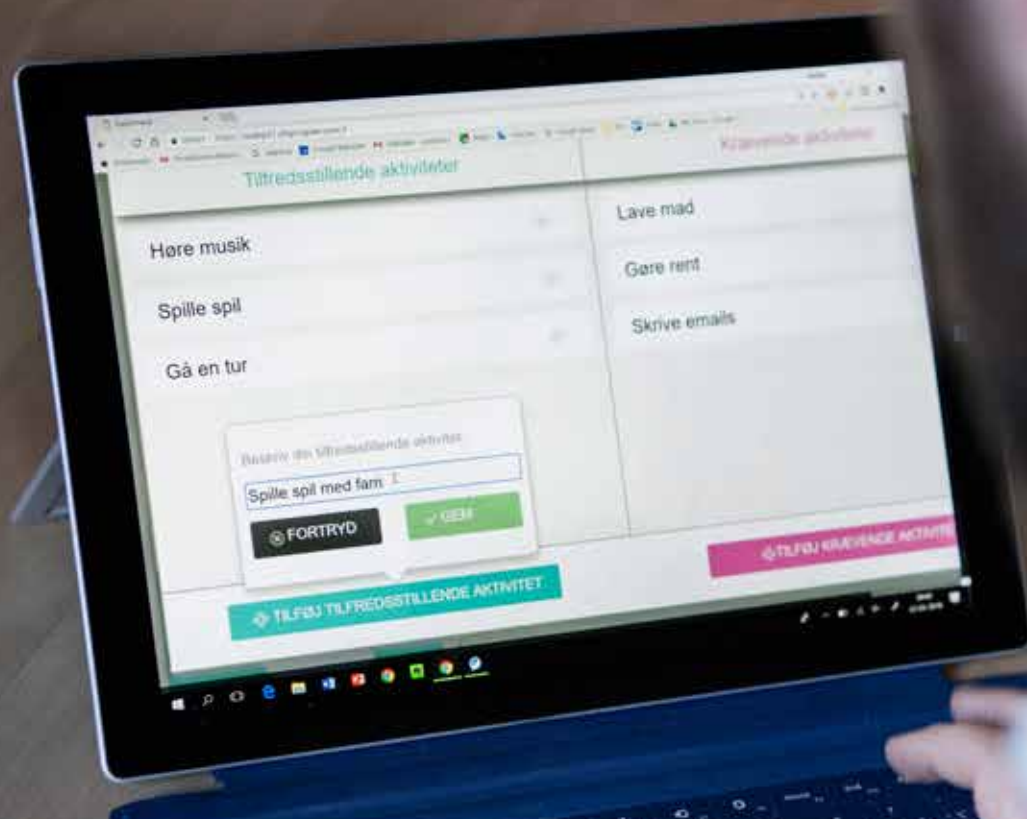
Torsdag d. 16.5.
Torsdag d. 27.6.
Torsdag d. 15.8.
Torsdag d. 12.9.
Torsdag d. 10.10.
Torsdag d. 14.11.
Torsdag d. 12.12.

kommunen.dk udgives på et kritisk og uvildigt journalistisk grundlag. Målgruppe: politikere og embedsmænd i kommuner, regioner og staten samt den kommunale verdens mange interessenter og leverandører.

Udgives i samarbejde med dknyt.dk.

DKNYT

Forskning: Onlinebehandling af angst og depression virker

Det er nemt for patienterne at modtage behandling online: De kan sidde, hvor de vil, og styrer selv, hvornår de vil tage modulet.

Foto: Region Syddanmark

Onlinepsykiatri kan mindske udfordringen med et stigende antal psykisk syge og samtidig udligne geografiske forskelle, lyder det fra forsker.

● selvhjælps-psykiatri

Af Emma Oxenbøll
emma@kommunen.dk

Når deprimerede Dennis eller angste Anne skal have hjælp til at få bugt med deres psykiske lidelser, er onlinebehandling gennem Internetpsykiatrien et kvalificeret bud på hjælp.

Det viser psykolog Kim Mathiasens ph.d.-projekt, som han netop har forsvaret.

Internetpsykiatrien er en klinik drevet af Region Syddanmark, der tilbyder behandling for panikangst, social angst, enkeltfobier og let til moderat depression via nettet til borgere i hele landet. En slags selvhjælp.

Ved starten og slutningen af behandlingen møder borgerne en psykolog gennem et videoopkald på en sikker forbindelse, mens de selv skal stå for at gennemføre de resterende moduler i programmet gennem en periode på ti til tolv uger.

Alt, de skal bruge for at komme i gang, er internetadgang og 12 minutter til at udfylde et behandlingsskema.

Selvom det næsten virker for simpelt og måske også tankevækkende, at behandling af psykiske lidelser kan foregå delvist via selvhjælp og psykologhjælp online,

viser det sig at være en succes. Derfor kan stat, regioner og kommuner give borgere en kvalificeret psykiatrisk behandling og tilmed spare tid og penge, hvis de benytter tilbuddet.

Samtidig skaber det lighed i sundhed, forklarer Kim Mathiasen.

- Vi har uheldigvis stadig det problem i Danmark, at vi - selvom vi har et godt sundhedsvæsen - ikke har fuldkommen lighed. Det er ikke lige meget, hvor man for eksempel bor. Med Internetpsykiatrien er det fuldstændig lige meget.

Han forsker ved Syddansk Universitet og har bl.a. undersøgt, hvordan online behandling af angst og depression kan integreres i det danske sundhedsvæsen. På baggrund af tre studier med 346 patienter konkluderer han bl.a., at symptomer på angst og depression hos voksne mindskes markant fra før behandling i Internetpsykiatrien til efter.

Når han sammenligner det resultat med mere kontrolleret forskning på området, kan han se, at der kan skabes cirka samme effekt ude i klinisk praksis, som man kan på laboratorierne på universiteter.

- Det er faktisk muligt at overføre den kliniske effekt ud af laboratorierne og ind i

virkeligheden, forklarer Kim Mathiasen.

Ingen 'one size fits all'

Kim Mathiasen mener, at onlinebehandling fremover kan øge behandlingskapaciteten og styrke den psykiatriske behandling i takt med, at udviklingen i psykisk sygdom betyder, at flere og flere rammes af angst og depression. Det er i forvejen underbehandlede lidelser, står der i ph.d.-afhandlingen.

- Hvis den nationale udrulning af Internetpsykiatrien bliver gjort permanent, har vi et lavtærskel-tilbud til samtlige voksne mennesker med angst og depression. Uanset hvor du bor i landet, bare du har internetforbindelse. Og det har 93 pct. af danskerne, siger Kim Mathiasen.

Behandlingen foregår i programmet MindDistrict, som bygger på behandlingsformen kognitiv adfærdsterapi. En terapiform, der er valgt, fordi den ifølge ham har solid evidens og er testet gennem 50-60 år.

Det, der i virkeligheden er nyt, er ikke indholdet i behandlingen, det er formatet, den leveres med, lyder argumentet.

- Der er adskillige psykologiske behandlinger, der er god evidens for. Grunden til, at vi har kastet os over kognitiv adfærdsterapi, er, at den har det mest solide evidensgrundlag. Det er ikke det samme som at sige, at den er bedre. Det er bare bevist mange gange, at den kan noget, siger han.

Også Sundhedsstyrelsen anbefaler kognitiv adfærdsterapi til behandling af angst og depression. Behandlingen

Det er et lavtærskel-tilbud til samtlige voksne mennesker med angst og depression. Uanset hvor du bor i landet, bare du har internetforbindelse. Det har 93 pct. af danskerne.

Kim Mathiasen, psykolog og ph.d. ved Syddansk Universitet

går ud på at ændre patientens tankemønstre og tillærte opfattelser af sig selv og verden. Terapien har ifølge ph.d'en også et meget pædagogisk format, fordi den enkelt kan omgøres til selvhjælpsfunktioner som hjemmøvelser, patienten selv skal lave.

Det gør den velegnet også på et praktisk niveau.

I ph.d.-afhandlingen peger de kliniske resultater, patienternes og personalets tilfredshed på, at man skal overveje at implementere internetbaseret kognitiv terapi i sundhedstilbud - særligt fordi resultaterne i behandlingen af angst og depression er positive.

- Nu har vi vist, at det er muligt at nå meget bredt ud med en ret effektiv behandling gennem Internetpsykiatrien. Det er måske endda

muligt at lave en optimering af måden, vi laver psykologisk behandling på de psykiatriske afdelinger, siger Kim Mathiasen.

I den forbindelse skal man kigge især efter et af de tre studier i hans ph.d.-afhandling: Det sidste.

Halvt internet, halvt ansigt til ansigt

Her undersøgte Kim Mathiasen, om såkaldt 'blended-care' også ville have en positiv effekt på patientens angst eller depression. Behandlingen gik ud på at kombinere online sessioner med traditionel behandling med en psykolog ansigt til ansigt.

Den form for behandling er ikke geografisk uafhængig, men til gengæld fungerer den sammen med den eksisterende psykiatri, forklarer Kim Mathiasen. Derfor vil blended-care i teorien kunne passe ind på en traditionel psykiatrisk afdeling, hvor udelukkende online behandling ikke gør sig godt.

- I princippet kunne du sige, at Internetpsykiatrien - altså den støttede selvhjælp - i højere grad afhjælper pres på primærsektoren, hvor blended-care måske i højere

grad afhjælper pres på sygehussektoren, siger han.

Resultatet af det tredje studie målt på 76 patienter viste, at det efter seks måneders behandling er lige så godt at have en blanding af halvt af hver som at have haft alle sessionerne ved fysisk fremmøde:

- Det er jo virkelig interessant, hvis det kunne implementeres med den effekt ude på de psykiatriske afdelinger. Så ville nogle patienter lige så godt kunne få et 'blended-forløb', hvilket ville kunne frigive nogle ressourcer til at lave længere og højere intensitetsforløb til dem, der har mere komplekse sygdomstilstande, siger han.

- Den mulighed kniber det altså med i dag, og det er ikke godt.

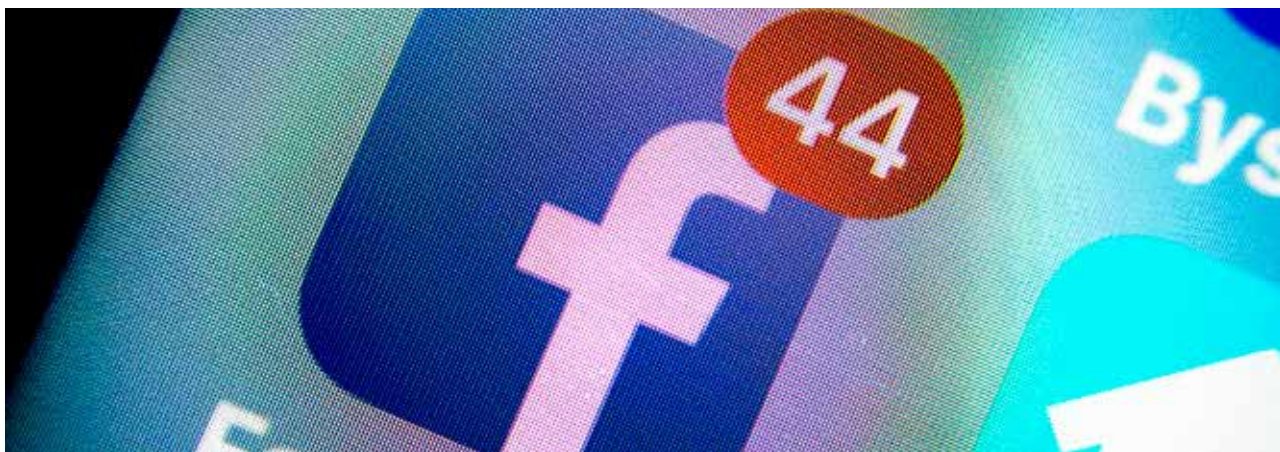
Ifølge Kim Mathiasen er en anden fremtidsmulighed at udvide diagnose-spektrret for onlinebehandling.

- Man kan godt udvide Internetpsykiatrien til andre diagnoser og patientgrupper, så det for eksempel også gælder PTSD og OCD, som det allerede gør i andre lande. Så kunne man også tilbyde teenagere eller børn behandling, siger han.

Internetpsykiatrien

- ▶ **Er en klinik** under Telepsykiatrisk Center i Region Syddanmark, der tilbyder online behandling af psykiske lidelser.
- ▶ **Blev oprettet** i 2015 som et to-årigt forsøg i regionen finansieret af satspuljemidler.
- ▶ **Fortsatte** i 2018 som et landsdækkende tilbud og som forsøgsordning indtil 2021.
- ▶ **Har egne psykologer** ansat specifikt til tilbuddet.

Kilde: Region Syddanmark

Kommuner kan overvåge

Kommuner over hele landet har installeret software på tablets og smartphones, som lader administrationen kigge med. Det er ikke nødvendigvis dårligt.

aflyttet

Af Ronja Pilgaard
ronja@kommunen.dk

- Jeg fandt ud af, at de kunne overvåge og aflytte min telefon, som det passer dem, og det vil jeg ikke være med til.

Sådan siger byrådsmedlem Jan Ryberg (Lokaldemokraterne) i dag om, hvorfor han afleverede sin kommunale telefon tilbage til Helsingør Kommune.

Det havde været et ret almindeligt konstituerende byrådsmøde i Helsingør den dag i december 2017. Der var 33 punkter på dagsordenen. Seks var lukkede for offentligheden, så meddelelser faldt som punkt nummer 27. Og her rejste Jan Ryberg sig altså op og flagrede med den spritnye iPhone. Den ville han sgu ikke have.

- Jeg gav telefonen til en af mine ansatte og bad ham sætte den op for mig. Kort efter kom han tilbage og fortalte, at de kunne se alt, hvad jeg foretager mig. Alt hvad jeg sender af mails, alt hvad jeg kigger på, alle telefonopkald kan spores. Så bad jeg ham pakke det sammen, og så afleverede jeg hele lortet tilbage, siger Jan Ryberg, der i dag bruger sin

private telefon til byrådsarbejdet.

Sagen er den, at Helsingør Kommune har et program installeret på telefonen, som, hvis det er sat op korrekt, kan give adgang til app-liste, gps-koordinater og andre personfølsomme data.

En løsning og et problem

Sådan et program har langt de fleste kommuner og regioner faktisk, og man kender det som regel som en MDM-løsning. For kommunerne er MDM-løsningen nemlig løsningen på noget, der ellers ville være et sikkerhedsproblem:

- I kommunerne får vi flere og flere enheder, og de udgør en risiko ligesom en pc. Så vi har brug for at have styr på, hvem der har hvilket udstyr, og sikre, at vi kan wipe - tømme - dem, hvis de bortkommer. På samme måde har vi brug for at styre, hvad der kan installeres af apps på de telefoner, der udleveres til medarbejderne. Og det sørger MDM-systemet for, forklarer Anders Lungholt, digitaliseringschef i Dragør Kommune.

Bliver telefonen stjålet, kan den trackes gennem den gps-modtager, der bruges i

'Siden dengang Jan Ryberg afleverede telefonen tilbage, har vi flere gange været inde og fjerne blandt andet outlook fra telefoner, som var blevet stjålet. Og det er jo noget af det, vi kan gøre fra centralt hold med det her.'

Pernille Madsen, centerchef for borgerservice, it og digitalisering i Helsingør

programmet. Men kommunen kan også slette alle oplysninger på telefonen. Hvis den skal opdateres og have nye applikationer, kan man rulle dem ud fra centralt hold. Og for at undgå, at kommunal data deles med Facebook og Google, kan den blokere for, at man bruger apps fra andre leverandører end dem, man selv har valgt.

Utroskab og ludomani

Men i den værste af alle verdener kan MDM-løsningen bruges til at kigge byrådspolitikerne over skulderen med, og det er det, Jan Ryberg og andre reagerer på. For mens det er fuldt tilladt at kigge ned i en arbejds-telefon, som kun må bruges til

arbejde, er det lidt noget andet, når der er tale om telefoner, som også må bruges til privat brug.

For med nogle MDM-løsninger kan det for eksempel lade sig gøre at se, hvilke apps der er installeret på enheden, og hvornår de sidst var aktive. Og det er personlig data, som man næppe deler med andre, siger Samir Maktabi, der er solution advisor hos it-leverandøren COMM2IG:

- Det kan være, jeg er på Grindr (dating-app for homoseksuelle mænd) eller Ashley Madison (dating-app med fokus på utroskab). Det fortæller noget om mit privatliv, hvis jeg har Bet24 eller Unibet (begge betting-apps) installeret og tjekker dem tre gange i timen. Når jeg går ned til helpdesk og afleverer min telefon, kan de ved hjælp af systemet se, hvilke apps jeg har, siger han og understreger, at det er derfor, it-medarbejdere, som har med det her at gøre, skal være underlagt fortrolighed.

- For han vil jo kunne bruge de her ting imod mig, hvis jeg var chef, kommunaldirektør eller politiker, siger Samir Maktabi.

Efter Ringkøbing-Skjern

En anden, der som Jan Ryberg blev bekymret over MDM-løsningen, er Martin Frausing (DF) fra Skanderborg Kommune.

Derfor skrev han i december til indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll-Bille (LA), for at få ham til at bekræfte, at det ikke er til-

'Det kan være, jeg er på Grindr (dating-app for homoseksuelle mænd) eller Ashley Madison (dating-app med fokus på utroskab) Det fortæller noget om mit privatliv, hvis jeg har Bet24 eller Unibet (begge betting-apps) installeret og tjekker dem tre gange i timen.'

Samir Maktabi, solution advisor hos it-leverandøren COMM2IG

ladt at tilgå byrådsmedlemers mailbokse. Spørgsmålet faldt også i forlængelse af en sag fra Ringkøbing-Skjern Kommune i 2017, hvor borgmesteren sammen med kommunaldirektøren og en jurist

havde tilgået flere byrådspolitikerers mailbokse.

Hertil svarer indenrigsministeren, at det er ganske rigtigt, at det ikke er tilladt:

'Kommunalbestyrelsesmedlemmer skal nemlig ikke risikere at blive kigget over skulderen, når de overvejer et nyt politisk tiltag, når de forsøger at samle flertal for et forslag, eller når de kommunikerer med borgere om forhold i kommunen. Det er uholdbart i et velfungerende demokrati,' skriver Simon Emil Ammitzbøll-Bille og henviser til en lovændring, der trådte i kraft 1. januar 2018.

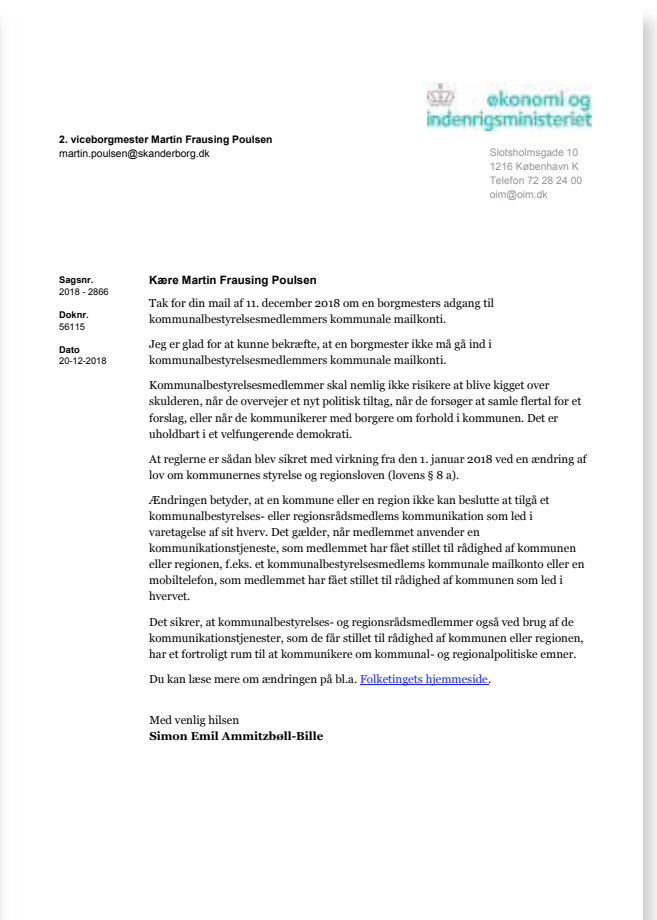
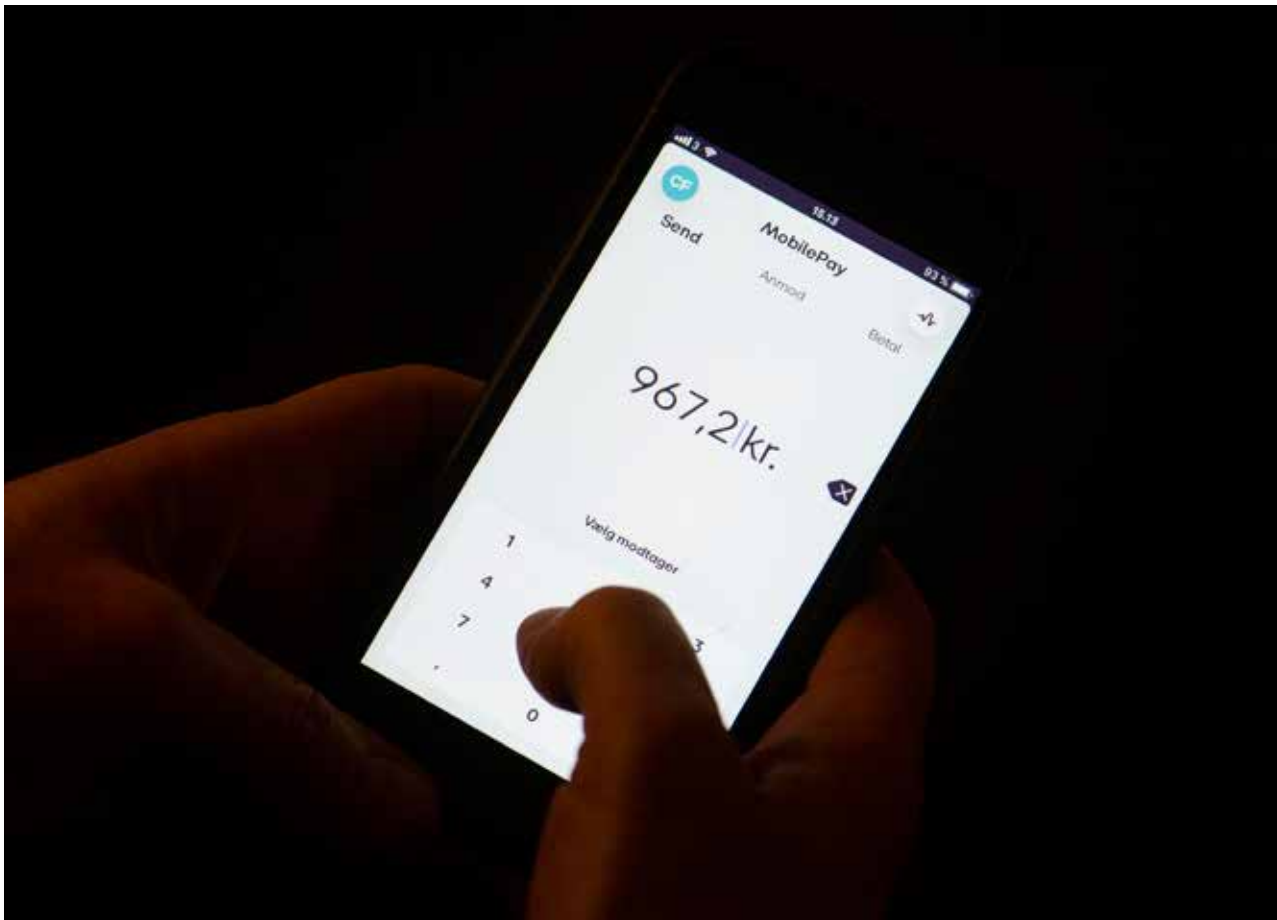
Han skriver endvidere, at der er tale om al kommunikation, politikerne har som del af, at han eller hun er politiker, og peger blandt andet på telefonerne.

Helsingør logger

Det er selvfølgelig ikke ligegyldigt, hvilken MDM-løsning kommunen har valgt. For eksempel har nogle løsninger den mulighed, at systemet logger, hver gang nogen har været inde og se

Hvad er en MDM-løsning

- ▶ **MDM står for Mobile Device Management** og er den betegnelse, man oftest bruger om et program installeret på mobiltelefoner og tablets, som gør det muligt for en virksomhed eller en kommune at ændre på opsætningen på en mobiltelefon eller en tablet.
- ▶ **I dag taler man også om EMM og UEM.** Begge dele er videreudviklinger af MDM-løsningen, som gør det muligt at udrulle applikationer og at kontrollere, om en enhed bliver koblet op til for eksempel en bilradio eller et smartwatch, som enheden så deler data med.

byrådspolitikeres telefoner

eller ændre noget. Det gør det for eksempel i Helsingør Kommune, fortæller Pernille Madsen, som er centerchef for borgerservice, IT og digitalisering. Men hun kan godt forstå, at Jan Ryberg ikke var tryk ved MDM-løsningen i starten:

- Vi havde simpelthen ikke fået fortalt godt nok om det.

Vi skulle have sagt det med det samme, at der ligger det her, og forklaret, hvad det var. Derfor sendte jeg også en mail ud efterfølgende, hvor jeg forklarede, hvad en MDM-løsning var, og hvad vi kunne og ikke kunne, siger hun.

Af mailen, som kommunen.dk har set, fremgår det

blandt andet, at det er i strid med lov om brevhemmelighed, hvis forvaltningen læser byrådsmedlemmernes beskeder og mails på telefonen.

Det fremgår også, at der er meget få medarbejdere, som har mulighed for at kunne søge i byrådsmedlemmernes mails, men 'jeg har ikke fan-

tasi til at forestille mig, i hvilke tilfælde det ville være tilfaldt at gå ind i jeres korrespondance,' skriver Pernille Madsen og konstaterer, at det i så fald ville være politiet, der ville anmode om data.

Og kommunen har haft behov for at bruge MDM-systemet til at fjerne indhold fra en stjålet telefon.

- Siden dengang Jan Ryberg afleverede telefonen tilbage, har vi flere gange været inde og fjerne bl.a. outlook fra telefoner, som var blevet stjålet. Og det er jo noget af det, vi kan gøre fra centralt hold med det her, siger Pernille Madsen.

Pernille Madsen er i øvrigt glad for, at Jan Ryberg i sin

tid stillede spørgsmål til MDM-løsningen. Det gav nemlig forvaltningen mulighed for at forbedre sin kommunikation.

- Der er mange, som tror, vi kan overvåge dem, og det kan vi altså ikke. Og det må vi heller ikke. Så det var nødt til at være tydeligt, siger hun i dag.

Den svære balancegang

Datasikkerhed er vigtigt, men hvordan sikrer man kommunens data, samtidig med at det giver mening at have fri telefon?

Af **Ronja Pilgaard**
ronja@kommunen.dk

Fri telefon giver en øget fleksibilitet, som er svær at hamle op med. Medarbejdere kan tjekke mails på vej hjem i toget, og de tager telefonen, efter at de er stempet ud fra en hård dag på arbejdet. Men det åbner også for nogle problemer.

For hvordan undgår man, at kommunale data og private beskeder og billeder bliver blandet sammen i én stor pærevælling, der uploades til cloudløsninger eller til sociale medier? Og hvordan sikrer kommunen, at de fortrolige oplysninger, som medarbejdere og politikere har adgang til, bliver opbevaret forsvarligt? Og at de er sikre, hvis en tablet eller en

mobiltelefon skulle blive stjålet?

MDM-løsninger kan være svaret. Der er bare nogle ting, man skal være opmærksom på, hvis man skal få mest muligt ud af MDM-løsningen og samtidig sikre medarbejdere og politikeres private data, siger Samir Maktabi, der er solution advisor hos it-leverandøren COMM2IG:

- Det er jo en balancegang, hvad man skal lukke ned for. Man kan for eksempel ikke tvinge folk, der bruger deres egen telefon, til ikke at bruge Facebook eller Instagram. Men jeg har set kommuner, hvor en medarbejder tog et billede af et cpr-nummer på et sygesikringskort med en telefon. Men da hun fem minutter senere havde fri og tjekkede Facebook, havde app'en jo adgang til hendes billeder, siger han.

Containere med data

Med andre ord, så skal man sørge for at finde en MDM-

løsning, der kan håndtere, at medarbejdere og politikere også kan have private oplysninger på telefonen.

En løsning på det kan for eksempel være en app, der fungerer som en lukket container med kommunens data.

'Jeg har set kommuner, hvor en medarbejder tog et billede af et cpr-nummer på et sygesikringskort med en telefon. Men da hun fem minutter senere havde fri og tjekkede Facebook, havde app'en jo adgang til hendes billeder.'

Samir Maktabi, solution advisor hos it-leverandøren COMM2IG

- Så er man ligeglad med, hvad der sker på resten af telefonen, og kommunen kan heller ikke tilgå oplysningerne. For hvis medarbejderen vil se kommunens data, skal han eller hun ind på app'en, hvorfra han eller hun så kan tilgå mail, kontakter, kalender og andet, man skal bruge af det kommunale. I bedste fald har man sågar gjort det umuligt at tage screenshots, siger Samir Maktabi.

På den måde kan medarbejderen uden problemer lave en backup, som ryger i en cloud-løsning, for der er ikke fare for, at kommunedata også bliver delt med den cloudløsning. Det hele er krypteret i en app.

En anden løsning er at gøre brug af den version af Android styresystemet, der i dag kaldes Android Enterprise, siger Samir Maktabi:

- Android Enterprise tager telefonen og deler den op i to. På den måde kan man lade

den ene del af telefonen være privattelefon og den anden firmatelefon. Den del, du kalder enterprise-delen, er lukket ned, krypteret og sikret.

Politikere og regler

Hos datatilsynet husker tilsynschef Jesper Husmer Vang ikke, at man har ført tilsyn med kommunernes brug af MDM-systemer.

Men han opfordrer kommunerne til at overveje at få en sikkerhedspolitik for, hvad medarbejdere og byrådsmedlemmer må og ikke må med deres telefoner:

- Der kan jo være sikkerhedsrisiko forbundet med, hvis en medarbejder henter apps ned på telefoner og tablets. For hvad sender app'en videre? Har folk sat sig ind i det, når de trykker accepter? Man kan godt som kommune overveje at lave nogle regler for, hvad man må og kan med de her devices, siger han.

Ejendomme for 272 mia. kr.: 'Her kan frigøres store

Kommunerne har rig mulighed for at fjerne tomgangsdriften af ejendomme og spare millioner på driftsbudgetterne.

Bygninger

Af Jens Holm
jens@kommunen.dk

Hvert år vedligeholder kommunerne samlet set deres ejendomme for ca. 15 mia. kr., og flere kommuner holder i disse år et vågent øje på netop disse udgifter, der ifølge KL og flere eksperter kan nedbringes markant.

Flere steder er det dog svært eksempelvis at nedbringe antallet af kvadratmeter ved at buldoze eller fra-

sælge bygninger, fordi kommunerne simpelthen ikke har et godt indblik i, hvad deres ejendomme bliver brugt til.

- Kommunerne kommer fra en situation, hvor der som udgangspunkt ikke har været et samlet overblik over, hvor mange ejendomme man har, hvor mange kvadratmeter man har, og hvad de bliver brugt til. Hvor meget de koster at drive, vedligeholde og forsikre, siger Kristoffer Slottved, der

er konsulent hos KL's teknik og miljø-afdeling.

I alt kan kommunerne vælge at skruer på - eller afvikle - over 45.000 forskellige tinglyste ejendomme og lejligheder, der løber op i en samlet ejendomsværdi på 272 mia. kr. Det viser en gennemgang af den digitale tingbog, som kommunen.dk har foretaget.

Milliarder på spil

Ifølge KL er det ikke håndører, som kommunerne kan spare, hvis kvadratmeterne udnyttes klogere eller nedbringes.

- Hvis der er 31 mio. kvadratmeter i kommunerne, og en kvadratmeter som tommelfingerregel koster 500 kr. om året i vedligehold i snit, så bruger kommunerne i snit 15 mia. kr. om året. Så skal du ikke gøre det særligt meget

smartere, før du frigør nogle beløb, som er værd at regne med, forklarer Kristoffer Slottved, der dog ikke tør sætte tal på, hvad der gennemsnitligt kan spares.

Hos virksomheden Reflexio, der rådgiver den offentlige sektor, vurderer chefkonsulent Steffen Kruse Juul Krahn, at gennemsnitskommunen kan barbere sine vedligeholdelsesudgifter markant.

- Det giver sig selv, at hvis de gennemsnitlige udgifter til bygningsdrift på ca. 500 kr. pr. kvadratmeter sænkes med eksempelvis 5 pct., så kan der frigøres store millionbeløb til øvrig service, når man tager i betragtning, at en kommune kan eje 200.000 kvadratmeter eller mere. En sådan besparelse vil være mulig - ikke let, men mulig -

at realisere i mange kommuner. Hertil kommer de potentielle besparelser ved at reducere det samlede antal kvadratmeter gennem samtænkning af ejendomme, reduktion af ejendomme, der kun bruges ganske lidt osv., siger han og fortsætter:

- Driftseffektiviseringen kommer dog først, hvis man kigger på området i et større perspektiv. Potentialerne for besparelser hviler på to ben: driftseffektivisering og kvadratmeter-reduktion.

Stort potentiale

Mens salgspotentialet for institutionelle ejendomme ikke er stort i mange kommuner, vil den årlige driftsbesparelse være attraktiv for de fleste, forklarer chefkonsulent fra Reflexio.

'Du skal ikke gøre det særligt meget smartere, før du frigør nogle beløb, som er værd at regne med.'

Kristoffer Slottved, konsulent hos KL

- Den løbende driftsbesparelse er enorm, når du reducerer det samlede antal af kvadratmeter, der skal varmes op, vedligeholdes vinduer og tage på og sættes alarmer på, og der frigøres tid til det tekniske servicepersonale, der står for vedligeholdelsen, siger Steffen Kruse Juul Krahn og fortsætter:

Ifølge KL er det i disse år kommunernes 'forbandede pligt' at nedbringe antallet af dårlige kvadratmeter. Her er det en tidligere skole i Farup ved Ribe, som tidligere på året måtte lade livet.

Foto: Jens Christian Top, Ritzau Scanpix

millionbeløb'

'Det er sjovere at spare kloge penge på ejendomsområdet end at skulle spare de samme penge på service til borgerne.'

Steffen Kruse Juul Krahn, chefkonsulent hos Reflexio

- Det er sjovere at spare kloge penge på ejendomsområdet end at skulle spare de samme penge på service til borgerne. Alle kommunerne har mange kvadratmeter ejendom til rådighed, som repræsenterer en stor værdi, men som også kræver en masse løbende udgifter til drift og vedligehold.

Ifølge Reflexio bør kommunerne kigge meget mere på, om ejendomme og lejligheder kan udnyttes i langt større grad end i dag.

- Se ejendomme som funktioner i stedet for som bygninger, se på mulighederne for at benytte skolerne i aftentimerne også. Se på, om nogle skoler med faldende elevtal har nogle ledige kvadratmeter, kan vi få foreninger ind her, og kan vi få andre kulturaktiviteter ind, siger Steffen Kruse Juul Krahn.

Den tankegang bakkes op af KL.

Men for mange kommunalpolitikere og embedsmænd er det svært at retfærdiggøre store centraliseringer og effektiviseringer af ejendomsporteføljen, når beslut-

ningsgrundlaget mangler et tilstrækkeligt datagrundlag.

- Et klassisk eksempel er sammenlagte kommuner, som har tre til fire gamle råduse til at stå, hvor man kun har en formodning om, at det kunne betale sig at lukke dem og bygge et nyt tidssvarende og effektivt. Hvis du ikke har data på plads, kan det være meget svært at retfærdiggøre, at du investerer 80 mio. kr. i at bygge et helt rådhus. Men hvis du har dit data på plads, kan din businesscase måske gå hen og vise, at du sparer så mange penge, at investeringen er tjent hjem over en kort årrække, siger Steffen Kruse Juul Krahn fra Reflexio.

Intet overblik

Mange kommuner halter dog bagefter, når det drejer sig

ne, der anvender eller er i gang med at implementere it-systemer til håndtering af ejendomsporteføljen.

- Fordi man ikke har haft et samlet overblik, så har det også været svært at finde ud af, hvordan man kan bruge de her ejendomme og bygninger strategisk, i stedet for at de bare er en passiv skal rundt om den velfærd, der bliver produceret i kommunerne. Bygningerne kan være med til at højne velfærd, forklarer Kristoffer Slottved fra KL og fortsætter:

- Det overblik har ikke været der, fordi ejendommene er blevet født ind i de forvaltninger, de har været ejet af, skoleforvaltningen har ejet skoler, Børn og unge har ejet daginstitutionerne, Kultur og fritid har ejet biblioteker og svømmehaller.

Og selvom mange kommuner gerne vil skabe sig det nødvendige overblik, kan det være noget af et hestearbejde.

- Mange ved ikke engang, hvor det relevante data er. Det findes jo enten ikke, eller det findes på papir i mørnede arkiver. Og hvad kan ejendommen bruges til? Hvad kræver det af investeringer for at kunne levere en given og ønsket kvalitet? Alt det data er bare super svært tilgængeligt, siger Kristoffer Slottved.

Ifølge KL er effektiviseringer og centralisering af bygninger for alvor blevet interessant efter mange års kommunal smalhals.

- Det er kommunernes opgave i de her år, hvor mange har en stram økonomi, at vi bliver nødt til at gøre mange ting lidt klogere end i går, fordi vi ikke bare kan spare os ud af det. Vi bliver nødt til at hente de gevinster, hvor vi kan gøre det bedre og mere effektivt i ordets egentlige forstand, siger Kristoffer Slottved.

Svært tilgængelige data

Datagrundlaget er derfor alfa og omega, når det drejer sig om at udarbejde en god strategi.

- Det kan godt være, at vi i disse år taler om kunstig intelligens og machine learning og internet of things, men virkeligheden er stadigvæk, at meget er analogt, forklarer Kristoffer Slottved og fortsætter:

- Det hele starter med antallet af kvadratmeter og antallet af kvadratmeter pr. borger. Det er de helt grundlæggende nøgletal.

Det er dog ikke kun selve antallet af kvadratmeter, der er vigtige. Ifølge KL skal kommunerne kunne zoomme endnu længere ned i materialet og få styr på, hvordan kvadratmeterne fordeles sig over cykelskure, fysiklokaler og svømmehaller og biblioteker.

- Og fordi man ikke har haft noget at bruge data til, så får man ikke opdateret det, og så er meget af dataet ikke validt, og derfor er det en ret stor opgave for kommunerne at belyse, hvordan ejendommene bliver brugt, siger han.

Strukturen er central

Konsulenterne fra Reflexio understreger, at kommunens strukturering af bygningsforvaltning er et særligt centralt element.

- For at skabe en organisation, der både har det fornødne overblik, kompetencerne og musklerne til at få gennemført nogle af de her besparelser og beslutninger, så er vi derude, hvor vi fratager nogle decentrale ledere noget autonomi. Til gengæld så skulle man meget gerne også opleve, at bygningsvedligeholdelsen bliver forbedret, siger Steffen Kruse Juul Krahn fra Reflexio og fortsætter:

- Fordelene kan være, at ledere, der i dag ikke nyder godt af nogle services, som andre afdelinger har, pludselig får adgang til nye interne ydelser i kommunen, hvis ejendomsporteføljen og administrationen centraliseres, siger han.

Hos Reflexio oplever konsulenterne, at mange kommuner og borgere i mange tilfælde kan være nervøse for at tage fat og foretage ændringerne.

- Det er ikke nemt at gøre det her, fordi der er mange følelser involveret i det. Mange borgere, der bruger bygningerne, har et meget lokalt forhold til både ejendommene og personalet i ejendommene. Så det skal gøres inddragende, folk skal høres, og tingene skal falde på plads, samtidig med at mulighederne for stordrift realiseres, forklarer Steffen Kruse Juul Krahn. ●

FAKTABOKS

- Kommunerne bruger samlet ca. 15 mia. kr. på at drive og vedligeholde de kommunale ejendomme.
- Kommunerne bruger ca. 1,6 mia. kr. på rengøring på skoler og SFO'er.
- 19 pct. af kommunerne anvender eller er i gang med at implementere et it-system til håndtering af ejendomsporteføljen.
- I en kommune er der udmøntet besparelser i 2019 på næsten 40 mio. kr. gennem oprettelsen af et ejendomscenter med serviceydelser og budgetter samlet og med fokus på effektiv drift.
- Gennem aktiv styring af arealer er en kommunes ejendoms masse reduceret med 10-15 pct. over fire år.

Kilde: KL's notat 'Kommunale bygninger, rammerne for fremtidens velfærd'.

Helsingør Rådhus: Centralt i øvelsen med at nedbarbere ejendomsudgifterne har været etableringen af ét center til ejendomsvedligehold med ansvar for budgetter, ligesom indførelsen af et nyt it-system ifølge kommunen har været vigtigt.

Foto: Claus Bech, Ritzau Scanpix

10 pct. besparelse: Sådan hævler Helsingør af på ejendomsudgifterne

De seneste mange år har helsingoranerne solgt kommunale ejendomme for millioner, ligesom driftsudgifterne er reduceret kraftigt.

◉ **optimering**

Af Jens Holm
jens@kommunen.dk

I Helsingør Kommune har benhårdt fokus på at udnytte kvadratmeterne klogere og nedbringe driftsudgifterne på få år sikret årlige og løbende driftsbesparelser på 10 pct.

- Det har handlet om at få færre kommunale kvadratmeter, simpelthen en optimering af vores arealer. Det har handlet om at få en højere udnyttelse af arealerne, det vi har kaldt for en 24/7-udnyttelse, forklarer Michael Christensen, der er centerchef for økonomi og ejendomme.

Arbejdet med at udmønte de politiske strategier blev

for alvor sat i gang omkring 2015. Siden er det lykkedes blandt andet at overholde målsætninger om at sælge kommunale ejendomme for 25 mio. kr. pr. år.

Det har indtil videre givet lige under 100 mio. kr. i kassen på fire år, ligesom kommunen ifølge centerchefen også har nedbragt de samlede driftsudgifter på omkring 200 mio. kr. med 10 pct. i den samme fireårige periode.

Bedre udnyttelse

I Helsingør har kommunen fokuseret benhårdt på at udnytte sine kvadratmeter bedre.

- Mange ejendomme er jo bygget til ét formål; tandlægeklinikkerne er tandlægeklinikker, og der skal ikke

proppes så meget andet ind i dem. Det samme med svømmehaller, siger Michael Christensen og fortsætter:

- Men derudover er der mange andre faciliteter, det giver rigtig god mening at udnytte mere. De er attraktive for foreninger og andre parter, så der har faktisk været en hel del lokaler, vi kunne udnytte bedre.

Det store fokus på at få luget ud i ejendomsporteføljen har primært været båret af ændringer i kommunens borgersammensætning.

- Vores demografi har ændret sig. Vi har fået flere ældre, og i en periode har vi haft noget færre børn, siger chefen.

Økonomisk gevinst

KL og flere eksperter har overfor kommunen.dk forklaret, at de fleste kommuner kan spare på at reducere kvadratmeter-massen, men at det er de færreste steder i landet, at de kommunale ejendomme er så attraktive, at de kan sælges.

Ét af de steder er netop i Helsingør.

- I dag er det blevet attraktivt at opkøbe her, men går vi seks år tilbage, skete der næsten intet. Da skete al udvikling i hovedstaden. Lige nu har vi nogle muligheder for at kunne sælge, blandt andet fordi det er blevet rigtig dyrt i København, siger Michael Christensen.

- Vi har blandt andet solgt et gammelt plejehjem, som var fuldstændig nedslidt, til boligudvikling med udsigt over Øresund, fortæller han og fortsætter:

- På det samlede ejendomsområde er driftsudgifterne på ca. 200 mio. kr. årligt. Her har vi nu sparet fem pct. om året plus de effekter, der er vundet ved at sammenlægge driften af alle ejendomme i ét center. Så vi ligger på 5-10 pct. besparelse af udgifterne på det samlede ejendomsområde.

Væk med sedler

For at nå i mål har det krævet stor forandringsparathed i forvaltningerne, forklarer chefen.

- Målsætningen var, at vi skulle væk fra post-it-sedler

‘Det har handlet om at få færre kommunale kvadratmeter.’

Michael Christensen,
centerchef

og over til mere digital indberetning. Vi har i den sammenhæng indkøbt et it-system, hvor du kan styre vedligeholdelsesprojekterne, men samtidig også lave bestillinger. Hvis jeg sidder i et lokale, og lysstofrøret er gået, kan jeg på vores intra-

net berette, at i det og det lokale er der gået et lys. Og så ryger det afsted, siger han.

Et af de særligt prekære nedslag har været etableringen af et centralt center for hele ejendomsområdet.

- Noget af den modstand, vi har oplevet, skyldes, at alle forvaltningerne har haft hver deres ejendomsområde og kørt budgetterne for sig selv. På medarbejdersiden var der selvfølgelig også delte meninger, nogle syntes, at det var en god idé, andre en dårlig.

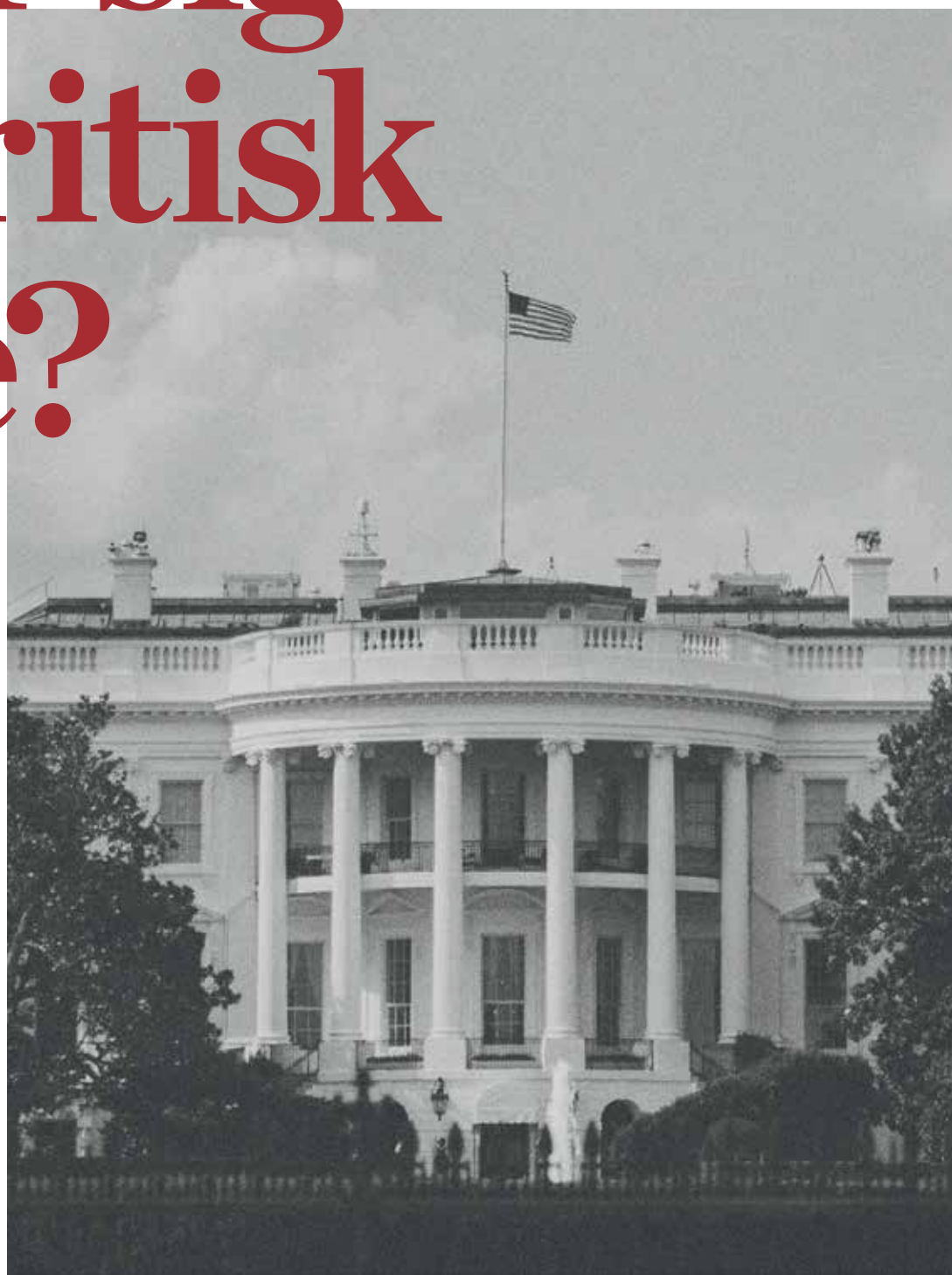
Her har netop det nye it-system været en vigtig brik i forhold til at få overbevist lokale ledere om, at det nu også virkelig var en rigtig god idé at etablere en ny, central enhed.

- It-systemet har været med til at give en gennemsigtighed over for lederne, fordi nogle af dem var skeptiske overfor, om de kunne følge med i, om opgaverne blev løst, og om de blev løst til tiden. Det var en måde at kunne vise, hvad der egentlig blev leveret af opgaver, siger Michael Christensen. ◉

Hvem ønsker sig en ukritisk presse?

Folketingsvalget står for døren. Både partier, virksomheder og alle mulige andre vil gerne bestemme, hvem der bestemmer i Danmark. Og på sociale medier kan der købes taletid til det meste – fra en drejning af sandheden til fake news. Derfor har vi brug for medier med et mere oplysende end kommercielt formål.

Læs mere på fleresider.dk

Danske Medier:

DKNYT

SN.dk

Bornholms Tidende

kommunen.dk

NORDJYSKE

Fyns Amts Avis

Villabyerne

Sort samvittighed trives på direktionsgangen

Halvdelen af chefer og direktører går ugentligt hjem med dårlig samvittighed eller skyldfølelse over opgaver, de ikke nåede på jobbet. Det viser en undersøgelse lavet af kommunen.dk.

o stress

Af Emma Oxenbøll og Ronja Pilgaard
emma@kommunen.dk
ronja@kommunen.dk

Det er mailen, du ikke får svaret på, der må ligge til i morgen. Eller i overmorgen. Eller det var den aftale, du igen blev nødt til at flytte, fordi et andet møde trak ud. Igen.

At kommunale chefer og direktører har travlt, er ingen hemmelighed. Men den

travlhed forplanter sig og bliver til sort samvittighed hos mange.

Det viser en rundspørge, som kommunen.dk har foretaget blandt landets kommunale chefer og direktører. Her svarer 48 pct. af deltagerne, at de hver dag eller hver uge går hjem med dårlig samvittighed eller skyldfølelse over opgaver, de ikke når. 16,5 pct. gør det dagligt.

Det er et højt tal, lyder det fra stressforsker og selvstændig stresseksperter Bo Netter-

strøm. Han vurderer, at tallene er et godt udtryk for den situation, de kommunale ledere er i, for de kan simpelthen ikke nå det hele, selvom de gerne vil.

- Langt de fleste mennesker går trods alt fra deres arbejde med rimelig god samvittighed. Men de her ledere har mange opgaver. Når vi snakker stress, handler det om, at de opfatter de krav, der bliver stillet til dem, og det de skal nå, i uoverensstemmelse med de ressourcer, de har. I den her sammenhæng er det tid, forklarer han.

Stress eller 'bare' dårlig samvittighed?

Også arbejdslivspolitisk chef i Djøf, Edith Jakobsen, vurderer, at tallene er bekymrende og udtryk for et arbejdsmarked, hvor tempoet er højt og kravene store.

- Men desværre tror jeg, at det er meget almindeligt, og det er der jo også noget, der

tyder på i tallene her, siger hun og forklarer, at mange på arbejdsmarkedet i dag har oplevelsen af, at det går stærkt, og at det kræver en del at følge med.

Hos Djøf har man netop indsamlet data til en større arbejdslivsundersøgelse blandt erhvervsaktive medlemmer, som er blevet udført hvert andet år siden 2012. For medlemmer i det kommunale viser tallene, at 45 pct. af cheferne vil beskrive sig selv som i høj eller nogen grad stressede i hverdagen.

For offentlige chefer i det hele taget er udviklingen da også kun gået i én retning, og det er langsomt, men sikkert med kurs mod flere stressede medarbejdere hvert år.

- De fleste vil gerne gøre det godt og gøre en forskel, men hvis man konstant oplever, at man har langt flere opgaver, end der er tid til at løse forsvarligt, er det en klar stressfaktor. Det kan være ok at have meget travlt i perio-

der, men det er stressende på sigt, hvis det opleves som et grundvilkår, at man konstant løber bagefter sig selv, siger Edith Jakobsen.

De samvittighedsnagede chefer oplever da også, at de er mere stressede end de kolleger, der ikke går rundt med sort samvittighed. Det kan man konkludere på baggrund af kommunen.dk's undersøgelse. Her er cheferne blevet bedt om at vurdere deres stressniveau på en skala fra et til syv, hvor syv er meget stresset. Den gennemsnitlige vurdering er 3,6.

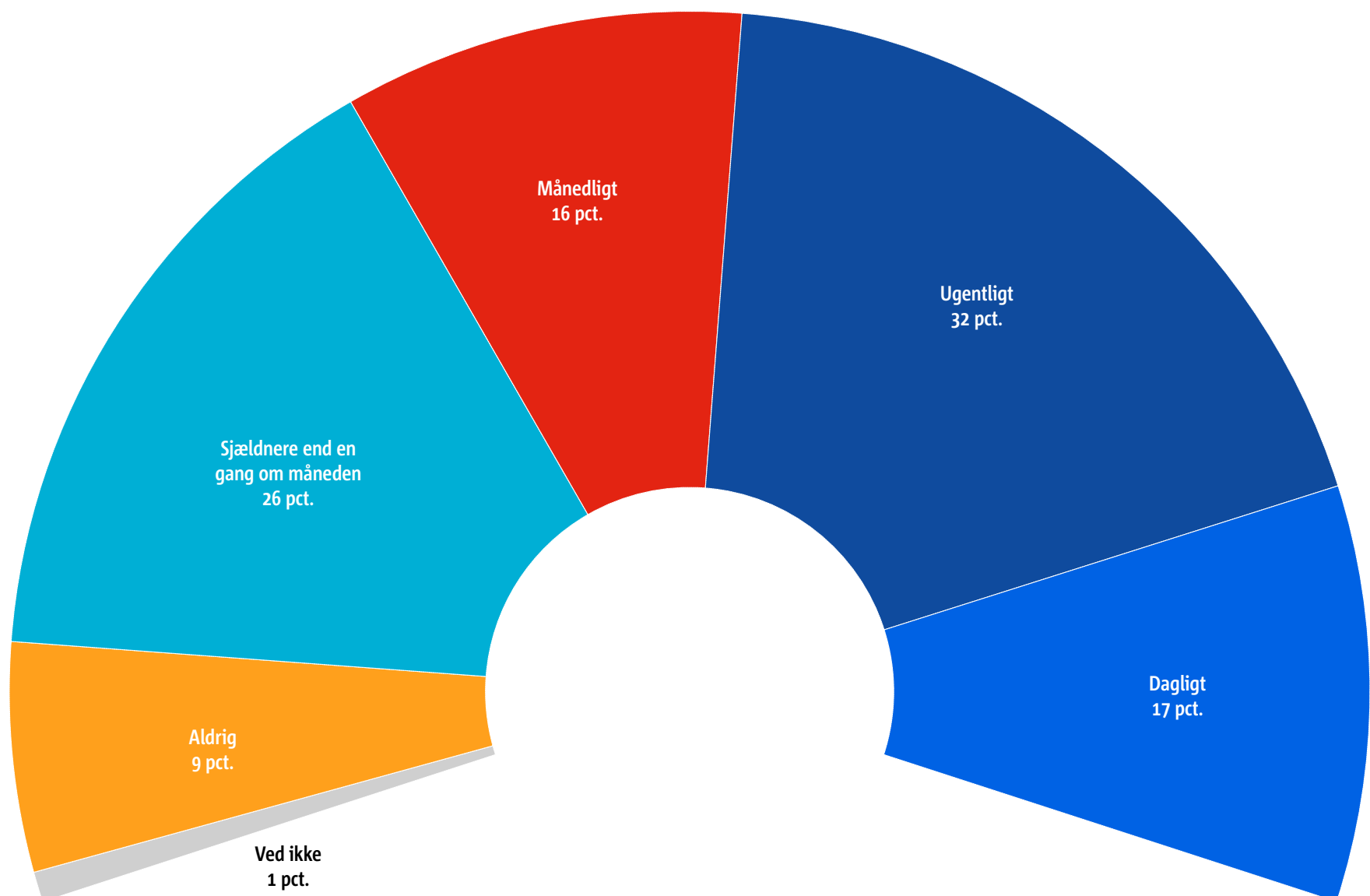
Blandt de kommunale chefer, som ugentligt eller oftere oplever at have dårlig samvittighed, er niveauet derimod 4,5.

- Dårlig samvittighed er ikke det samme som stress, men det giver stress. Følelsen af, at det, du har udrettet, ikke er godt nok, er en stressfaktor. Det er ikke bare noget, du kan lægge bag dig og sige 'pyt, det nåede jeg ikke', for

'Det kan være ok at have meget travlt i perioder, men det er stressende på sigt, hvis det opleves som et grundvilkår, at man konstant løber bagefter sig selv.'

Edith Jakobsen, arbejdslivspolitisk chef hos Djøf

Hvor ofte har du dårlig samvittighed eller skyldfølelse over opgaver, du ikke når på arbejdet?

det skal jo laves. Så hænger den på dig næste dag, forklarer Bo Netterstrøm.

Formand for KL's løn og personaleudvalg og borgmester i Høje-Taastrup, Michael Ziegler (K), mener, at det er vigtigt at skelne mellem klinisk stress og dårlig samvittighed, der fører til højere stressniveau.

- Jeg havde forventet, at man selvfølgelig kunne se sådan noget, men jeg havde nok også forventet, at tallet var lavere. Jeg kender jo godt fra mig selv det der med at have dårlig samvittighed eller skyldfølelse over noget, jeg ikke har nået, på trods af at jeg også runder 60 og nogle gange 65 timer om ugen, siger han.

Til gengæld er det også et resultat af, at den enkelte leder selv definerer, hvor meget man synes, man skal nå, forklarer Michael Ziegler.

- Hvis man så har en meget høj overligger, som jeg synes, mange af vores chefer har, så bliver man jo også ærgerlig over det, man ikke kan nå, siger han.

'Man kan jo ikke sidde og sige, at man er voldsomt tilfreds med, at halvdelen en gang om ugen går hjem med dårlig samvittighed. Det synes jeg ikke, man kan være.'

Michael Ziegler (K), formand for KL's løn og personaleudvalg

Mangler arbejdsro

Man kan altså ikke sætte lighedstegn mellem dårlig samvittighed og stress. I stedet kan man læse den som en af flere sten på vejen til en stressdiagnose. Tidspres er en anden, og et stort ledelses-spænd en tredje, forklarer Bo Netterstrøm. Men også et dårligt psykisk arbejdsmiljø er en stor faktor i regnestykket over, hvor mange der udvikler stress på arbejdspladsen.

De chefer, som fortæller, at de går hjem med skyldfølelse ugentligt, er samtidig også mindre begejstrede for deres generelle arbejdsmiljø end den gennemsnitlige chef. Det samme gælder det psykiske arbejdsmiljø.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) lavede sidste år en undersøgelse af ledelse og psykisk arbejdsmiljø, som

Hver uge går hver anden kommunale chef hjem med dårlig samvittighed eller skyldfølelse over opgaver, han eller hun ikke har nået. For hver sjette sker det dagligt.

Foto: Lasse Kristensen, Ritzau Scanpix

viste, at det kun er to tredjedele af lederne, der vurderer, at de har mulighed for at løse deres opgaver på et fagligt forsvarligt niveau.

- Problemet er åbenlyst - de offentlige ledere kan ikke nå at udføre alle deres opgaver, siger næstformand og formand for FH's lederforum, Bente Sorgenfrey.

Årsagen: Kommunale chefer skal navigere rundt i for mange forventninger som styringskrav, stramme budgetter og vedvarende omstruktureringer, alt imens deres medarbejdere forventer sparring, når de har brug for det.

Det fører til afbrydelser, som generelt er en stor

stressfaktor i dag, forklarer Bo Netterstrøm.

- I løbet af de sidste 10-15 år er vi begyndt at få informationer på en helt anden måde, end vi gjorde tidligere, og det vil sige, at vi hele tiden bliver påvirket af at skulle gøre det ene og det andet. Når du sidder og spiser frokost, er der pludselig en, der vil dig

noget og forventer, at du gør noget. Den ro til at arbejde, som vi havde 'i gamle dage', er ikke længere til stede, siger han.

Fordobling i daglig dårlig samvittighed

I 2017 foretog kommunen.dk en lignende undersøgelse blandt kommunale chefer og direktører. Dengang fortalte 38 pct. af de adspurgte, at de oplevede dårlig samvittighed over opgaver, de ikke nåede på arbejdet, mindst en gang om ugen. I dag er der som tidligere nævnt tale om 48 pct. En stigning på 10 procentpoint i løbet af de seneste to år.

Dengang svarede også kun 7,5 pct., at de dagligt forlod jobbet med dårlig samvittighed. I dag er tallet fordoblet til 16,5 pct.

- Man kan jo ikke sidde og sige, at man er voldsomt tilfreds med, at halvdelen en gang om ugen går hjem med dårlig samvittighed. Det synes jeg ikke, man kan være. Men det afhænger også af, hvad der ligger i det svar, siger Michael Ziegler.

- Jeg er mere bekymret for, at der er en sjettedel, der går hjem hver dag med dårlig samvittighed. Det synes jeg i virkeligheden er mere foruroligende, end at halvdelen en gang imellem har det sådan. Det, du oplever dagligt, kan til syvende og sidst sammen med andre faktorer ende med at frembringe en egentlig stresstilstand, siger han. ●

50 timer om ugen

- Den gennemsnitlige chef arbejder 48 timer om ugen. Chefene, der går hjem med dårlig samvittighed hver uge, arbejder 50 timer.

Kommunale chefer: For lidt tid er et vilkår

Dårlig samvittighed over opgaver, man ikke når inden fyraften, er en del af jobbet, lyder det fra to kommunale chefer.

● tidsnød

Af Emma Oxenbøll og Ronja Pilgaard
emma@kommunen.dk
ronja@kommunen.dk

Det er fredag eftermiddag, og leder af park og vej i Guldborgsund, Martin Steenstrup, afspadserer egentlig. Men han kan lige nå at tjekke sine mails, inden hans hustru og børn kommer hjem. Ellers risikerer han, at der ligger 120 ubesvarede mails mandag morgen, når han igen møder på arbejde i forvaltningen.

Sådan er det for det meste. Hvis ikke han når at sortere, svare og slette mails, inden dagen er omme, ligger de der bare i morgen ligesom andre opgaver, han måske heller ikke lige nåede.

Og ligesom sager eller opgaver langsomt kan hobe sig op på skrivebordet, melder den dårlige samvittighed

sig over ikke at have nået dem. Men det er en del af at være chef, siger han:

- Der er mange ting, jeg gerne ville være bedre til eller følge op på. Men man kan ikke det hele, og det, tror jeg også, er meget sundt. Det gør, at vi ikke overproducerer, men finder en balance, fordi der er tidsbegrænsninger på. Tit og ofte tror jeg faktisk, vi overproducerer lidt, hvis vi har tiden til det.

Selvom Martin Steenstrup i gennemsnit arbejder 42 timer om ugen og også nogle gange føler, han løber bagefter opgaverne, gør det ikke så meget, fordi han brænder for sit arbejde. Og han er langt fra alene.

Flere kommunale chefer og direktører, som kommunen.dk har talt med i forlængelse af rundspørgen, fortæller, at deres dårlige samvittighed skyldes for mange arbejdsopgaver på deres bord.

Trives i højt tempo

Martin Steenstrups dårlige samvittighed kommer også af, at han stiller højere krav til sig selv, end arbejdspladsen gør.

'Der er mange ting, jeg gerne ville være bedre til eller følge op på. Men man kan ikke det hele, og det, tror jeg også, er meget sundt.'

Martin Steenstrup, leder af park og vej i Guldborgsund

Det kan teknisk chef for byg, natur og miljø i Svendborg, Marianne Wedderkopp, også genkende fra sin hverdag. Det bunder i, at man er glad for sit arbejde og gerne vil gøre det godt, siger hun:

- Det, der stresser mig mest, er mit eget personlige ambitionsniveau i forhold til

det, jeg egentlig kan nå. Udover skal-opgaverne er der så meget mere, jeg gerne ville, og som jeg kan se ville gavne. Det har jeg ikke mulighed for med de timer, der er til rådighed i døgnet.

Den dårlige samvittighed sniger sig ind på hende, når hun ikke føler sig tilstrækkelig i forhold til sin opgave eller i sin opmærksomhed på borgere, medarbejdere eller chef-kolleger.

For eksempel forventer hun ofte i starten af ugen at nå noget, som viser sig at være urealistisk.

- Nu har jeg været chef i rigtig mange år, og desværre synes jeg, at det er en del af jobbet. Man kan have de bedste intentioner, men nogle gange bliver man fanget af noget, man ikke selv kan styre, som når der kommer opgaver ind fra højre og venstre, forklarer hun.

Benhård prioritering

Fælles for de to chefer er, at de ser tidspres som en faktor, der kan være problematisk, men som også er et vilkår. Begge trives de i en hektisk hverdag og i højt tempo, hvor

'Vi lever i en tid, hvor der er en forventning om, at ting skulle være gjort i går. Men meget af det, vi laver på mit område, tager tid.'

Marianne Wedderkopp, teknisk chef i Svendborg

de kan komme ud over stepperne og få løst en masse opgaver i samarbejde med deres medarbejdere. Samme melding lyder også fra andre chefer, kommunen.dk har talt med, men som ikke har ønsket at stille op til interview.

Og det er ikke sådan, at det hektiske arbejdsliv fungerer

på bekostning af privatlivet, fortæller de to chefer og tilføjer: men det kræver, at man er benhård til at prioritere.

- Det er jo en prioritering af opgaver hele tiden, men jeg vil sammenligne det med privatlivet og alt det, man skal nå i weekenden. Man kan godt have lidt dårlig samvittighed over for børnene over, at man ikke nåede alt det, man gerne ville. Men derfor har det jo ikke været en dårlig weekend, siger Martin Steenstrup.

Han adskiller arbejdsliv og privatliv ved at have en telefon til hver. Han lader dem begge ligge, når han går til møder, og slukker arbejds-telefonen, når han går hjem.

Marianne Wedderkopp fortæller, at der også ofte er en forventning om, hvor hurtigt hun svarer, eller hvor lang tid opgaver tager.

- Vi lever i en tid, hvor der er en forventning om, at ting skulle være gjort i går. Men meget af det, vi laver på mit område, tager tid. Der er mange, der skal høres, og der kan være dispensationer ind over eller borgermøder, der skal holdes, siger hun. ●

Sådan trives de kommunale chefer

Kommunale chefer arbejder mange timer hver uge, føler sig udmærket kompetente, og så er enkelte af dem stressede. Det er bare tre af de konklusioner, man kan drage af kommunen.dk's trivselsundersøgelse. Dyk ned i flere tal her.

Af Ronja Pilgaard og Emma Oxenbøll
ronja@kommunen.dk og emma@kommunen.dk

49,1 timer

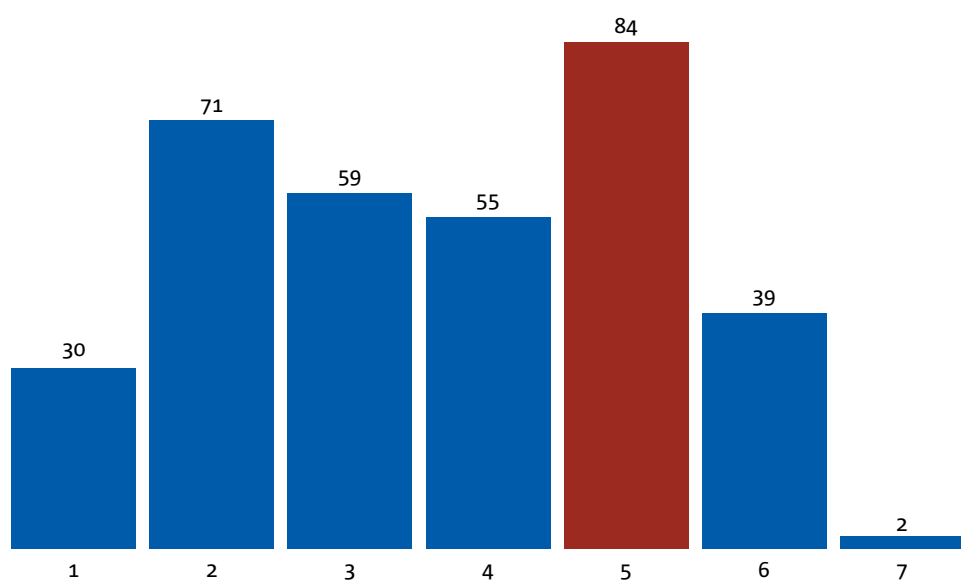
Så meget vurderer de kommunale chefer, at de i gennemsnit arbejder om ugen.

117

117 chefer fortæller, at de i løbet af deres ansættelse har været ude for chikane fra borgere. Det er hver tredje af de chefer, som har svaret på spørgeskemaet. Her kan du se, hvad de oftest oplever.

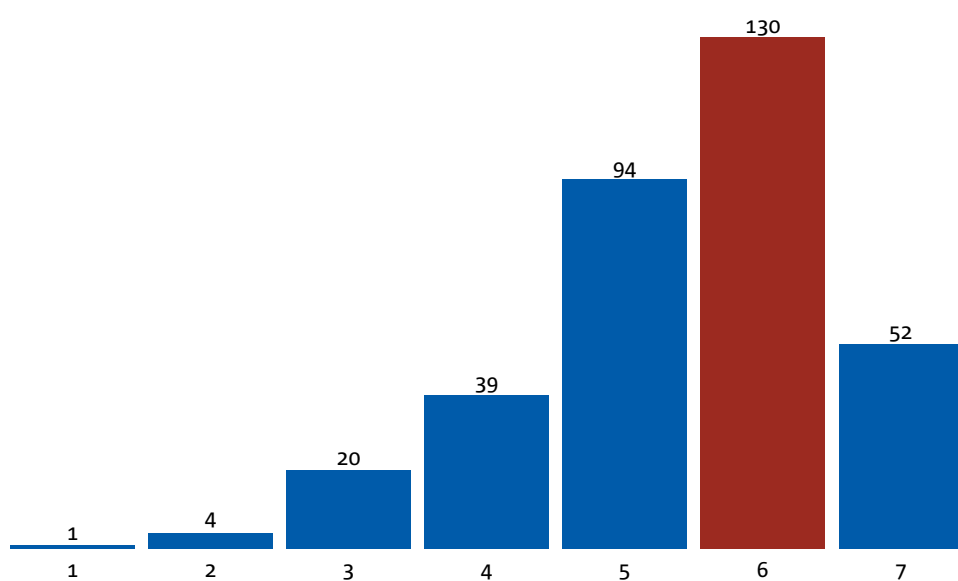
På en skala fra 1-7, hvor 1 er slet ikke stresset og 7 er meget stresset, hvordan oplever du så dit stressniveau i dagligdagen?

- De kommunale chefer er blevet bedt om at vurdere deres stressniveau i dagligdagen. I gennemsnit svarer de 3,6.

Overordnet arbejdsmiljø

- De kommunale chefer er blevet bedt om at vurdere deres overordnede arbejdsmiljø på en skala fra 1-7, hvor 1 er meget dårligt og 7 er meget godt. I gennemsnit svarer de 5,4.

Usande historier til pressen

Forfølgelse

Injurier Vold

Seksuel chikane

Udelukkelse eller isolation

Udnyttelse af fx aktindsigter til at beslaglægge arbejdstiden

Verbal overfusning

Kontinuerlige mails vedr. konkret sag sendt til byrådet

Bagvaskelse eller rygtespredning

Hadesider eller andet krænkende indhold på internettet

Trusler Grove e-mails

Bevidst tilbageholdelse af vigtig information

Politianmeldelse

4 pct.

af dem, som har svaret på spørgeskemaundersøgelsen, svarer, at de ikke er glade for at gå på arbejde.

Sådan gjorde vi

- kommunen.dk sendte 19. marts et spørgeskema til 1.518 kommunale chefer og direktører. Vi har fået svar fra 341 personer. Det giver en svarprocent på 22,5. Undersøgelsen har dermed en usikkerhed på 4,6 pct.
- Dermed kan svarene i spørgeskemaundersøgelsen ikke ses som repræsentative for, hvordan alle kommunale chefer har det.

Kommunerne skal være mere kommunefarvede

strategi

Af Maria Steno, skribent

KLs formand Jacob Bundsgaard har kørt 10.000 km og været på hjemmebesøg i landets kommuner for at konstatere, at flertallet af danske borgmestre spiser rullepølse til frokost. De fleste er af hankøn, bor udenfor byerne, og har levet plus 50 år.

De bestemmer mere end resten af landets kommunalpolitikere, de har fokus på økonomien og skaber stor værdi for borgerne ifølge en undersøgelse, som KL offentliggjorde på det kommunalpolitiske topmøde 21.-22. marts i Aalborg Kongres og Kultur Center.

På dagsordenen var politisk ledelse og ansvar og en ny mere åben politisk ledelse hos KL med mere dialog og samarbejde på tværs af kommunerne.

Frivilligt eller med tvang

Fagudvalgene i KLs kontakt til kommunerne var et gennemgående tema på topmødet med fokus på de udfordringer og fortællinger, kommunerne deler.

Fredag før frokost var dedikeret til dialogmøder mellem deltagerne og KLs udvalgsformænd og næstformænd, som præsenterede fælles politiske pejlemærker på hver deres fagområde og bad kommunalpolitikere komme

'Væk var de højt besungne lokale forskelle muliggjort af selvstyre. I stedet var fokus på at skabe fælles retning med mere sammenhæng og bedre koordinering,' skriver Maria Steno fra KL topmødet.

Foto: Henning Bagger, Ritzau Scanpix

med input og bakke op om fælles kerneværdier indenfor skoler, ældre, socialområdet osv.

Væk var de højt besungne lokale forskelle muliggjort af selvstyre. I stedet var fokus på at skabe fælles retning med mere sammenhæng og bedre koordinering. Førnævnte KL-undersøgelse fremhævede i forlængelse heraf op til flere gange ønsket om sammenhæng, som en ny vigtig prioritet hos kommunalpolitikere.

Med andre ord har de kommunale toppolitikere forstået beskeden fra Folketinget. Hvis ikke kommunerne bliver mere ens, så tvinger staten det igennem.

Således gjorde Lars Løkke i sin tale til topmødet et stort nummer ud af, at der skal være et mere ensartet (sundheds)tilbud til landets borgere, og at de ikke må opleve for store udsving i serviceniveauet alt efter, hvor de bor i landet. Det må ikke være postnummeret, der bestemmer, hvilken hjælp du kan få i fremtiden, sagde statsministeren. I et helt åben opgør med ideologien bag det regionale og kommunale selvstyre, men funderet i en tro på kommunerne som effektive driftsenheder, der gennem samarbejde leverer varen til velfærdssamfundet.

Og så lovede han i øvrigt at følge op, hvis det modsatte skulle vise sig at blive tilfældet. Og det er næppe en tom trussel.

Fremtiden tilhører de kedelige

Kommunalpolitikere oplever i stigende omfang øget styring fra staten som et vilkår og et benspænd for deres politiske virke. Det er de også helt enige om på tværs af kommunegrænser og partiskel. Væk med budgetloven eller lav den om, bad topmødet en ny regering. Kig på udligningsordningen hurtigt og hold jer ellers væk. Vi ved bedst, hvad borgerne har brug for lokalt.

Ingen lokalpolitikere ønsker politisk ledelse fra Folketinget. Så hellere mere økonomisk udligning, bedre koordinering og frivillig ensretning i serviceniveauet gennem samarbejde og nøgletalspolitik, så lokale og partipolitiske forskelle mellem kommunerne langsomt bliver udvisket. Konkurrencedemokratiet kan de beholde i Folketinget.

Konsensusdemokratiet lever lokalt, og den fælles fjende er staten. Borgmestrene stemmer kommunefarvet både før og efter Folketingsvalget.

Lyder det kedeligt, så er det en kompliment. 'Jo mere kedelige, I er, desto bedre,' opsummerede Kirsten Birgit fra Radio24syv sin alt andet end kedelige festtale under midt dagen på topmødet.

Skål for det kommunale selvstyre.

DKNYT

Bestil abonnement
på 46 35 33 43
eller skriv til
lene@dknýt.dk

Hold dig opdateret med de kommunale nyheder med et gratis prøve-abonnement på dknýt.dk
Abonnementet giver adgang til nyhedstjenesten og tre daglige nyhedsbreve.

Affaldsudspil: Ensretning, men ingen tvang

KL og parter i affaldsbranchen glæder sig over, at det første bud på standarder for affaldssortering ikke bliver påtvunget kommuner.

o skrald

Af Christian Olesen
christian@kommunen.dk

Miljøstyrelsen er nu klar med sit første bud på, hvordan en standardløsning for affaldssortering kan se ud.

En ny kortlægning fra styrelsen viser nemlig, at landets kommuner indsamler affald på vidt forskellig vis. Det fik miljøminister Jakob Ellemann-Jensen (V) til at efterlyse en ensretning af affaldsindsamlingen.

Miljøstyrelsens nye udkast lægger op til tre standarder for husstande, etageboliger og sommerhuse. Når kommuner fremover laver affaldsordninger, kan de vælge en af modellerne. Kommuner bliver ikke tvunget til at følge styrelsens standarder.

Kontorchef i Miljøstyrelsen, Anne Kamstrup, forklarer i et skriftligt svar til kommunen.dk:

- I regeringens strategi for cirkulær økonomi lægges der

op til en øget ensartning af sortering og indsamling af husholdningers affald for at bidrage til en øget genanvendelse af affald. Det skal disse vejledninger være med til at understøtte, og målet er, at kommunerne tager standarderne til sig. Vi er stadig i starten af processen, så de standarder, vi har vist branchen, er et første bud på, hvordan de endelige standarder kommer til at se ud, skriver hun.

Udkastet blev fremlagt på en konference 26. marts hos Dansk Kompetencecenter for Affald og Ressourcer (Dakofa), der er et vidensforum for kommunale og private aktører i affaldsbranchen.

Politisk håb

Mange kommuner har investeret i egne affaldsordninger. Så hvis der kom en komplet ensretning, ville det blive dyrt at udskifte velfungerende løsninger. Hos Dakofa fortæller direktør Ole Morten Petersen, at Miljøstyrel-

sens løsning derfor er et godt bud.

- Det gik fra i regeringens udkast til forsyningsstrategi at være en ensretning af sortering i hele landet til nu at være en vejledning. Så med forslaget til nye standarder, håber man fra politisk side, at kommuner tager standarderne til sig. Dermed afhænger gevinsten ved ensartet sortering af, hvor udbredt kommunerne følger dem, siger Ole Morten Petersen.

Miljøstyrelsen forventer at sende en national affaldsplan i høring i begyndelsen af 2020. Her får kommunerne en bærende part, og affaldssortering fylder blot en del af planen. Det bør man huske, lyder beskeden fra chefkonsulent i KL, Anders Christiansen.

- Det er vigtigere at fokusere på, hvad der kommer i affaldsspanden, end hvordan spanden bliver indrettet. De fleste kommuner er nemlig allerede godt i gang med at affaldssortere, og de kender deres område bedst, så de ved bedst, hvilken løsning der fungerer hos dem, siger Anders Christiansen.

Frivillighed motiverer

Dansk Affaldsforening, der er en interesseorganisation for kommunale affaldsselskaber, er blevet kontaktet af flere kommuner, der er

i vildrede over at lave nye affaldsordninger. Det skyldes, at den nationale affaldsplan oprindeligt skulle have været i høring i år.

- Det er ærgerligt, at den nationale affaldsplan blev udskudt. Mange kommuner skal lave affaldsordninger, og nu er det sværere for os at rådgive dem. Det er dyrt at

skifte indsamlingsordning, fordi der måske skal investeres i nye spande og afhentninger. Så det gør en ansvarlig kommune ikke i tide og utide, siger foreningens direktør Charlotte Fischer.

Hun glæder sig over, at Miljøstyrelsens standarder bliver frivillige. Den type ordning har Dansk Affalds-

forening god erfaring i form af piktogrammer, som er udviklet sammen med KL og Miljøstyrelsen. Piktogrammerne viser affaldstyper, som guider borgere ved skraldespanden og på genbrugspladsen.

60 kommuner har frivilligt taget piktogrammerne i brug, og enkelte madprodu-

Miljøstyrelsens første tanker om fælles affaldssortering

Standarderne har tre muligheder for hver boligtype. 1 er minimumsstandard, 2 lægger op til meget sortering fra borgerens side, mens 3 blander nogle typer affald sammen, som skal sorteres fra hinanden på sorteringsanlæg.

Hus

Standard 1:

En spand til mad og rest i hvert sit rum, en spand til glas, en spand til papir

Standard 2:

En spand til mad og rest i hvert sit rum, en spand til papir og pap i hvert sit rum, en spand til glas

Standard 3:

En spand til mad og rest i hvert sit rum, en spand til papir/pap og plast/metal i hvert sit rum, en spand til glas

De tre modeller har alle et skab til elektronik, batterier og andet farligt affald.

Etagebolig og tæt bykerne

Standard 1:

Forskellige rum til madaffald, rest, glas, papir.

Standard 2:

Forskellige rum til madaffald, rest, glas, papir, pap, metal, plast.

Standard 3:

Forskellige rum til madaffald, rest, glas, papir/pap, plast/metal.

De tre modeller har alle et skab til elektronik, batterier og andet farligt affald.

Sommerhuse

Standard 1:

En spand til mad og rest i hvert sit rum, en spand til glas, en spand til papir

Standard 2:

En spand til mad og rest i hvert sit rum, en spand til papir og pap i hvert sit rum, en spand til glas

Standard 3:

En spand til mad og rest i hvert sit rum, en spand til papir/pap og plast/metal i hvert sit rum, en spand til glas

Kilde: Miljøstyrelsen

Ballerup er en af de kommuner, hvor borgerne sorterer i tre spande. Den første har to rum til at sortere glas og metal, den anden to rum til plastik og papir og den tredje to rum til restaffald og madaffald.

Foto: Liselotte Sabroe, Ritau Scanpix

Billund har sorteret madaffald siden 1996 - Rudersdal venter

Det er nemmest at få borgerne med på at sortere, når affaldet bliver genanvendt lige i nærheden, vurderer man begge steder.

o skrald

Af Christian Olesen
christian@kommunen.dk

Fra den 31. december 2023 skal alle kommuner adskille madaffald fra husholdningsaffald ude på parcellen. Sådan lyder et krav fra EU's reviderede affaldsdirektiver, som Danmark skal leve op til. I dag sorterer 40 kommuner madaffald, mens 21 har vedtaget planer om at gøre det.

Billund er allerede er i gang. Her blev borgerne i 1996, i den daværende Grindsted Kommune, pålagt at frasortere æggeskaller, fiskeben og æbleskrog i en separat spand. Det indsamlede madaffald havner på et biogasanlæg i Grindsted, som udvinder gas af skraldet, hvorefter den tilbageværende masse bliver brugt som gødning i landbruget.

Formand for Billunds teknik- og miljøudvalg, Per Nyhus (DF), fortæller, at det giver glæde at være skarpe til at genanvende.

- Jeg hører kun positivt. Folk er rigtig stolte af, at vi er

godt med, og at vi har det hele lokalt. Man kan måske altid finde en enkelt, der er lidt utilfreds, og der har da været nogle bump på vejen for at få det at køre, men vores borgere har virkelig taget ejerskab over sorteringen, siger Per Nyhus.

Billund har siden 2013 også indsamlet metal, glas og hård plast i den ene halvdel af en affaldsspand og papir, pap og blød plast i den anden halvdel. Dermed har hver husstand tre affaldsspande.

I venteposition

I Rudersdal står der blot en enkelt spand ved hvert parcelhus. Det bliver lavet om til efteråret, hvor borgerne begynder at sortere plast, papir og glas og metal. Rudersdal venter dog med at indsamle madaffald, selvom det bliver lovpligtigt om få år. Formand for Rudersdals miljø- og teknikudvalg, Court Møller (R), forklarer:

- Man kan spørge sig selv om, hvorfor vi ikke går det sidste skridt og tager mad og køkkenaffald med. Men vi besluttede at gøre det enkelt i første omgang. Nu er vi kommet i gang, og vi har forberedt skraldebilerne, så de kan tage imod madaffald senere, siger Court Møller.

Rudersdal samarbejder med Hørsholm og Allerød om en fælles affaldsordning,

hvor alle tre kommuner afsætter deres skrald til affaldsselskabet Nordfos. 37 kommuner mangler stadig en konkret plan for, hvornår de begynder at sortere madaffald. Court Møller håber, at Rudersdal kan begynde om et år til halvandet.

Lokal fordel

I Billund pointerer Per Nyhus, at det betyder meget for borgerne, at det er gennemskueligt, hvor deres affald ender.

- Borgerne skal have tiltro til, at det affald, de sorterer, faktisk bliver genanvendt. Der er det en fordel for os i Billund, Grindsted og byerne omkring, for der er kort til det anlæg, hvor madaffald bliver til energi. Hvis det lå hundrede kilometer væk, kunne folk jo ikke tage ejerskab over det, siger Per Nyhus.

I Rudersdal var afstanden til de nærmeste biogasanlæg netop en af grundene til, at de fravalgte at sortere madaffald i denne omgang.

- Da vi lavede affaldsplanen, så vi, at nogle sjællandske kommuner kørte hundrede kilometer væk med deres madaffald for at komme af med det. Det er svært at forklare borgerne. Men nu begynder der at komme flere biogasanlæg på Sjælland, og det gør det

mere attraktivt i fremtiden, siger Court Møller.

Bunden opgave

I 2022 skal alle kommuner indsamle 50 pct. af borgernes husholdningsaffald til genanvendelse. Per Nyhus fortæller, at Billund stort set er i mål. Rudersdal sender foreløbig kun 22 pct. af sit husholdningsaffald til genanvendelse. Ifølge Court Møller opgør kommunen procentdelen konservativt. Men han forventer en væsentlig stigning, når den nye affaldsplan træder i kraft til efteråret.

- Jeg tror nok, at vi skal lykkes med at nå det. For de erfaringer, vi har hørt fra andre kommuner, viser, at når borgerne sorterer ved husstandene, så giver det meget mere. Og det vil især gå stærkt, hvis vi senere får køkkenaffald med, siger han.

Per Nyhus anbefaler, at kommuner, der skal i gang med sortering i de kommende år, bør gå i gang snart for at nå det. Både i 1996 og i 2013 oplevede Billund nemlig bump på vejen.

- Vi har en bunden opgave, for vi skal alle nå de 50 pct. inden 2022. Så vi kan ikke bare sidde og kigge ud i luften og så sætte nogle tiltag i gang et halvt år før. Det tager tid at få det i gang og at få borgerne med, siger Per Nyhus.

center har sat mærkater med dem på deres produkter. Så kan borgere lettere sortere emballagen i den tilsvarende spand. Det bør udbygges, foreslår KL.

- Det sikrer en bedre forståelse for cirkulær økonomi, hvis produkter bliver designet til genanvendelse, og borgerne møder det samme system med piktogrammer på spande og emballage i hele landet, siger Anders Christiansen, chefkonsulent i KL.

Madaffald på vej

Alle kommuner skal sortere madaffald ved udgangen af 2023. Det er et krav i EU's reviderede affaldsdirektiver. 37 kommuner mangler planer for at gå i gang, og de bør begynde snart, lyder det fra Dakofas direktør, Ole Morten Petersen.

- De kommuner, der ikke allerede sorterer madaffald, skal sikre sig, at der er kapacitet til at aftage madaffaldet inden 2024, siger Ole Morten Petersen.

Miljøstyrelsen forklarer, at der stadig er et stykke vej til, at standarderne bliver færdige. Derfor holder styrelsen fast i en åben proces for at sikre, at man får inputs fra alle aktører.

- Vi har stadig videnshuller, som skal udfyldes, før vi kan komme tættere på ende-

lige standarder. For eksempel er vi ved at blive klogere på, hvordan glas sorteres bedst - i spande ved husstandene eller i fælles kuber, siger Anne Kamstrup, kon-torchef.

Svær opgave forude

EU's affaldsdirektiver sætter også mål for, hvor meget affald hvert medlemsland skal genanvende. I 2025 bliver det 55 pct., i 2030 60 pct. og i 2035 65 pct.

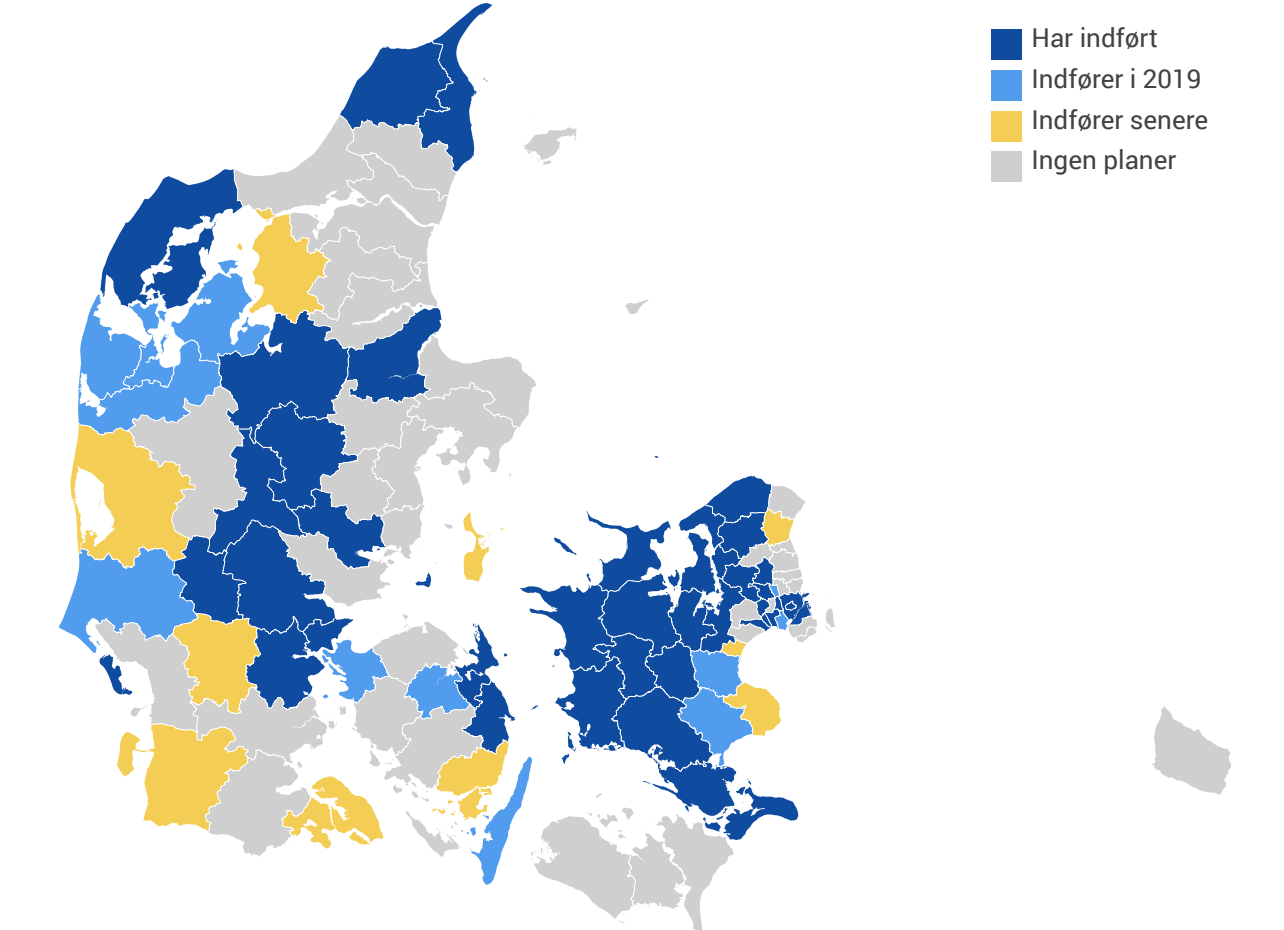
I øjeblikket nærmer Danmark sig 50 pct., men det er målt efter en gammel metode, hvor man regner hele mængden af affald, der bliver indsamlet til genanvendelse. Fremover bliver den mængde affald målt, som faktisk bliver genanvendt længere henne i processen. Det betyder, at kommunerne skal lægge sig i selen.

Charlotte Fischer fra Dansk Affaldsforening uddyber.

- Vi ved ikke, hvor Danmark ligger i forhold til den nye målemetode. Men den betyder selvfølgelig, at der bliver længere til at nå i mål med genanvendelsen. Opgaven bliver kun større, og her er der brug for at fokusere på langt større ting. For eksempel hvordan vi laver produkter og emballager, så de faktisk kan genanvendes, siger hun.

Indsamling af mad- og køkkenaffald

40 kommuner indsamler affaldet, 12 indfører det i år, mens ni gør det i 2020-2022. De sidste 37 har endnu ingen planer på området.

Kilde: Miljøstyrelsens kortlægning, 2019, og egen research.

'De uartige børn sidder ikke i ko

Løsningen på demokratiske udfordringer, manglende respekt for og lede ved politikerne kan findes i kommunerne. Skanderborgs nyligt afgåede borgmester, Jørgen Gaarde, S, ønsker viljen til fælles løsninger tilbage - også i landspolitik.

o status

Af Irene Nørgaard
red@kommunen.dk

Han skal ikke have noget af at sidde i vejen for nye kræf-

ter som en grå eminence på bageste række. Ligesom han heller ikke ville befinde sig godt i andet geled.

Efter ni år som borgmester i Skanderborg og 21 år i byrå-

det har Jørgen Gaarde (S) stillet de politiske træsko og vandret over på den anden side af en evigt buldrende strøm af forespørgsler, mails og møder. Nu er telefonen stille. Kalenderen tom. For første gang i mange år.

Det var ellers ikke skrevet i stjernerne, at den pligtopfyldende Jørgen Gaarde ville fritstilles fra både jobbet som borgmester og sit borgerlige ombud i byrådet i utide mellem to valg. Men rettidig omhu er ikke kun en dyd i erhvervslivet.

- Jeg er ikke tvunget til at stoppe. Der er ikke tale om sygdom, der er ikke nogen hændelse. Men jeg er kommet til et sted, hvor mit liv er fyldt af det at være borg-

mester og så ellers bruge tiden hjemme på at komme mig over det, så jeg er klar til næste dag. Sådan har det været de sidste år, og det har jeg taget bestik efter. Jeg vil gerne have et langt og godt liv, så nu skal der være tid til alt det andet, og jeg glæder mig, siger Jørgen Gaarde på sin allerførste fridag, der i øvrigt bliver brugt på at passe et sygt barnebarn.

Demokrati på gyngende grund

Men selvom han altså for bare en uge siden gik politisk fra chef til tidligere chef i sin kommune, er Jørgen Gaarde ikke færdig med at interessere sig for politik. Ja, faktisk

er demokratiets ve og vel en påtrængende bekymring hos ham. Måske fordi alderen står på 63 år, og historiens rækkevidde øges bagud, jo ældre, man bliver. Måske fordi mange års erfaring i politik har skænket ham blik for mønstre og tendenser.

- Jeg kan godt mærke, at ting, som måske ikke optog mig tidligere, optager mig mere i dag. Blandt andet at passe på vores folkestyre. Vi har ikke haft demokrati så længe i vores del af verden. Alligevel tager vi det for givet. Men der er faktisk brug for, at der er nogen, der står op for demokratiet, siger han.

For når Jørgen Gaarde kigger sig omkring i både natio-

'Jeg bryder mig ikke om, når nogen lader forstå, at de rigtigt voksne er dem i Folketinget, og de uartige børn sidder i kommunerne. Det billede genkender jeg ikke.'

Det er for nemt at være imod i stedet for at række hånden ud, mener Jørgen Gaarde, som frygter, at Danmark efter folketingsvalget rammer et demokratisk lavpunkt, hvor det ikke er muligt at finde et parlamentarisk grundlag for en regering.

Foto: Skanderborg Kommune

Blå bog

- Jørgen Gaarde
- Født 6. oktober 1955 i Løsning ved Hedensted.
- I 1979 uddannet folkeskolelærer.
- Arbejdede som lærer, indtil han i 1987 blev viceskoleinspektør og senere skoleinspektør.
- Var som ung EU-modstander, men er i dag tilhænger.
- I 1997 valgt ind i Skanderborg Byråd.
- I 2004 i spil som folketingskandidat, men tabte til Kirsten Brosbøl.
- I 2010 borgmester i Skanderborg efter mange års Venstre-styre.

styrtede sammen. Og vi ser nogle af de samme ting ske i dag, hvor man forkaster fællesskabet, og så kommer konflikterne hurtigt. Der er grund til at være nervøs for det britiske rige, hvor halvdelen af befolkningen, uanset om det ender med det ene eller det andet, vil stå tilbage og føle sig overset, siger han.

- Her er det kommunale demokrati i Danmark en modsætning, der er værd at holde fast i. Kommunerne har en styrke i, at et enkelt parti sjældent har flertal. Så man bekæmper ikke hinanden, men finder sammen i stedet. I byrådet i Skanderborg sidder for eksempel 29 energiske, politisk vidende og, i mine øjne, gode mennesker. Vi er ikke enige om alt, og derfor har jeg den største respekt for, at vi alligevel når hinanden i brede forlig.

Brug for samarbejde

Fælles resultater og brede forlig er noget, enhver politisk leder gerne vil prale af, uanset om han eller hun er statsminister, regionsrådsformand eller borgmester. Og Jørgen Gaarde kan godt prale med. Hvert eneste år har han i Skanderborg landet budgetter, der har været bakket op fra højre til venstre i byrådsalen.

Og når han er færdig med at skele misundeligt til de borgmesterkolleger, der med fuldt flertal kan gennemtrumfe deres egen politik, er han alligevel mere tilfreds over sin egen evne udi kompromisets kunst. Ikke kun fordi det kræver en solid arbejdsindsats, men først og fremmest fordi løsningerne er nagelfaste, også den dag borgmesterkæden skifter partifarve.

- Jeg hører så ofte fra borgere, at det er dejligt, at der er nogen, der kan lade være med at skændes, men i stedet debatterer tingene i fordragelighed. De vil gerne

høre om vores forskellighed, men de bedømmer os på, om vi kan samarbejde.

Han ser politikerlede som et fænomen, der kan ende med at være en selvopfyldende profeti. Jo mere, vi er enige om dets eksistens, jo mere fokus det får, jo mere vokser det.

- Selvfølgelig vil der altid være nogen, der synes, at alt, jeg gør, er forfærdeligt og for dårligt, men jeg oplever det meget sjældent. Når vi har haft en heftig debat i kommunen, har vi alligevel formået at holde den konstruktiv. Det gør en kæmpe forskel for borgernes respekt for os, at vi forsøger at fastholde mening i galskaben og omsætte vores beslutninger til menneskehøjde, som folk kan forstå.

Jørgen Gaarde har måske også haft færre 'lortesager' at slås med end andre kommuner og såmænd også kolleger på borgen. Og han kan, udover det fysiske 'landmark', Danmarks mest bæredygtige rådhus 'Fælleden' med dobbelthal og politistation til 300 mio. kr., bryste sig af en nærmest pletfri tid som rorgænger i Skanderborg.

Nybyggerier er sat i gang overalt, økonomien blomstrer, og befolkningstallet stiger.

Få sager har trukket overskrifter, blandt andet da analyser i 2015 pegede på Flensted Mark ved Låsby som mulig placering for en ny lufthavn i stedet for lufthavnen i Tirstrup. Først sagde han, at projektet fortjente en grundig undersøgelse. 10 timer senere var Jørgen Gaarde vendt på en tallerken og udtalte, at en lufthavn inden for Skanderborgs kommunegrænse ikke ville være en mulighed.

Det har formentlig heller ikke været en let sag at holde hovedet koldt og hjertet varmt, da en gruppe drenge kastede brændende benzin på en skolekammerat i Ry, familieliv faldt på stribe, alt imens hele nationens blik for et øjeblik hvilede på det faktum, at så grusom en handling kunne finde sted på så fredelig en plet på Danmarkskortet.

Senest er bølgerne gået højt om et storstilet projekt til at forskønnelse af området omkring Himmelbjerget, hvor en gruppering anser projektet for nærmest blasfemisk - at tilføje udsigtsplanteauer i et område, hvor udsigten burde tale for sig selv, mens en anden gruppering er af den holdning, at projekteringen ville løfte området og trække turister til i større tal.

Minimal politikerlede

Men selv i disse situationer oplever Jørgen Gaarde, at den lokale politikerlede har været minimal. Og det, mener han, er politikerne selv en del af løsningen på.

- Hvis vi som politikere ønsker respekt om vores arbejde, er det vigtigt, at vi

signalerer, at vi lytter, men at beslutningerne ligger hos os. At vi er bevidste om, hvornår vi beder om borgernes bidrag, hvor en borgerinddragelse begynder og slutter. Hvis det bliver usikkert, efterlader vi et billede af, at vi skal bede borgerne om lov, inden vi beslutter noget i byrådet. Og så falder agtelsen for det politiske arbejde, vi laver. Vi skal selv være med til at skabe den agtelse, der skal til omkring vores arbejde.

I Skanderborg har byrådet eksperimenteret med borgermøder, både for særligt udvalgte og tilfældigt udvalgte. Møderne har handlet om for eksempel byplanlægning og at knække kurven inden for lokalpsykiatrien.

- Det er i mine øjne en rigtig måde at gøre det på, men samtidig skal det stå klart, at det er byrådet, der skal træffe beslutning. Og det skal der være respekt for. Høringer er blevet en pligt opgave, der først begynder, efter at man er blevet enige om noget, siger han.

- Nogle byrådspolitikere slapper først af, når det fase er overstået. I Skanderborg går man i stedet ind for offentlighedsprojekter. Når man er sat til at træffe beslutninger, skal man holde sig for øje, at man skal tage hensyn, der rækker længere ud end en udvalgt skare. Vi skal ikke kun lytte til Ældre Sagen på ældreområdet. Vi gør brug af interessegrupper i deres specifikke emner, men vi skal huske hensynet til den samlede befolkning.

Skarptskårne argumenter

Evnen til at finde sammen i fordragelighed kunne landspolitikkerne lære noget af, mener Jørgen Gaarde.

For ham at se er der sandsynlighed for, at Danmark og Folketinget efter valget står i samme situation som Rigsdagen gjorde for nylig i Sverige. Og så er vi tilbage ved demokratiet igen. For det er et demokratisk lavpunkt, når der kun er flertal for, hvilken regering man ikke vil have, nøjagtig som i Sverige.

- Det fortæller lidt om, at det oftest er synspunktet om at være imod, der har medvind. Det at ville noget og række hånden ud er det, der har dårligst vilkår. Det ene ultimative krav dukker op efter det andet, også i dansk landspolitik, og det giver fastlåste situationer. I mine øjne er ultimative krav meget langt væk fra demokrati, for det handler om respekten for dem, der mener noget andet end én selv, siger han.

- Af frygt ikke at få respekt i sit bagland og hos vælgere, hvis man går med løsningen, så afstår man og melder skarpt ud - gerne på de sociale medier. I sagens natur er det få skarptskårne argumenter, der trænger igennem der, og de modsiges hurtigt af andre skarptskårne forenklede argumenter. Og

'Hvis vi som politikere ønsker respekt om vores arbejde, er det vigtigt, at vi signalerer, at vi lytter, men at beslutningerne ligger hos os.'

der tror man så, virkeligheden befinder sig og omfavner de sociale mediers mere eller mindre tilfældige dagsordener og gør dem til større visdom.

Uartige byrødder

Måske derfor får symbolpolitik så let vind i sejlene, mener Jørgen Gaarde, der også mener, at man bør afholde sig fra at gå efter de billige point.

- For eksempel miljøet. Selvom det er vigtigt at passe på miljøet, så er den største sag ikke, hvorvidt en politiker er ankommet til et møde med fly, tog eller hestevogn. Min bekymring er, at vi bruger kræfter der i det lidne og symbolske, men glemmer det store billede. Nogle gange tænker jeg, om det er, fordi der er penge nok til velværd. Jeg vil tro, at disse dagsordener vil være blæst væk, hvis der kommer en krise. Jeg ønsker ikke krise, men registrerer overflodssymptomer. Tilfældige dagsordener er et af dem.

Til gengæld registrerer han ikke den store gensidige respekt mellem kommune og folketing - noget han efterspørger i samarbejdet.

- Jeg kunne godt ønske mig en langt større respekt for det kommunale politiske landskab fra Folketingets side, ligesom vi heller ikke skal kritisere Folketingets politikere for alt, hvad de gør. Det ville være på sin plads at vise respekt for folkevalgte uanset position. Men for eksempel mente Mette Abildgaard (K) sig forleden i sin ret til at udtale sig om, hvad kommuner skal og bør og prioritere i forhold til daginstitutioner. Det er en grov disrespekt for demokratisk valgte. Jeg bryder mig ikke om, når nogen lader forstå, at de rigtigt voksne er dem i Folketinget, og de uartige børn sidder i kommunerne. Det billede genkender jeg ikke.

mmunen'

'Vi har ikke haft demokrati så længe i vores del af verden. Alligevel tager vi det for givet.'

nale og internationale landsskaber, er demokratiet under pres. I Østeuropa vokser totalitære styrers magt, og i Spanien, Italien, England og Belgien er separatister og stejle folkebevægelser, der kun kan blive enige om, hvad de er uenige om, godt i gang med at flå gamle fasttømrede riger og alliancer fra hinanden. Uden, i Jørgen Gaardes optik, den historiske bevidsthed om, hvad fred og samarbejde har skabt af velstand.

- Vi anskuer demokrati som noget, der er støbt i beton, men vi skal kun kigge 100 år tilbage til opløsningen af 1. verdenskrig, hvor faste strukturer som det østrig-ungarske rige på få år

Bybusser: El vinder frem og biogas står

Roskildes busser kører på el om lidt, Esbjerg arbejder på et nyt busudbud, og regeringens klimaudspil presser gasbusser.

o transport

Af Christian Olesen
christian@kommunen.dk

En gul bus brummer højtlydt, da chaufføren sætter den i 'drive' og trækker ud fra terminalen. Den hakkende diesellyd er lige så meget en del af bussens identitet, som de skadelige partikler, udstødningen spytter ud langs ruten.

Eller sådan plejede det at være. For på det seneste er busser begyndt at ændre sig rundt i landet. De larmer mindre, og lugten af dieselos er pludseligt forsvundet - i hvert fald i nogle byer. Om lidt bliver Roskilde en af dem.

14. april smider Roskilde nemlig diesel på pension og

bliver dermed den første kommune i Danmark, hvor de interne bybusser udelukkende kører på el. Det glæder borgmester, Joy Mogensen (S), sig til.

- Vi er med til at gøre en lille del til, at vores hjørne af verden bliver mere bæredygtigt. Og samtidig betyder elbusserne helt almindelige hverdagsforbedringer for vores borgere med mindre luftforurening og mindre støj i byen, siger hun.

Fornuftig pris

19 elbusser kommer til at køre rundt i Roskilde med en ekstra i reserve. Det er operatøren Umove Øst og selskabet Movia, der står bag. Umove Øst har bygget et garageanlæg,

hvor de spritnye kinesiske busser lader op om natten.

Ifølge Roskilde Kommune og Joy Mogensen medfører skiftet til el stort set ingen meromkostning.

- Ingen vidste, hvad det ville koste, da vi begyndte processen. Men fordi Umove kan lade busserne op i garagen frem for i dyre ladestander på selve busruten eller for enden af deres ruter, kommer driften stort set til at koste det samme som i tidligere udbud af busser, vi har haft, siger Joy Mogensen.

Usikker fremtid

Mange kommuner arbejder med forskellige grønne busløsninger. For eksempel har Silkeborg haft gasbusser siden 2016, mens der i hovedstaden både kører el og gas - med 41 nye elbusser på vej senere i år. I Odense ruller hybridbusser rundt, mens Aalborg som de første forsøger sig med tre brintbusser til oktober.

I flere kommuner kniber det dog med at komme i

'Vi har ruter i byen, som fortsætter ud på det, man kan kalde landet, og her er vi bekymrede for batteriernes rækkevidde.'

Søren Heide Lambertsen (S), udvalgsformand i Esbjerg

gang. Det skyldes blandt andet en usikkerhed om afgifter på el til elbusser. Det forklarer Poul Erik Pedersen, der er redaktør på webplatformen Nofoss, som leverer viden og analyser om grøn transport.

- Elbusser kører i øjeblikket med den samme reduktion i afgift på el, som letbaner og S-toge gør. Men afgiftslettelsen udløber i

2024, og når kommuner investerer i elbusser, gør de det som regel for en otte til ti-årig periode. Så der er en usikkerhed omkring prisen for el i fremtiden, og det kan stoppe velviljen til at investere, siger Poul Erik Pedersen.

Grøn dvale

Sidste år sammenlignede Cowi forskellige bustyper i en rapport for Sydtrafik om nye busser til Esbjerg, Vejle og Kolding. Her blev de forskellige brændstoftyper sat op mod hinanden på kryds og tværs. Rapporten anbefalede, at de tre kommuner enten investerede i biogas eller i syntetisk diesel.

I Esbjerg ønskede miljø- og byggeudvalget at gå over til en grøn løsning. Før rapporten hældede udvalget til en hybridløsning, men Cowi pegede på, at det ikke var fremtidssikret, da hybridbusser kører på en blanding af diesel og el og derfor stadig udleder CO².

'Vi har analyseret og forsket rigtig meget i de her forskellige teknologier. Men nu har verden brug for, at vi begynder at gøre noget.'

Joy Mogensen (S), borgmester Roskilde

I stedet satte Esbjerg Kommune omstillingen til grønne busser i en to-årig dvale. Det fortæller formand for miljø- og byggeudvalget, Søren Heide Lambertsen (S).

- Årsagen var, at vi gerne ville have en mere moden teknologi i busserne. Vi synes, at el er optimalt til vores bybusser, for der er ingen forurening, og de larmer væsentligt mindre end alternativerne.

Elbusseres miljømæssige profil kan afhænge af, hvor grøn den danske el er. Ifølge Energinet.dk var 75 pct. af al strøm grøn i 2017. Foto: Ulrik Jantzen, Movia

i stampe

Men vi holder os også åbne for biogas, siger han.

Klimamål bremser biogas

Regeringen præsenterede sidste efterår et klimaudspil, hvor busser skal være helt emissionsfri fra 2030. Det vil sige, der ikke må være nogen udstødning. Det udelukker blandt andet biogas, som udleder en lille smule.

Selvom det blot var et udspil, spiller regeringens mål en faktor for kommunerne. Også i Esbjerg.

- Vi drøftede regeringens klimaudspil ret indgående i forhold til vores plan for busserne. Derfor er diesel slet ikke en mulighed for os for fremtiden, og derfor hælder vi også mere til en løsning, der kører på el, siger Søren Heide Lambertsen (S).

Den situation genkender Poul Erik Pedersen fra Nofoss. Han forklarer, at han fra flere steder har oplevet en svækket interesse for biogas, efter at regeringens klimamål blev offentliggjort.

- Busdrift foregår med lange kontrakter, og hvis biogasbusser ikke må køre fra 2030, sætter kommunerne måske hælene i. Det hører jeg fra folk i branchen. Men jeg kan ikke sige, om det gælder i alle kommuner, og det kan alt sammen ændre sig, alt efter hvem der sidder i regering og tager en endelig beslutning, siger han.

Diesel lidt endnu

Esbjerg sendte sin busdrift i udbud med diesel for 2019-2021. Når det udløber om to år, vil kommunen helt overgå til et grønt alternativ. Derfor arbejder teknik- og byggeudvalget allerede nu på det næste udbud.

Søren Heide Lambertsen forklarer, at udvalget ønsker priser for både el og biogas eller en kombination af de to. Kommunen har nemlig en udfordring i, at flere af deres busruter fortsætter ud af Esbjerg til oplandsbyer, og at ruterne derfor er lange. Her fungerer elbusseres nuværen-

de rækkevidde på omkring 300 kilometer ikke.

- Vi har ruter i byen, som fortsætter ud på det, man kan kalde landet, og her er vi bekymrede for batteriernes rækkevidde. Det er en speciel situation, for vi vil gerne omstille, men vi venter på den rigtige løsning, så vi skæler hele tiden til teknologiernes udvikling, siger Søren Heide Lambertsen.

Fossil backup

I Roskilde presser længden af busruter ikke elbussernes rækkevidde. Men da kommunen lavede sit udbud for elbusser, stillede man krav om, at driften skulle være så pålidelig, som den havde været med dieselbusser.

Det betyder, at den nye teknologi ikke må skabe forsinkelser - heller ikke i sne og slud.

- Vi lagde en masse sikkerhed ind i udbuddet, så vi kan holde en standard for alle vores pendlere i kommunen. Derfor bliver det også muligt at rulle omstillingen lidt tilbage, hvis teknologien skulle fejle, siger Joy Mogensen.

Hun hentyder til, at Umove Øst kan indsatte dieselbusser som backup, hvis elbusserne helt fejler. Det er dog kun en option de første to år af den ti-årige kontrakt.

I daglig drift kommer der til at køre 17 elbusser, mens Umove Øst sætter to ekstra busser ind i myldretiden om morgenen. De to busser kører derefter tilbage til garageanlægget og bliver ladet op, så de er klar igen til myldretrafikken om eftermiddagen.

Slidte dæk

Når en dieselbus og en elbus holder stille ved siden af hinanden, og speederen bliver trådt i bund, trækker elbusen fra med det samme. Men den ekstra accelerationskraft giver øgede udgifter på indkøb af dæk.

For chauffører, der er vant til at køre diesel, skal lige vænne sig til elmotorens momentum. Derfor bliver dæk slidt hurtigere op i begyndelsen af brugen af elbusser. Samtidig kræver det en anden kørestil at køre økonomisk med el.

Poul Erik Pedersen fra Nofoss mener, man kan finde plusser og minusser ved alle brændstoftyper.

Fakta om bustyper

- **Brint:** Nul-emission, god rækkevidde, lavt støjniveau, stadig uprøvet teknologi i Danmark.
- **Biogas:** God rækkevidde, afprøvet teknologi mange steder i Danmark, lav støj, billig at omstille til, lave serviceomkostninger.
- **El:** Nul-emission, meget stille, begrænset rækkevidde. Skal enten lades op med korte stop på ruten, lange stop for enden af ruten eller i garageanlæg om natten. Dyr at investere i.
- **Hybrid:** Kører på ren el ved lav hastighed og en blanding af diesel og el ved højere hastigheder. Kan være dyr at investere i, lav støj og lave serviceomkostninger.
- **Syntetisk diesel (HVO):** Mange busser kan omdannes fra diesel til syntetisk diesel, derfor billig at omstille til. Meget lave serviceomkostninger.

Kilde: Cowi rapport, 'Alternative Drivmidler i Sydtrafik'

'Jeg tænker, at elbusserne har vundet manges hjerter, fordi de ikke støjer, og fordi de har 0-emission. Men man skal ikke glemme, at der er fordele og ulemper ved hver busstype.'

Poul Erik Pedersen, redaktør på Nofoss

- Jeg tænker, at elbusserne har vundet manges hjerter, fordi de ikke støjer, og fordi de har nul-emission. Men man skal ikke glemme, at der er fordele og ulemper ved hver bustype. Og biogas giver også markante klimabesparelser, siger Poul Erik Pedersen.

Kamp om at komme først

Han forklarer, at der i øjeblikket foregår en kamp om at komme først ud i byerne blandt de forskellige aktører i busbranchen.

- Om det bliver biogas, el eller brint eller en fjerde type, vi kommer til at se mest af i Danmark, kan afhænge af, hvem kommunerne investerer i de kommende år. For når først infrastrukturen med ladestandere eller optankning er bygget, kan det være dyrt at skifte retning, siger Poul Erik Pedersen.

Joy Mogensen mener, man bør stoppe med at tale om en kamp mellem bustyperne og komme i gang med at investere, der hvor det giver mening.

- Vi har analyseret og forsket rigtig meget i de her forskellige teknologier. Men nu har verden brug for, at vi begynder at gøre noget. I min version af fremtidens transportlandskab tror jeg ikke, at elbusser er den evige sandhed. Jeg tror, at vi får en blanding af forskellige typer bæredygtigt brændstof på tværs af regioner og kommuner i hele landet, siger hun.

Morgendagens meningsdannere

Af Jacob Klivager Vestergaard

UD MED BENZIN-SLUGERNE OG IND MED KOLLEKTIV TRANSPORT

De ældre generationer er ved at sende en kæmpe klimaregning til os unge. Som en flok gamle mænd, der har nydt en rigtig god middag på en Michelin-restaurant for så bare at lade regningen ligge på bordet til den næste, der kommer ind.

Der skal handles nu, så regningen og konsekvenserne ikke bliver større. Hvor Danmark før fik en stjerne for vores indsats, må vi nu desværre konstatere at have mistet vores status. Det skal vi have gjort noget ved, og jeg tror, det første og mest effektfulde sted vi kan gøre noget effektivt, er på transportområdet.

Problemet er, at klimaregningen bliver større, hvis vi fortsætter med at brænde benzin og diesel af i privatbiler. Transportsektoren er nemlig det sted, hvor vi ser den største stigning i CO-udledningen i Danmark. Noget, der kun er blevet værre af, at regeringen satte afgifterne for benzinbiler ned, og samtidig har skåret på den kollektive trafik. Det har haft den konsekvens, at der ifølge Danmarks Statistik, bliver solgt mere benzinslugende biler, og at der samtidig er færre, der tager toget. Der burde være omvendt, og vi skal have vendt udviklingen. Vi skal derfor lave en transportmæssig u-vending, hvor vi prioriterer grøn transport over den sorte privatbilisme, som de seneste år er blevet værre af regeringens favorisering af benzin- og dieslbiler.

Vi skal derfor lave en transportmæssig u-vending, hvor vi prioriterer grøn transport over den sorte privatbilisme, som de seneste år er blevet værre af regeringens favorisering af benzin- og dieslbiler.

Jacob Klivager Vestergaard, formand for SFU

Flere skal lade bilen stå

Derfor mener jeg, at vi bør tænke i nye baner og overveje at indføre gratis offentlig transport i kommunerne. Det, tror jeg, vil få langt flere til at lade bilen stå og hoppe på bussen i stedet for. Billetprisen for at køre med offentlig transport er nemlig for høj i dag. Så lad os gøre det grønne valg til det billigste, nemmeste og mest sikre.

Jeg tror, de fleste kender følelsen, hvor man ender med at kigge lidt modløst på rejsekortstanderen, lige efter man har checket ud. Hvorfor skal det være så pokkers dyrt? Det er skørt, at busserne bliver så dyre, at det kan svare sig at sidde alene i en bil og trille tommelfingre, mens man venter på at køen bevæger sig frem i sneglefart. Det er uholdbart. Så lad kommunerne køre den modsatte retning end den, regeringen har kørt de seneste tre år, og lad os investere i den kollektive trafik frem for billigere benzinbiler.

Målet er vi enige om

Hvis flere hopper på bussen vil vi også få mindre trængsel på vejene. Færre vil sidde i kø og tomgang i benzin- og dieslbilerne mens de venter. Pladsen på vejene bør være til mindre forurenende elbiler, der kun kører, når og hvor det er nødvendigt. Det vil også gavne kampen mod luftforurening, som anslået koster 2.000-4.000 livet hvert år.

Målet er vi efterhånden alle enige om. Men det nytter ikke, når salget af biler drevet af fossil energi er blevet speedet op, og den kollektive trafik er bremset med besparelser og nedskæringer.

Gratis offentlig transport i kommunerne vil få flere ind i bussen, og mindske den store klimaregning. Det er vigtigt, vi tænker på bedre grøn transport. Det har vi brug for. For klimaets skyld.

Jacob Klivager Vestergaard, landsformand for SF Ungdom

'I Tyskland ville jeg have fået nogle gevaldige knubs'

Thomas Andresen (V) elsker dansk humor og ironi og er derfor glad for, at han kom til at bo på 'den rigtige side' af grænsen. Kom med bagom den dansk-tyske borgmester fra Aabenraa, der gik i lycra sportstøj under hele sin valgkamp og fik jobbet.

Bagom borgmesteren

Af Hanne Korvig
hanne@kommunen.dk

'Mor, jeg har lige været i Tyskland og købe en pleje-

hjemsplads til dig der. Det bliver en firemands-stue - men til gengæld er den billig, og du er jo så glad for Tyskland.'

Det er, når Thomas Andresen bruger ironi, at han kommer allermest galt afsted med sin mor.

Thomas Andresen elsker den danske ironi og humor, men hans mor, der er tysker og bor i Aabenraa, forstår ingen af delene, fortæller han med et grin.

- Hun bliver dybt fornærmet på mig af og til, fordi hun simpelthen ikke fatter, at jeg driller hende.

I det hele taget er ironi ifølge Thomas Andresen ikke tyskernes stærke side.

- Det er ikke lilliige det karaktertræk, der kendetegner dem mest. I Tyskland tager man ord meget bogstaveligt; der er ikke så meget glimt i øjet hos dem, siger Thomas Andresen bevidst om, at han stereotyperer en smule.

På den 'rigtige' side

Thomas Andresens nu afdøde far var dansk og voksede

op i Flensborg. Han var krigsbarn og træt af at være i Europa efter krigen og rejste ned til noget familie i en tysk koloni i Namibia. Her mødte han kvinden, der skulle blive Thomas Andresens mor. Hun boede i kolonien sammen med sin bror.

De to tilflyttere blev kæresten og fik et barn, Thomas Andresens storesøster. Siden flyttede de tilbage til Europa, hvor de fik tre børn mere - heriblandt Thomas Andresen.

- Mine forældre kunne have valgt at bosætte sig på begge sider af den dansk-tyske grænse, men de valgte Danmark, og dét er jeg glad for, fortæller Thomas Andresen og uddyber:

- Min far følte sig hjemme, når han kom op over den danske grænse til de afslappede danskere. Jeg har det på

samme måde - jeg føler mig dansk.

- Havde jeg boet og tilhørt det danske mindretal i Tyskland, ville jeg ikke have haft de samme muligheder for at udfolde mig politisk - så var jeg ikke blevet borgmester, siger Thomas Andresen.

Og igen; så har den danske humor og mentalitet en særlig betydning for Thomas Andresen.

- I mit arbejdsliv opstår der ofte konfliktsituationer, hvor jeg skal mægle og finde løsninger - og der er humor bare effektivt, og jeg bruger det flittigt. Altså, man skal jo ikke være dumsmart, men finde den rette balance mellem alvor og humoren, siger han.

Selv er Thomas Andresen sikker på, at hans brug af humor og ironi 'ikke var gået' i Tyskland, hvor han ville

'Da jeg var blevet borgmester og havde taget almindeligt tøj på, mødte jeg en dame i Lagkagehuset i Aabenraa, der sagde: 'Nå, så sådan ser du ud med tøj på!'

Dansk-tyske Thomas Andresen (V) er en glad og flittig bruger af humor og ironi - både på jobbet og privat. En humor, som ikke ville være gået i Tyskland - og i øvrigt heller ikke duer overfor hans mor. "Min mor forstår ingen af delene, og hun bliver meget fornærmet, når jeg driller hende," fortæller Thomas Andresen med et grin.

Foto: Michael Drost-Hansen, Ritzau Scanpix

Blå bog

- ▶ Thomas Andresen (V), 53 år.
- ▶ Borgmester i Aabenraa siden 2014.
- ▶ Uddannet bygningsingeniør.
- ▶ Gift med Vivi, som han har tre døtre med.

‘have fået nogle gevaldige knubs,’ som han siger.

Im Kleinen sind wir gross
Til gengæld slår Thomas Andresen sig ikke på det tyske i Tyskland. For det kan han. Flydende. Både mundtligt og skrivende.
- Det er selvfølgelig en fordel, fordi jeg som borgmester har meget med kommunerne i Tyskland at gøre også - som for eksempel med overborgmester Simone Lange i Flensborg, fortæller Thomas Andresen og tilføjer:
- Og så er Tyskland jo den største samhandelspartner, vi har, så set i forhold til erhvervslivet har mit tyske da også en fordel der. Derudover har jeg også direkte adgang og kontakt til landdagen i Kiel, siger Thomas Andresen, men minder om, at ikke alle i

Aabenraa er tyskvenlige og derfor heller ikke *så* impone-rede over at have en tysktalende borgmester.
- Men i det store hele er mit tyske bagland en fordel, siger han.
I ny og næ får byrådsmedlemmerne også baglandet at mærke, som når Thomas Andresen siger til dem: ‘Im kleinen sind wir gross.’ I det små er vi store.
Thomas Andresen forklarer:
- De store beslutninger tager vi nemt og skulder ved skulder; 100 millioner til en ny skole - ikke noget problem at blive enige om. Mens små emner med budgetter på 25.000 kr., som borgerne vil-le synes var fuldstændig lige-gyldige, kan vi tage flere timer at komme rundt om.

Hvad kendetegner folk fra Aabenraa egentlig - hvordan er den typiske borger?
- Jeg vil sige, at vi er sindi-ge. Sparsommelige, ikke for-vekslet med nærige, uhøjti-delige og løsningsorientere-de. Vi ligger jo midt i smør-hullet af flere kommuner, og vi er gode til at samarbejde med alle og på tværs. Og vi brokker os ikke, vi føler os ikke voldsomt forurettede hele tiden, selvom vi også er at betragte som en udkants-kommune. Vi er gode til at se muligheder i vores infra-struktur; motorveje, havne, vores strøm, datacentre - vi har så meget, der kan bringe os videre, og vi går til den med krum hals uden klynk.
- Et godt eksempel er Fleg-gaard koncernen. De har hele tiden været gode til at udnytte mulighederne; har der været afgiftsfordele på den danske side af grænsen, har de solgt deres varer på den danske side - og hvis der er fordele på den anden side, så har de star-tet butikker i Tyskland.

Dyrker I grænsehandlen, de store supermarkeder som Otto Duborg og Poetzsch Padborg?
- Nej, ikke rigtig længere. Det der med at have øl, vin og sodavand i huset er jo ikke noget særligt længere, som det var tidligere, og i dag er der jo ikke nogen, der ikke har råd til at købe en flaske vin i Netto. Hvis vi kører over grænsen i dag, er det mere for at få en udflugt. Jeg kun-ne dog personligt ikke drøm-me om at køre til Flensborg og handle en lørdag. Det ville være et mareridt for mig, alle de mennesker ...

Så der ligger ikke Hansa Pils og Hanuta kiks i dit køleskab?
- Nej. Der ligger økologiske varer; mest grønsager. Min kone og jeg er forholdsvis bevidste om, hvad vi spiser. Det er også nødvendigt for mig som borgmester, fordi der er så mange fristelser. Jeg elsker mad og kage, og jeg skal tage mig meget sammen for ikke at falde i igen og igen.

Andengenerations-indvandrere
Er du en glad borgmester? Er det nemt at være borgmester i Aabenraa?

Foran borgmesteren – de fremadskuende spørgsmål

Hvad kan du blive bedre til som chef?
At huske navne! Jeg er meget dårlig til det og kommer ud i alt for lange omskrivninger, som: ‘det var hende, der var med til det møde, du ved hvor ... og som var ... du ved ...’ Jeg synes, det er pinligt. Og jeg kan også blive mere lyttende og mere evidensbaseret. Jeg tror, jeg kan virke utålmodig og dominerende, fordi jeg ofte har et meget klart billede i hove-det af, hvad jeg vil.

Hvad kan du blive bedre til i dit privatliv?
At sætte mig på gulvet og spille spil med min familie - det ville min kone, børn og børnebørn sætte pris på, tænker jeg. Men jeg gider simpelthen ikke spil. Slet ikke kortspil. Jeg synes, det er spild af tid. Måske hænger det sammen med, at jeg ikke kan lide at tabe ...?

Hvad skal du have lært engang?
Jeg ville utrolig gerne lære at spille kla-ver. Jeg bliver så imponeret af folk, der kan det.

Hvad kommer du aldrig til at gøre/lære?
Jeg kommer aldrig til at dyrke yoga. Og slet ikke danse zumba! Jeg har danset zumba én gang i mit liv, og det var, fordi min datter underviste i det. Hun mang-lede statister og lokkede mig med: ‘Du kommer til at stå helt bagerst, far, så der er ingen, der ser dig!’ Så vi gik i gang, og første gang hun sagde noget, skulle alle vende sig 180 grader rundt - og så var det

mig, der stod forrest! Altså, det var totalt grænseoverskridende. Og sådan en situ-ation, hvor man mister tilliden til men-nesker i al almindelighed, haha. Det der med at mænd står og vifter med hofterne i ottetaller på et zumba-gulv, nej tak. Det er alt for feminint. Jeg var dog hverken i lycra eller lyserød.

Hvad skal du, når du ikke skal være borg-mester mere?
Det kommer an på, hvor gammel jeg er - hvis det er efter næste valg, ville jeg anvende min byggetekniske baggrund og indsigt i den kommunale verden som konsulent. Men hvis senere i mit liv; så ville jeg købe et gammelt folkevognsrug-brød og renovere den.

Hvad vil du gerne huskes for i din kom-mune?
At jeg var den borgmester, hvor planer ikke fik lov til at samle støv.

Hvad skal der stå på din gravsten?
Der kunne stå: ‘Han var morfar, inden han blev det.’
Jeg var 37 år, da jeg begyndte at læse til ingeniør, og alle mine studiekammerater var 25-30 år yngre end mig. Så mit øge-navn på ingeniørhøjskolen var ‘Morfar.’ Når jeg møder studiekammeraterne i byen i dag, kalder de mig stadig ‘Morfar’, og folk kigger og tænker: ‘Det kan man sgu da ikke tillade sig at kalde borg-mesteren!’

- Ja, det synes jeg, det er. Jeg er glad. Og det går lidt ud over min kone, for hun synes ikke, jeg hverken synger eller fløjter godt ...
Thomas Andresen griner.
- Jeg slægter min far og hans positive livsopfattelse på. Han var et meget åbent og tolerant menneske - også overfor andre kulturer. Jeg er jo selv andengenerationsind-vandrer med familie i både Tyskland og Afrika og tæn-ker meget fordomsfrit. Over-ordnet tror jeg på, at alt går meget lettere, hvis man har en positiv attitude.
Den samme attitude tager Thomas Andresen med sig på de sociale medier.
- Jeg bruger min mor som barometer. Hun gider ikke læse om fnidder og fnadder, om problemer og dårlige undskyldninger - og hvis hun siger fra, så ved jeg, at jeg skal ændre på det, jeg skr-i-ver. Fokuserer på de positive ting. Man kan hurtigt udstil-les og blive sårbar på de medier der, siger Thomas Andresen og tilføjer:
- Men altså, jokker man først på mig, så kan jeg godt slå ud med halen.

‘Start up’ på appelsin
Det var også den positive tan-kegang, der prægede Thomas Andresens vilje og indtog som borgmester for en kom-mune, der var kendt for at være ‘kommunen - hvor det aldrig bliver til noget.’
- Det første jeg gjorde, da jeg blev borgmester, var at

tømme alle de lokale super-markeder for appelsiner. Hver eneste medarbejder på rådhuset skulle have én. Appelsinen var mit symbol på en ny og frisk start. Jeg ville have, at alle skulle mær-ke, at det var tid til foran-dring; tid til, at vi blev kom-munen med de gode historier og ikke de dårlige, siger Tho-mas Andresen og fortsætter:
- Jeg arvede, ligesom den forrige borgmester havde arvet, nogle gamle sager, som for eksempel en havne-sag om nogle fiskere, der ikke ville ud af havnen ... den lå og kørte på 35. år - og hver gang vi ikke kunne blive eni-gue om et eller andet, så blev den sag hevet frem, som i ‘det kunne vi jo heller ikke bliver enige om’.
Det var altså magtpålig-gende for Thomas Andresen, at der skulle ske noget andet; at ting begyndte at blive til noget.
- Jeg havde det sådan, at jeg først var tilfreds, når bor-gerne var så trætte af byfor-nyelser og nye initiativer, at de ville begynde at smide sten efter håndværkerbiler-ne, griner Thomas Andresen.

Valgkamp i lycra
Det friske pust vil en del bor-gere sikkert huske Thomas Andresen for allerede under valgkampen i 2013.
- Allerede dengang var det friske og sporty nemlig en gennemgående linje, som jeg lagde for dagen, fortæller Thomas Andresen.

- Jeg gik stort set kun i sportstøj for at udvise en ny, frisk og yngre profil - så meget, at da jeg var blevet borgmester og havde almin-deligt tøj på og mødte en dame i Lagkagehuset i Aabenraa, sagde hun: ‘Nå, så sådan ser du ud med tøj på!’
- Der var jeg glad for, at min kone ikke var med, gri-ner Thomas Andresen højt.
- For den kunne godt blive misforstået.

Men er du enig med kronprin-sesse Mary i, at mænd 50+ i lycra ikke er en så god kombi-nation?
- Ha ha, ja det er jeg. Det klæder ikke mænd, selvom det for nogle jo godt kan være en fordel at vise sig i lycra, ha ha. Men jeg har *altid* andre shorts udover mine lycra shorts. Jeg kunne ikke drømme om at gå ned ad borgmestergangen i bare lycra, selvom jeg så havde cyklet på arbejde.

Hvor længe regner du med, at du skal presse de friske appel-siner der?
- Jeg lever efter forholds-vist simple livsfilosofier. Og min autopilot siger mig, at jeg skal gøre mig fortjent til jobbet som borgmester. Hvis jeg på et tidspunkt begynder at blive magelig, økonomisk afhængig, blive tømt for visi-oner, eller at jeg kan formu-lere mine visioner i en kort sms, så går jeg af. Så er det slut.

Chef for AffaldVarme, Bjarne Munk Jensen, forklarer til kommunen.dk, at AffaldVarme har rettet op og nu køber ind hånd i hånd med forvaltningens centrale indkøbspersonale. Aktindsigt i afdelingens betalinger til en række leverandører viser dog, at det kommunalt ejede selskab har fortsat indkøb uden om udbudsreglerne for millioner. Foto: Thomas Emil Sørensen, Ritzau Scanpix

Kommunale indkøbere har efter ulovlige indkøb for 67

I løbet af få år har Aarhus Kommune indgået kontrakter for mere end 67 mio. kr. med en stribe private leverandører uden konkurrence. Selvom interne rapporter afslørede store problemer i 2017, fortsatte en del af regelbruddet, viser dokumenter.

o ulovlige indkøb

Af Tobias Hansen Bødker og Jens Holm
tobias@kommunen.dk,
jens@kommunen.dk

Store kommunale kontrakter i Aarhus Kommune er i flere

år endt i hænderne på private leverandører uden om reglerne og uden konkurrence fra andre virksomheder.

Selv da kommunen i foråret 2017 blev klar over, at en leverandør havde modtaget millioner af kroner i strid

med reglerne, valgte kommunen at fortsætte med at handle hos den samme virksomhed - uden udbud.

Det er sket på trods af både opstramninger af interne indkøbsregler og en løftet pegefinger til kommunens indkøbere, viser en række interne rapporter og opgørelser, som kommunen.dk har fået aktindsigt i.

I alt har de tre kommunale afdelinger Center for Administration og Ejendomme, Center for Byudvikling og Mobilitet samt AffaldVarme Aarhus i en årrække indgået ulovlige kontrakter til i alt 67,6 mio. kr. med 30 private leverandører.

Aarhus Kommune erkender regelbruddet, og hos affaldsselskabet AffaldVarme Aarhus, der har stået for

langt hovedparten af de ulovlige indkøb, medgiver chef Bjarne Munk Jensen, at 'man burde måske være blevet opmærksom' på problemerne tidligere.

Kaldt til samtale

Udbudsrodet har blandt andet fået den kommunale topledelse til at pointere over for indkøberne, at udbudsreglerne skal overholdes. Pegefingeren blev løftet efter en større skandalesag i kommunens teknik- og miljøforvaltning, der i efteråret 2016 sendte chokbølger gennem byrådet.

Sagen, der blandt andet handlede om muligt misbrug af offentlige midler og vernetjenester, medførte, at forvaltningens øverste direktør blev fyret, ligesom en højt-

stående forvaltningschef blev bortvist og senere politianmeldt efter en mistanke om underslæb, bestikkelse og tjenesteforsømmelse.

Efterdønningerne har også ramt de øvrige afdelinger under Teknik og Miljø, herunder AffaldVarme Aarhus, der leverer fjernvarme og håndterer affaldet for borgere og virksomheder i Aarhus-området. Som en konsekvens af sagen har kommunens økonomiafdeling fin-kæmmet en lang række af affaldsselskabets indkøb, der blev foretaget i 2015 og 2016.

Og det var langt fra kun den afdeling, som den bortviste forvaltningschef stod i spidsen for, der havde problemer med at overholde reglerne om indkøb.

I den interne rapport fra økonomiafdelingen, som kommunen.dk har fået aktindsigt i, fremgår det, hvordan det har været nødvendigt at italesætte, at kommunale selskaber - som eksempelvis AffaldVarme Aarhus - er underlagt udbudslovgivning.

På mødet blev der fortalt og pointeret, hvordan indkøbsaftaler fungerer i Aarhus Kommune, fremgår det eksempelvis af rapporten om et møde den 23. november 2016 mellem selskabets fjernvarmeforsyning, en controller og den daglige leder af Halmværkerne, der står for varmeforsyningen i Sabro, Harlev og Solbjerg.

Ingen overlevering

En gennemgang af AffaldVarme Aarhus' indkøb, som

stået skoleret mio. kr.

kommunen.dk har foretaget, viser, at selskabets ulovlige kontrakter sammenlagt løber op på mindst 51,7 mio. kr. i årene fra 2013 til og med 2018.

Der er blandt andet betalt for ammoniak, ventiler, smede, konsulenter og vognmænd uden udbud.

En af hovedårsagerne til selskabets brud på udbudsloven er tilsyneladende, at kommunen aldrig fik forklaret den daglige leder af halmvarmeværkerne, hvordan udbudsreglerne fungerer, efter at kommunen i 2015 overtog selskabet, der består af i alt tre varmeværker.

'En af årsagerne (...) var dels, at halmvarmeværkerne inden overdragelsestidspunktet til Aarhus Kommune allerede havde indgået

aftaler med andre leverandører, dels at den daglige leder ikke havde fået en ordentlig introduktion til de indkøbsregler, der gælder for Aarhus Kommune,' forklarer chefen hos AffaldVarme Aarhus, Bjarne Munk Jensen, i et skriftligt svar.

Men indkøbsproblemerne hører nu fortiden til, forsikrer Bjarne Munk Jensen.

'Dette blev rettet op, og i dag foretages indkøb/udbud/tilbudsinhentning til halmvarmeværkerne i samarbejde med Teknik og Miljø's centrale Indkøbsfunktion.'

Fortsatte ulovlige indkøb

Selvom AffaldVarme Aarhus siden rapportens udarbejdelse har 'rettet op' og nu køber ind hånd i hånd med forvalt-

ningens centrale indkøbspersonale for at undgå at havne i nye problemer, har selskabet dog ikke formået at klippe navlestrengen til en af de leverandører, som har fået flest millioner uden om reglerne.

Af rapporten fremgår det, hvordan AffaldVarme Aarhus i 2015 betalte 4,6 mio. kr. til it-leverandøren Inspari uden konkurrenceudsættelse. Året efter lød betalingerne til Inspari på i alt 4,2 mio. kr.

Beløb, der langt overstiger tærskelværdierne for, hvornår AffaldVarme Aarhus burde have hentet tilbud hjem fra leverandører i hele Europa. Omsætningen til it-leverandøren 'bør konkurrenceudsættes,' konstateres det i rapporten.

Men aktindsigt i AffaldVarme Aarhus' omsætning til Inspari i de efterfølgende år viser, at den private it-leverandør har modtaget 3,9 mio. kr. i 2017 og 2,9 mio. kr. i 2018.

Ifølge svar fra Bjarne Munk Jensen har selskabet nemlig valgt først at udbyde de udbudspligtige opgaver omkring tre år efter rapportens konklusioner om regelbrud.

'Driftsaftalen med Inspari udløber ultimo 2019, hvorefter opgaven bliver konkurrenceudsat. Arbejdet med udarbejdelse af kravspecifikation pågår frem til sommer 2019,' skriver Bjarne Munk Jensen i et skriftligt svar til kommunen.dk.

Inspari har blandt andet fået pengene for leverance af elektronisk overvågning af affaldsselskabets rør og pumper, som kan fortælle AffaldVarme, hvornår det er tid til at skifte komponenter ud.

'Målepunkterne kan også fortælle om tilstanden i ventiler, og om der er for meget vand i en brønd - de slipper altså for at køre ud og tjekke,' skriver Inspari på firmaets hjemmeside om aftalen med den kommunale millonkunde.

Selvom Aarhus Kommune erkender regelbruddet - og har fortsat de ulovlige indkøb hos Inspari - har det ingen konsekvenser for AffaldVarme Aarhus, forklarer Steen Jensen, der er udbudsretseksperter og selvstændig rådgiver hos Steenjensen.com.

- Det er et hul i loven, der betyder, at der kun er konsekvenser ved at bryde loven på denne måde, hvis en konkurrent går til enten Sø- og Handelsretten eller Klagenævnet for Udbud. Men da AffaldVarme Aarhus ikke har lavet et udbud, men blot en direkte tildelelse, så kan du som konkurrent ikke engang klage over tingene, fordi der ikke har været et udbud, siger Steen Jensen.

Steen Jensen forklarer, at det er problematisk, fordi de nuværende regler ikke giver et incitament til at udbyde indkøb, som helt åbenlyst er foretaget i strid med reglerne.

'Jeg behøver ikke selv tage ud'

Også affaldsselskabets kolleger hos Center for Byudvikling og Mobilitet (CBM) har fundet løsninger uden at indhente tilbud fra andre firmaer.

Afdelingen har blandt andet indgået en ulovlig kontrakt med leverandøren Jytas, der har adresse i Galten lidt uden for Aarhus. CBM har eksempelvis hyret firmaet til at udføre 'småvedligeholdelsesopgaver' og til leverance af to chaufførskure. I alt har virksomheden modtaget over 1 mio. kr. "uden for aftale" i 2015-2016.

Og ligesom kollegerne hos AffaldVarme Aarhus blev der

i strid med reglerne ikke indhentet tilbud fra andre leverandører.

Men det er der en god forklaring på, mener CBM, der i en intern rapport fra januar 2017 har forklaret, at Jytas 'hurtigt kan sørge for holdbare løsninger'.

'Jeg behøver ikke selv tage ud og vise, hvad der skal laves, men kan bare forklare i telefonen. Det ville kræve noget mere af min tid, hvis jeg skulle sætte andre firmaer på,' lyder forklaringen om den ulovlige kontrakt.

Rådhus-tæpper til 393.000 kr.

Et andet sted i Aarhus' tekniske forvaltning, hvor der er blevet indgået aftaler i strid med udbudsreglerne, er i Center for Administration og Ejendomme (CAE).

Den kommunale afdeling, som ledes af Teknik og Miljø's økonomichef Michael Johansson, har i løbet af 2015 og 2016 handlet for 5,3 mio. kr. uden udbud, fremgår det af rapporten.

Der er blandt andet betalt for nye tæpper til rådhuset i Aarhus, renovering af bygninger og udskiftning af fuger ved vinduer.

Samtidig viser en række dokumenter, som kommunen.dk har fået aktindsigt i, at yderligere fem private leverandører har modtaget i alt 5,9 mio. kr. uden om reglerne fra 2014 til 2018.

Den største kontrakt er blevet indgået med virksomheden Århus & Omegns Tagpapdækning A/S, som i perioden har modtaget 3,1 mio. kr. uden udbud. Kommunens forklaring lyder, at 'der var på daværende tidspunkt ikke så stor fokus på indkøbsregler som i dag'.

'Der skulle indhentes underhåndsbud, idet der er tale om en bygge- og anlægsopgave under 3 mio. kr.,' erkender chefkonsulent Torben Steffensen.

I et forsøg på at sikre indkøb efter reglerne til konkurrencedygtige priser har Aarhus Kommune i en årrække haft et særligt internt regelsæt med en langt lavere tærskelværdi, end hvad udbudsreglerne normalt dikterer. Alle indkøb, som oversteg et samlet beløb på 300.000 kr., skulle konkurrenceudsættes.

Men efter at de interne rapporter viste omfattende udbudsproblemer, valgte kommunen i 2017 at droppe reglerne.

'Det gav simpelthen ikke længere mening at fastholde en særlig MTM (Magistraten for Teknik og Miljø, red.) retningslinje, når den nye udbudslov arbejder med en grænseværdi på 500.000 kr. for indkøb af vare- og tjenesteydelser, som ikke havde grænseoverskridende interesse,' oplyser Frands Vidstein Petersen, afdelingsleder i Teknik og Miljø's økonomi- og indkøbsafdeling.

Det har vist sig at være svært for kommunen at

overholde de skærpede retningslinjer. Den tilsidesatte eksempelvis egne regler, da rådhuset skulle smukkese-res.

Den private tæppeleverandør Priebe A/S har ifølge Aarhus Kommune været det eneste firma i landet, der kunne levere 'skærmtæpper' til rådhuset og stå for 'renovering af tæppevæg'. Opgaven blev derfor ikke konkurrenceudsat - i stedet var det en af kommunens arkitekter, som valgte, at firmaet skulle levere tæpperne.

De nye tæpper til det Arne Jacobsen-tegnede og marmorbeklædte rådhus endte med at koste 393.000 kr.

'Opgaven havde været undervejs i lang tid, og der fandtes ikke andre herhjemme i DK, der kunne løfte opgaven med at fremstille det vævede stof efter de originale metoder og med det originale garn,' skriver CAE som forklaring.

Priebe A/S er dog siden gået konkurs, viser oplysninger fra cvr-registeret, hvor firmaet nu bærer navnet 'Aktieselskabet af 26. oktober 2017 i Fredericia.'

Har opsagt alle aftaler

Siden rapporten om CAE's indkøbspraksis lå klar i oktober 2017, har det vist sig, at i hvert faldt én ulovlig kontrakt er sluppet ubemærket igennem den interne kontrol.

Den lokale virksomhed Healthpartner v/Kris Mikkelsen, der leverer massage, zoneterapi, coaching og holdtræning, har således siden 2014 været en af CAE's faste leverandører, og brugen af firmaet, der har fået til opgave at stå for afdelingens sundhedsordning for medarbejderne, er steget i takt med årene.

I 2014 modtog firmaet 542.145 kr. - uden udbud - for at levere ydelser til medarbejdernes sundhedsordning, som Aarhus Kommune betaler tilskud til. Året efter lød betalingerne på 701.550 kr., i 2016: 839.053 kr. og i 2017: 887.710 kr.

Sidste år løb aftalen med den lokale leverandør op på mere end 788.000 kr.

Ifølge økonomichef Michael Johansson opdager Aarhus Kommune 'af og til indkøb, som - hvis de puljes på tværs af organisationen - kan og bør konkurrenceudsættes'. En af de ulovlige kontrakter er aftalen med Healthpartner v/Kris Mikkelsen, som Aarhus Kommune nu har opsagt alle aftaler med.

'Indkøbt hver for sig har de ikke været i nærheden af tærskelværdier for konkurrenceudsættelse, men nu er alle aftaler blevet opsagt, og et udbud for Teknik og Miljø er iværksat,' forklarer Michael Johansson i et skriftligt svar, hvori han understreger, at der 'i hele organisationen' er 'stor opmærksomhed' på konkurrenceudsættelse. ●

Affaldsselskab erkender ulovlige indkøb for 8,6 mio. kr. hos firma på samme adresse

Det kommunalt ejede affaldsselskab Reno Djurs erkender brud på EU's udbudsregler. Selskabet har ophævet en kontrakt og er nu i færd med at rette op.

ulovlige indkøb

Af Tobias Hansen Bødker
tobias@kommunen.dk

Det kommunalt ejede affaldsselskab Reno Djurs erkender nu, at det var i strid med EU's udbudsregler, da selskabet i en årrække sendte millioner af kroner til en privat leverandør uden udbud.

Det drejer sig om den private virksomhed RGS Nordic, der holder til på Nymandsvej 11 i Balle.

Her afslører et firkantet skilt ved vejkanthen foran firmaets adresse, at det hverken har krævet en lang køretur eller en lang gåtur, når den private leverandør har skrevet under på millionaftalerne med det lokale affaldsselskab.

Lige oven over bogstaverne på skiltet, der med mørkegrøn og hvid tekst danner firmanavnet 'RGS Nordic', står navnet 'Reno Djurs' på den øverste del af skiltet. Den kommunale ordregiver holder nemlig til på præcis samme matrikel som det private firma.

- Vi har simpelthen lejet et areal ud til RGS, hvor de kan operere på markedsvilkår, siger Reno Djurs' direktør, Morten Therkildsen, der understreger, at der 'er fuldstændig vandtætte skotter' mellem det offentlige selskab og den private leverandør.

Handlerne har siden 2014 sendt i alt 8,6 mio. kr. videre til RGS Nordic, der har fået opgaven hos Reno Djurs uden konkurrence.

Men ordrene har været så voluminøse, at virksomheder fra hele Europa ifølge reglerne burde have haft mulighed for at byde på opgaverne, vurderer Steen Jensen, udbudsretseksperter og selvstændig rådgiver i offentlige indkøb hos Steen-jensen.com.

- Det her er et kæmpe svigt i forhold til at have fokus på udbudsreglerne, siger han.

Ophævede kontrakt

Et af formålene med de danske og europæiske udbudsregler er ifølge udbudsretseksperter Steen Jensen netop, at lokale firmaer ikke må få en konkurrencemæssig fordel alene baseret på firmaets geografiske placering. Derfor er eksemplet fra Reno Djurs problematisk, mener han.

- Der er helt klare procedurer for, hvad processen er, når man skal ud i et EU-udbud. F.eks. er ordregiveren forpligtet til at bekendtgøre udbuddet i TED-databasen, der sikrer, at udbuddet bliver offentliggjort, så aktører i EU får mulighed for at afgive tilbud på opgaven. Det er helt almen viden inden for offentlige udbud, hvordan offentliggørelsen skal foregå,

så det er ikke en undskyldning, at de bor på samme adresse, siger han.

Hos Reno Djurs, der er ejet af kommunerne Norddjurs og Syddjurs, erkender direktør Morten Therkildsen, at kontrakterne med RGS Nordic til i alt 8,6 mio. kr. blev indgået i strid med reglerne.

- Hvis jeg havde den viden, jeg har i dag, så var der måske nogle ting, vi skulle have gjort anderledes. Men bortset fra det mener vi jo, at vi har gjort lige nøjagtigt det, vi skal, siger direktøren.

Firmaet har blandt andet stået for såkaldt neddeling af imprægneret træ, hvor Reno Djurs har overladt imprægneret træ fra ni genbrugsstationer til håndtering hos entreprenøren, oplyser selskabet.

Den opgave har sikret RGS Nordic knap 4,3 mio. kr. fra 2014 til 2018 uden konkurrence fra andre leverandører.

- Reno Djurs skulle have holdt øje med de løbende udgifter til den her opgave over fire år. De skulle have forholdt sig til, at der er tale om en almindelig tjenesteydelse, som er udbudspligtig, og der var grænsen for EU-udbud i 2014 cirka 3,1 mio. kr. Så de skulle i virkeligheden have lavet et EU-udbud allerede i 2014, siger udbudsretseksperter Steen Jensen.

Reno Djurs planlægger at udbyde opgaven i løbet af 2019, forklarer direktør Morten Therkildsen. Selskabets advokat vurderede dog allerede i 2016, at opgaven var udbudspligtig.

- Vi havde en aftale med RGS, og den opsagde vi i 2016 - netop med henblik på, at vi kunne udbyde opgaven, siger Morten Therkildsen.

Han forklarer, at Reno Djurs i 2017 havde planer om at overlade opgaven til Aarhus Kommune uden udbud som et kommunalt samarbejde på baggrund af nye regler fra Miljøstyrelsen.

- Men der tog vi fejl. Af tekniske grunde viste det sig, at det kunne vi alligevel ikke, siger direktøren, der tilføjer, at selskabet 'er helt med på, at opgaven har passeret tærskelværdierne for udbud.'

- Der har været nogle facetter, som har gjort, at når vi kigger tilbage, så er jeg jo enig i, at den her ser giftig ud, konstaterer han.

Affaldsselskabet har også lejet en gravemaskine af bofællerne hos RGS Nordic for i alt 4,3 mio. kr. i årene fra 2014 til 2017.

Igen opdagede selskabet i løbet af 2016, at kontrakten var udbudspligtig. Opgaven om affaldssortering blev udbudt året efter, og da det skete, viste det sig, at det ikke var RGS Nordic, der leverede det bedste tilbud.

I stedet gik millionordren nu til en anden lokal virksomhed, Gert Svith A/S.

Mavefornemmelser

Selvom Morten Therkildsen erkender regelbruddet, føler direktøren sig helt overbevist om, at der ikke er blevet købt for dyrt ind. Han henviser til, at Reno Djurs løbende foretager markedsafprøvnin-ger, hvilket kan gøres 'formelt eller uformelt'.

Affaldsselskabet har dog ingen dokumentation for, at markedsafprøvnin-gerne har fundet sted, forklarer direktøren.

- Udgangspunktet er jo, at vi er enige i, at den her er udbudspligtig, så vi er jo

stensikre på - eller vi har en fornemmelse af - at netop når vi har udbud, så får vi også løst det her til markedspris, siger han og fortsætter:

- Vi har da en helt klar fornemmelse af, hvad det koster at drive f.eks. en gravemaskine, så jeg er jo helt med på, at vi kan sagtens diskutere, om vi har trukket noget for langt, men vi er helt overbevist om, at det her ikke er noget, der har kostet borgerne på Djursland penge. Det er vores vurdering.

Hvad bygger du den fornemmelse på?

- Det er, at vi har en meget, meget klar fornemmelse af, hvad en entreprenørydelse koster. Vi køber jo masser af ydelser ude i byen. Så når vi får en pris på et eller andet fra en entreprenør, så har vi garvede folk nok i huset til at kunne vurdere, om det her er helt ude i skoven. Det er jo det, der hedder erfaring og fornemmelse af markedspriserne, siger han.

Her er der tale om noget, der skulle have været udbudt i hele Europa. Kunne man ikke forestille sig, at priserne måske var lidt anderledes der end lokalt ude i byen?

- Overhovedet ikke, siger han og stiller spørgsmålet:

- Kunne du forestille dig, at der ville komme en italiener med en gravemaskine? Det er fuldstændigt urealistisk. Det viste det sig jo også, da vi lavede udbuddet. Selvfølgelig ville det ikke ske. Det er fuldstændigt urealistisk, at der kommer et italiensk eller spansk firma, som siger, at vi vil gerne levere en gravemaskine med en fører.

Der kan jo også komme tyske eller svenske eller et firma fra Kalundborg eller fra

Fyn. Kunne man ikke forestille sig, at de kunne have nogle andre priser end de lokale?

- Det kunne man da sikkert godt. Det er jo det, der er meningen med et udbud. Det er at vurdere de her ting, siger direktøren.

Affaldsbranchens indkøbsrod

Affaldsselskabet fra Djursland melder sig med de ulovlige indkøb ind i en række af kommunale affaldsselskaber, der har haft problemer med at overholde lovgivningen på indkøbsområdet.

Tidligere har kommunen.dk afsløret, hvordan affaldsselskaberne Amager Resource Center i København, Argo i Roskilde, AVV i Hjørring, AffaldVarme i Aarhus, AFLD i Herning, Reno Syd i Skanderborg og Reno Nord i Aalborg i årevis har brudt udbudsloven.

Med det seneste eksempel fra Reno Djurs har otte af landets kommunalt ejede affaldsselskaber dermed handlet ulovligt for mere end 774 mio. kr. de seneste år.

Omfanget af sagerne tyder dermed på, at der er et grundlæggende og landsdækkende problem med at overholde reglerne blandt de kommunalt ejede selskaber, vurderer udbudsretseksperter Steen Jensen.

- Det bekræfter jo, at der er en tendens, hvor man bl.a. fra ledelsens side ikke har haft fokus på udbud og måske ikke har haft kendskab til reglerne. Det er en tendens, der åbenbart findes i store dele af forsyningsbranchen, og det burde efterhånden vække genklang på Christiansborg, mener han.

Millionerstatning til Herning får Tønder til at indføre ny praksis

Tønder Kommune erkender at have undladt at have tvangsfjernet tre børn fra problematisk familie, selvom man var klar over problemernes omfang. Nu skal lignende fejltagelser undgås i en kommune med grimt fortilfælde.

Af Morten Guldberg
morten@kommunen.dk

Tønder skal af med 15 mio. kr. til Herning Kommune, efter Ankestyrelsen har afgjort, at Tønder i perioden 2013 til 2015 ikke greb ind i en sag om en familie, som siden flyttede til Herning, hvor kommunen måtte tvangs- fjerne tre børn.

De 15 mio. kr. gælder Hernings udgifter indtil nu, og oveni kommer en årlig ekstraregning på 3,9 mio. kr., indtil børnene har nået myndighedsalderen.

Sagen får nu Tønder til at ændre praksis, så man undgår lignende sager i fremtiden. Fremover skal ny arbejdsgang sikre, at der ved anmodning om refusion fra en anden kommune oprettes en sag i fagsystemet, og at der straks gives besked til økonomikonsulenten på området. Ligeledes bliver der fremover sendt en advisering til Skole og Dagtilbud,

således at eventuelle afledte økonomiske konsekvenser af en afgørelse, der ikke er til Tønders fordel, vil indgå i den løbende budgetopfølgning og i den politiske ledelsesinformation.

Det fremgår af referatet fra tirsdagens møde i Børn- og Skoleudvalget.

Enig i afgørelsen

Kommunen erklærer sig enig Ankestyrelsen konklusioner:

At børnenes vanskeligheder også var til stede før familien flyttede til Herning Kommune. At det findes bevist, at børnene burde have været anbragt uden for hjemmet, da de boede i Tønder Kommune. At det findes bevist, at Tønder Kommune var klar over familiens forhold, der kort efter flytningen førte til tvangsanbringelser af alle tre børn i Herning Kommune. At Tønder Kommune har været passiv i sådan en grad, at det udløser refusionspligt.

Børn og Familie er enige med Ankestyrelsen i den faglige vurdering af sagen, og den kritik, der fremføres af sagsbehandlingen.

- Vi lægger os fladt ned og siger, at det var ikke godt nok, det vi præsterede overfor de her børn på det her

tidspunkt. Jeg har ikke tal på antal af underretninger, men der er kommet en del både fra daginstitution og fra skole og også anonyme underretninger, siger direktør Grethe Nielsen fra social, sundhed og arbejdsmarked i Tønder Kommune til JyskeVestkysten.

Tre andre ankesager mod Tønder

Familien flyttede til Tønder Kommune i sommeren 2013. Tønder Kommune modtog underretning på tilflytningen fra tidligere kommune. Det vurderes ikke, at der er grundlag for, at Tønder Kommune anmoder om refusion fra daværende fraflytningskommune. Den 1. maj 2015 flyttede familien videre til Herning Kommune.

Herning Kommune anmodede i september 2016 Tønder Kommune om refusion på sagen. Tønder Kommune afviste ansøgningen, hvorefter sagen endte i Ankestyrelsen.

Af afgørelsen fremgår, at Herning Kommune har ret til refusion fra Tønder Kommune fra datoen, hvor familien flyttede til Herning Kommune, og så længe børnene i fremtiden må have behov for støtte efter serviceloven.

Sagen har i Børn og Familie givet anledning til en sags gennemgang af den samlede sagsstamme for at afklare, hvorvidt der er flere sager hvor Tønder Kommune har verserende ankesager vedrørende mellemkommunal refusion. Denne gennemgang har vist, at der yderligere er tre ankesager, hvor Tønder Kommune er anmodet om mellemkommunal refusion.

Efter gennemgang af de tre sager ser Tønder Kommune dog ifølge mødereferatet ingen grund til at ændre afgørelsen om afslag på refusion i de respektive sager. Skulle kommunen tabe sagerne, vil det udløse en efterbetaling på 2,9 mio. kr.

Netop Tønder Kommune har kedelige erfaringer med tvangsanbringelsessager og tilsyn med problematiske familier. Den såkaldte Tønder-sag om omfattende misbrug af en pige, som Tønder Kommune undlod at tvangsfjerne, udløste for tre år siden en frivillig erstatning på 300.000 kr. til den skadeslidte pige, som herefter opgav sin retssag mod kommunen. Sagen kostede i 2006 den daværende Børn og unge-chef Egon Andersen jobbet.

København vil fyre direktør efter advokatundersøgelse

København. Økonomiudvalget i Københavns Kommune har på besluttet at indlede en afskedigelsessag mod Torben Gleesborg, der er direktør i Teknik- og Miljøforvaltningen. Det sker efter anmodning fra teknik- og miljøborgmester Ninna Hedeager Olsen (EL) på baggrund af en advokatundersøgelse fra Bech-Bruun om den såkaldte fortovsordning. Ordningen betød, at Københavns Kommune i årevis lod husejere betale overpriser for kommunens service med at holde fortove rene og endte sidste år med, at 72 gadefejere og 17 kontoransatte blev fyret. De 4.190 ejendomme, der er tvunget til at betale til ordningen, har betalt op mod 10 gange for høje priser sammenlignet med, hvad private firmaer kunne udføre arbejdet for. Det er i strid med vejloven, for kommunen må ikke opkræve højere priser end markedsprisen. I marts blev der indledt en afskedigelsessag mod Pernille Andersen, der er administrerende direktør i forvaltningen. Det skete som følge af en række sager - herunder fortovene. Torben Gleesborg lå i cheflaget lige under Pernille Andersen.

Pernille Andersen og Torben Gleesborg har begge mistet deres job i Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune.
Foto: Nils Meilvang, Ritzau Scanpix

Farvel elmesyge: Holstebro planter igen elme efter 25 år

Holstebro. 72 kommunale elmetræer er ved at blive plantet som allé i forbindelse med en nyudstykning. Elme har ikke været benyttet i Holstebro Kommune de seneste 25 år grundet elmesyge, oplyser Dagbladet Holstebro.

- Elm har mange unikke egenskaber, som gør, at det egner sig godt som bytræ. Det er meget modstandsdygtigt overfor vind, vejr og vejsalt. De hedder New Horizon og er blandt de bedste til de danske vejrforhold. Det er en særlig sort, som man har forsket i, og den kan ikke blive ramt af elmesyge, siger Carina Arnefast Wangel, arkitekt ved Park og Landskab i Holstebro Kommune.

Hullerne, som træerne bliver plantet i, er såkaldte superplantetekummer, som er med til at sikre optimale vækstbetingelser.

Urbaser blander sorteret affald sammen i skraldebilerne

Vordingborg. Skjulte optagelser, TV Øst har foretaget tre forskellige dage over den seneste måned i Vordingborg, viser, at borgernes sorteret affald bliver blandet sammen i skraldebilerne.

Spandene bliver ikke konsekvent tømt, så bioaffaldet kommer i det ene kammer i skraldebilen og restaffaldet i det andet kammer. 28 ud af 44 skraldespande er blevet tømt, så bioaffald og restaffald blev blandet sammen.

- Min reaktion er, at vi ser med meget stor alvor på den dokumentation, I har lavet. Det er nyt for os. Den trafik skal ikke forekomme, og den skal stoppes. Og den vil blive stoppet. Det kan jeg sige med stor sikkerhed, siger Rolf Holgaard, der er chef for Byg, Land og Miljø i Vordingborg Kommune, til TV Øst.

Norddjurs slanker og forenkler struktur

Norddjurs. Norddjurs Kommune er på vej med færre forvaltninger og bedre sammenhæng i forvaltningen, og samtidig skal det gøres mere overskueligt at forstå den samlede indsats, der er planlagt for borgere med særlige behov, oplyser kommunen. Konkret betyder forslaget, at der etableres en ny fællesforvaltning, der samler alle opgaver, der kan betegnes som borgerservice i bred forstand. Forvaltningen understøtter skabelsen af centrale rammer for hverdagslivet, hvor indholdet skabes i samspil mellem borgere, virksomheder, foreninger, frivillige og kommunen. Den nuværende velfærdsforvaltning fortsætter uændret rent organisatorisk, men med nogle ændringer i opgaverne.

Vejle slipper for både nedrivning og nybyggeri mellem blokke

Vejles udsatte boligområde, Finlandsparken, der er på listen over 'hårde ghettoer', fik dispensation og skal ramme en andel på 68 pct. almene familieboliger i stedet for 40 pct.

Af Knud Abildtrup
knud@dknyt.dk

Vejle Kommune og boligorganisationen AAB Vejle har fået dispensation fra 'Ghettoloven' og skal nu udarbejde en udviklingsplan, oplyser kommunen. Målet er at nedsætte andelen af almene familieboliger i området Finlandsparken til højst 68 pct. inden 2030.

Finlandsparken har 1.611 beboere og er dermed et af de fire mindre boligområder blandt de ialt 15 'hårde ghettoer', som efter den første dispensationsrunde fik en ekstra mulighed for at undgå den nedrivning af boliger, som de færreste boligselskaber har ønsket.

Bygnings- og Boligministeriet har nu dispenseret, så kommunen og AAB kan undgå at rive boliger ned og i stedet blandt andet bygge nyt.

Positiv udvikling

Ministeriet har lagt vægt på, at boligområdet har oplevet

en positiv udvikling med flere beboere i job eller uddannelse og på flere områder viser en lav grad af parallelsamfund i forhold til tryk, interaktion med den omliggende by og renovering af boliger og byrum.

Kommunen og AAB skal nu udarbejde en plan for at nedbringe andelen af almene familieboliger i området ved ommærkning til fx ældreboliger og ungdomsboliger, omdannelse til erhverv og - i høj grad - nybyggeri.

- Det er en festdag, og jeg er simpelthen så superglad

på AAB's og Finlandsparkens vegne. Det ville have været en katastrofe, hvis ikke vi havde fået godkendt dispensationsansøgningen, for det ville være svært at finde andre håndtag at skruer på, end dem vi havde foreslået i ansøgningen, fortæller formand for AAB Vejle Hans Helge Andersen til Vejle Amts Folkeblad.

Han ville være bekymret, hvis der også skulle bygges mellem de enkelte blokke, hvor der netop er investeret millioner af kroner i legepladser, fælles arealer og haver.

Kronprins Frederik, ministre, regionsformænd og borgmestrene fra de fem værtskommuner var samlet til offentliggørelsen af Tour de France-værtsskabet i februar. I alt skyder kommunerne i omegnen af 80 mio. kr. i projektet, og det repræsenterer den største kommunale investering i en idrætsbegivenhed i Danmark nogensinde.

Kommunale tilskud bærer den gule folkefest

Fem kommuner er aktive partnere i Tour de France-starten i Danmark om to år. De økonomiske perspektiver afhænger af skøn og beregningsmetoder, men for værtsbyerne handler deltagelsen mindre om penge end om langsigtet branding. Og så om at skabe alle tiders folkefest.

o tourstart

Af Morten Guldberg
morten@kommunen.dk

Fem kommuner er med i forreste linje, når Danmark om to år bliver vært for de indle-

dende etaper af verdens største cykelløb, Tour de France den første weekend i juli.

For foreløbig i alt 55 mio. kr. har København, Roskilde, Nyborg, Vejle og Sønderborg købt sig ind i arrangementet.

Det repræsenterer Danmarkshistoriens største kommunale investering i et enkeltstående sportsarrangement. De fem kommuner forventer at bruge yderligere mindst 25 mio. kr. på diverse udgifter, og dertil kan komme større eller mindre tilskud fra kommuner, som løbet passerer, så den samlede kommunale investering passerer 80 mio. kr. Og bortset fra København hører de deltagende kommuner vel at mærke ikke til blandt landets største.

VM i ishockey i Herning og København sidste år havde et større samlet budget, men den kommunale andel var kun 10 mio. kr.

Tour de France når ud til flere på verdensplan og har skabt forventninger om en økonomisk vækst for et trecifret millionbeløb. Men for værtsbyerne er deltagelsen

ikke primært båret af monetær spekulation eller jagt på overskud. Snarere af muligheden for at befæste en lokal identitet - branding med et låneord - og at blive en del af en unik folkefest, som med en vis sandsynlighed bliver den største af sin art på dansk jord.

- Det vil da være dejligt, hvis Tour de France skaber ekstra omsætning på hoteller og restauranter, og vi får flere turister til byen. Men det vil være en bonus, ikke et mål i sig selv. Vi vil gerne være med til at skabe en folkefest og en enestående oplevelse for borgerne i hele kommunen og forstærke indtrykket af Vejle som en by med fokus på cyklisme. Det er et image, vi i forvejen har brugt år på at bygge op, og som Tour de France skaber den perfekte lejlighed til at bekræfte, siger Vejles borgmester Jens Ejner Christensen (V).

Ekstraudgifter er medregnet i budgettet

Som startby lægger Vejle Kommune fem mio. kr. i kassen hos Grand Depart Copenhague, som administrerer den danske del af Tour-arrangementet. Hertil forventer Vejle såvel som de øvrige værtskommuner, at der kan løbe yderligere udgifter på til administration, diverse foranstaltninger og arrangementer i omegnen af fem mio. kr.

- Det er udgifter, vi budgetterer med, og som vi ikke regner med at få retur i kommunekassen. I hvert fald ikke direkte. Alt det med reklameværdi og betydning for udenlandske turister etc. kan vi ikke kalkulere med i kroner og øre, men det betyder ikke, at vi ikke interesserer os for økonomien. Jeg er da sikker på, at det har en værdi, når vi i tiden frem

mod begivenheden og i en rum tid bagefter bruger den, så meget vi kan, tilføjer han.

Kulturarv og branding

Vejle har arbejdet med Tour-værtsskabet gennem adskillige år, mens Nyborg først blev en del af arrangementet i november, da den franske Tour-ledelse insisterede på, at løbets anden etape skal slutte, umiddelbart efter at feltet har passeret Storebæltsbroen.

- Vi er kommet sent med, men opbakningen har været massiv i både byråd og rundt om i kommunen, hvor man er stolte af at være med i så stor en begivenhed. For os bliver det hul ud i verden til 3,5 mia. seere i 190 lande, hvor vi kan præsentere et nyrenoveret Nyborg Slot og brande os som Danmarks første hovedstad. Det sætter os på landkortet, og selv om

Foto: Jonas Olufsen, Ritzau Scanpix

15 mio. kr. er mange penge på et offentligt budget, er jeg ikke i tvivl om, at det er en rigtig god investering, siger borgmester Kenneth Muhs (V).

Roskilde-borgmester vil have private på banen

Roskilde budgetterer med yderligere 10 mio. kr. ud over de fem, kommunen har betalt for at være startby - til gengæld forventer borgmester Joy Mogensen (S), at det private erhvervsliv må bidrage, hvis der er brug for yderligere midler.

15 mio. kr. repræsenterer smertegrænsen for, hvad hun har lyst til at hive ud af de offentlige budgetter.

- Tour de France bliver en enestående mulighed for at vise Danmark og vores kulturværdier frem. I Roskilde kan vi præsentere 10-15 aktive vikingskibe på vandet, vi har en kulturarv med masser af synlige udtryk, men vi kan også få nogle store, private virksomheder på banen til sådan en begivenhed. Jeg tænker for eksempel på NovoNordisk, som godt nok ikke ligger i Roskilde, men som beskæftiger rigtig mange fra kommunen. Jeg er sikker på, at man vil kunne udnytte det udstillingsvindue, begivenheden repræsenterer, siger hun.

Joy Mogensen har en fortid som analytiker hos blandt andet Rambøll og Teknologisk Institut, og hun er ikke i tvivl om, at det samlede regnestykke for både Danmark og Roskilde bliver positivt.

- Hver fjerde borger i kommunen har økonomisk andel i handelslivet, turisme betyder meget for Roskilde, og

Tour de France giver os den perfekte eksponering. Udover kulturarven kan vi også bruge lejligheden til at løfte cyklismen og fremhæve danske værdier som bæredygtighed og folkelighed med Roskilde Festivalen, som jo afvikles samtidig, siger Joy Mogensen.

Ingen fare for Grand Prix-gentagelse

Den tidligere amatørverdensmester i landevejs-cykling, mediedirektør m.m., Alex Pedersen, har opgaven med at koordinere forberedelserne som direktør for Grand Depart Copenhagen. Han holder forbindelserne til værtskommunerne og blive også manden, som skal få budgettet til at holde.

- Min opgave består af fire punkter: Vi skal afvikle et løb sportsligt korrekt, vi skal skabe en gul folkefest på tværs af Danmark, vi skal lave en rute, som præsenterer Danmark bedst muligt - og så skal vi sørge for, at arrangementet løber rundt. Det sidste er ikke det mindst vigtige, men vi har lagt et forsigtigt budget, og vi har jo ikke store anlægsudgifter, som kan løbe løbsk, siger Alex Pedersen.

Han tør godt love, at Tourarrangementet ikke ender med et gigantunderskud som Melodi Grand Prix'et i København i 2014, hvor bundlinjen viste et minus på 57 mio. kr. Alex Pedersen var med til at trække Giro d'Italia-starten til Danmark for syv år siden, og erfaringerne herfra indgår i arbejdet.

- Vi har forskellige ubekendte. For eksempel skal vi chartre tre fly med plads til

Sådan er Tour-budgettet skruet sammen

Budgettet for den danske del af Tour de France 2021 er på 88 mio. kr. med følgende bidrag:

- ▶ **København** betaler 25 mio. kr. for at være start- og målby for første etape.
- ▶ **Roskilde** betaler 5 mio. kr. som startby på anden etape.
- ▶ **Nyborg** betaler 10 mio. kr. som målby for anden etape.
- ▶ **Vejle** betaler 5 mio. kr. som startby for tredje etape.
- ▶ **Sønderborg** betaler 10 mio. kr. som målby for tredje etape.
- ▶ **Region Hovedstaden, Sjælland og Syddanmark** bidrager med hver 5 mio. kr.
- ▶ **Erhvervsministeriet** (staten) lægger 12 mio. kr. i kassen.
- ▶ Hertil kommer forventede sponsorindtægter på 1 mio. kr.

Grand Depart Copenhagen, en organisation sat sammen til formålet med Alex Pedersen som direktør, administrerer budgettet. Bliver der brug for flere penge, hæfter bidragsyderne procentvis i forhold til deres investering.

De deltagende kommuner regner mere eller mindre løseligt med ekstraudgifter mellem fem og 10 mio. kr. til diverse arrangementer, trafikregulering m.m.

Eventuelle sponsorbidrag fra private virksomheder skal cleses med de franske arrangører, ASO (Amaury Sport Organisation), som blandt andet holder øje med, at løbets egne sponsorer ikke udsættes for konkurrence.

180 i hver, når feltet skal til Frankrig, og her kender vi ikke prisen endnu, men i hovedtræk har vi overblik over udgifterne, siger Alex Pedersen.

Sammen med direktøren for etapeløbet Post Nord Danmark Rundt, Jesper Worre, skal Alex Pedersen i løbet af året fastlægge den

endelige rute for etaperne i Danmark, og her skal sportslige hensyn kombineres med kommunale ønsker om at passere turistattraktioner m.m. Ikke blot fra værtsbyerne, men også fra kommuner, som gerne ser felt og tv-kameraer passere forbi, selv om de ikke bidrager til det samlede budget.

- Vi tager en snak med kommunerne, som feltet passerer igennem, men jeg forestiller mig ikke, de kommer til at betale direkte for at lægge landevej til. Snarere håber vi, de kan bidrage til udgifterne til for eksempel afspærringer og måske stille frivillig arbejdskraft til rådighed, siger Alex Pedersen. ●

Giroen blev en blandet fornøjelse

Af Morten Guldberg
morten@kommunen.dk

To jyske kommuner var i 2012 værtsbyer for starten på det italienske etapeløb Giro d'Italia, der regnes for verdens næststørste etapeløb, og for Danmark og også for Herning Kommune endte værtskabet med et positivt økonomisk resultat, selv om det kan være svært at gøre nagelfast op i kroner og øre. or Horsens Kommune blev værtsskabet en økonomisk blandet fornøjelse.

Herning lagde 12 mio. kr. for værtskabet, Horsens cirka det halve, mens staten bidrog med 11, 5 mio. kr.

For Horsens endte regningen dog med et slutbeløb på mere end det dobbelte - 13,2 mio. kr. Ekstraudgifterne gik til blandt opsætning og nedtagning af heller, parkeringsfaciliteter og asfaltarbejde, som kommunen selvsagt fik glæde af efter cykelløbet, for godt tre mio. kr.

En rapport fra Copenhagen Business School (CBS) opgjorde i 2013 den økonomiske værdi - forstået som meromsætning - af værtskabet for Giroetaperne

i Danmark til mellem 90 og 150 mio. kr. For Herning opgjorde rapporten værdien til mellem ni og 22 mio. kr. Det store spring skyldes usikkerhed i målemetoderne, da 'værdi af oplevelsen', 'langsigtet branding' og 'skatteindtægter skabt gennem den totale omsætning' er udsat for fortolkning.

Der blev ikke lavet en tilsvarende specifik beregning for Horsens, men for nogle af byens hotelejerne blev arrangementet ifølge Horsens Folkeblad en slem skuffelse.

Girostarten projekterede med i alt 43.000 overnatninger, men i Horsens måtte man nøjes med godt 2.000 over de to dage. Flere hoteller oplevede masseaflysninger så sent, at værelserne ikke kunne lejes ud, og på campingpladsen ved Husodde kiggede man forgæves efter menneskeopbud.

Ifølge Horsens Folkeblad var campingpladsen stillet masseopbud af camperende, som ville kræve bustransport frem og tilbage til Herning. Det endte med otte gæster, som kunne være i to taxier. ●

Giro d'Italia besøgte Danmark i 2014, hvor Herning og Horsens var værter for de første tre etaper. Foto: Claus Bonnerup, Ritzau Scanpix

Forskningschef: Dæmp de økonomiske forventninger og nyd festen

Tour de France er først og fremmest én stor reklame for Frankrig, siger Rasmus Skov. Her Jakob Fuglsang foran Mont-Saint-Michel under en enkeltstart i 2014.

Niels Meilvang, Ritzau Scanpix

Rasmus Skov fra Idrættens Analyseinstitut advarer kommunerne om, at optimistiske forventninger til afkast af idrætsbegivenheder næsten aldrig holder i den virkelige verden.

o forventninger

Af Morten Guldberg
morten@kommunen.dk

Da erhvervsminister Rasmus Jarlov (K) proklamerede, at Tour de France-starten ville nå ud til 3,5 milliarder fjernseere kloden rundt, skulle Rasmus K. Storm lige synke kaffen en ekstra gang.

Analyse- og forskningschefen på Idrættens Analyseinstitut har beskæftiget sig

indgående med samfunds-effekter af store sportsbegivenheder og set, hvordan de ofte karakteriseres af overdreven optimisme og urealistiske forventninger til de afledte økonomiske effekter.

-3,5 milliarder? Det er jo næsten halvdelen af jordens befolkning og komplet urealistisk. Til gengæld illustrerer det, hvordan man skruer forventninger op på forhånd. Erfaringerne viser, at man ofte

kan flytte kommaet et skridt til venstre, når det gælder det økonomiske udbytte af begreber som økonomisk impact, branding og reklameværdi for de aktører, som sætter penge i arrangementerne, siger han.

Han har ikke beskæftiget sig konkret med Tour de France-starten i Danmark, men han advarer kommunerne mod at forvente store, langsigtede afkast af deres medvirken. Og mod at omregne potentiel medieeksponering til reklamekroner.

-I bund og grund er Tour de France én stor reklame for Frankrig. Hvor mange, som efterfølgende vil forbinde oplevelsen med Danmark, er et godt spørgsmål, men det er i hvert fald at sætte tal på forventningerne, siger Rasmus K. Storm, men også mener, at man skal tage rapporter og analyser over øko-

nomisk gevinst for et arrangements interessenter med et forsvarligt drys salt.

- De bærer ofte præg af forventninger hos dem, der har bestilt dem - og hvilke konklusioner de gerne vil drage, siger han, men understreger samtidig, at han ikke har læst de opfølgende rapporter efter Tour de France-starterne i Düsseldorf og Yorkshire.

Som sportsinteresseret glæder Rasmus K. Storm sig over, at cykelløbet kommer til Danmark, og han vil ikke tage stilling til værdien af den kommunale investering i begivenheden. Den kan godt vise sig pengene værd alt afhængig af, hvordan man gør regnskabet op.

New public management-tankegang

- Der er kommet så meget new public management

tænkning ind i måden, man betragter sådan et værtskab på. Kommunerne investerer, og så forventer man et afkast. Forventningerne fører ofte til en konkurrence om at kunne stille ikke blot det bedste, men også det største arrangement på benene. Forudsætningerne holder sjældent, siger han og tilføjer:

- Kommunerne kan her skubbe nogle turistindtægter frem og tilbage mellem sig, for Danmark er bundlinjen de ekstra turister, man kan trække til fra udlandet, og det er ofte begrænset, '... selvom der er gode eksempler', tilføjer han.

Men man kan også vælge at kigge på kommunernes engagement som et tilvalg af en kulturbegivenhed, som giver værdi for borgerne, og som kan være med til at bekræfte en fælles identitet og måske

nogle værdier, man gerne vil fremhæve, og så kan det give god mening, siger han.

Rasmus K. Storm har beskæftiget sig med blandt andet OL-værtskaber og større internationale events, og han har nogle grundlæggende betænkeligheder ved offentlige investeringer i begivenheder i den dyre ende af skalaen.

- I virkeligheden er det jo private firmaer eller transnationale aktører, forbund eller lignende, som rejser rundt med deres produkt, og som de forlanger finansieret af offentlige midler mod løfter om et økonomisk afkast, der sjældent holder. Disse aktører sørger for at skruer aftalerne sammen, så de selv beholder tv- og sponsorindtægterne, mens risikoen ofte skubbes videre til værterne, siger han.

Erfaringer taler for sund økonomi

I både Tyskland, Holland og England kom man godt ud af Tour-værtsskaber i forhold til økonomi og folkelig opbakning.

o erfaringer

Af Morten Guldberg
morten@kommunen.dk

Tour de France begynder traditionelt uden for Frankrig cirka hvert andet år, hvor etapeløbet mod en klækkelig betaling afvikler de første etaper i udvalgte værtsbyer.

Erfaringerne fra de seneste af slagsen bekræfter i store træk den folkelige såvel som den økonomiske optimisme hos de danske værtsbyer i 2021. Selv om regnestykket er en ligning med flere ubekendte. Værdien af tv-eksponering til 190 lande og flere milliarder tv-seere er eksempelvis svær at omsætte til nøjagtige regnskabstal.

I 2014 begyndte Tour de France i Yorkshire i Nordengland, som satte tilskuerrekord til en Tourstart med næsten fem millioner tilsku-

ere ved vejkanterne på Tourens tre første dage. Det fik den gang løbsdirektør Christian Prudhomme til at erklære begyndelsen på etapeløbet i Nordengland den største i løbets historie.

Samlet anslår en analyse-rapport den økonomiske gevinst for Yorkshire - storbyerne, Leeds, Bradford og Sheffield med samlet 1,5 mio. indbyggere inklusive - til knap en mia. kr.

Heri er ikke blot indregnet hotelovernatninger, restaurantbesøg og øget omsætning i butikker, men også den eksponering, regionen fik nationalt og internationalt - ikke mindst et stort antal turister, som for første gang besøgte regionen under touren og senere valgte igen at lægge vejen forbi.

Betydelige omkostninger er dog ikke inkluderet i regnestykket. Eksempelvis ekstraudgifter til politi (heller ikke med i det danske Tour-budget) og miljøomkostninger.

Sidstnævnte er et ømt punkt for cykelløbet. En

analyse fra Cardiff University ovenpå Tour de France-starten i 2007, som også foregik i England, konkluderede, at cykelløbet skilte sig ud som en af de værste større idrætsbegivenheder i forhold til miljøpåvirkning og bæredygtighed. Først og fremmest på grund af den ekstra transport, de mange tilreisende cykelfans medførte. Til 2007-starten i England tilbagelagde gennemsnitstilskueren næsten 800 km for at følge løbet. En tilsvarende undersøgelse er dog ikke lavet for 2014-udgaven.

Siden 2014 har Touren lagt vejen forbi Holland (Utrecht 2015) og Tyskland (Düsseldorf 2017). Ovenpå sidstnævnte udarbejdede Deloitte en økonomisk analyse af værtskabet, som blandt andet konstaterer, at Düsseldorf og omegn blev eksponeret på tv internationalt i 151 timer og nåede i alt 350 millioner mere eller mindre nærværende seere. Udover Tyskland (27 pct.) nåede tv-bilerne primært Frankrig (14 pct.), Belgien, Holland og Stor-

Tour de France-starten i Yorkshire i 2014 blev en folkefest af dimensioner med næsten fem millioner tilskuere - her fra etappen mellem York og Sheffield.

Foto: Niels Meilvang, Ritzau Scanpix

britannien (alle otte pct.) og Italien (7 pct.).

Tallene er interessante i forhold til det anslåede seertal på 3,5 mia., som er fremhævet i forbindelse med den danske Tourstart i 2021.

Analysen kom frem til en økonomisk gevinst for værtsregionen på 64 mio.

euro (knap en halv mia. kr.) eller cirka 10 pct. mere end forventet. I Utrecht blev den økonomiske gevinst for regionen godt en kvart mia. kroner ifølge Deloitte-analysens tal.

Måske nok så vigtigt: analyserne fra både Düsseldorf og Leeds/Yorkshire viser en

bred, folkelig tilfredshed med deltagelsen, efter at arrangementet er afviklet. Det samme har langt fra været tilfældet for værtsbyer for andre store sportsbegivenheder som OL og VM i fodbold.

Tour de France indledes i år i den belgiske hovedstad Bruxelles.

Statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) på besøg på Kolding Sundhedscenter.

Foto: Jacob Aban Kjerumgaard, Ritzau Scanpix

'Hvis jeg var borgmester, ville jeg ikke vide, hvad jeg skal overtage'

Hvad er det helt præcis for nogle sundhedsopgaver, der skal gøres kommunale? Forsker efterlyser mere klarhed i regeringens aftale med DF om en sundhedsreform.

o sundhedsreform

Emma Oxenbøll
emma@kommunen.dk

Betyder sundhedsreformen, at kommuner skal til at oprette flere sengepladser til ældre medicinske patienter? Skal de lægebemande de kommunale akutpladser og dermed drive noget, der ligner små, medicinske afdelinger uden for sygehusene? Eller skal de stå for mere rehabilitering på specifikke sygdomsområder?

Og hvordan skal arbejdsdelingen mellem kommune og praktiserende læge så være?

Ingen af delene giver regeringen og Dansk Folkepartis aftale om sundhedsreformen svar på, lyder det fra projektchef ved Vive, Sidsel Vinge, der står bag flere undersøgelser af det kommunale sundhedsområde.

Hun vurderer, at det er uklart, hvilke opgaver der bliver flyttet ud til kommunerne, hvis sundhedsreformen bliver vedtaget efter et valg.

- Jeg kan ikke se nogen steder, hvad det egentlig er, man skal forholde sig til ude i kommunerne, siger hun.

Ved præsentationen sagde flere ministre om reformen, at den 'ikke bare skaber en opgaveflytning, men en opgaveflytning', men Sidsel Vinge har svært ved at se, hvilke opgaver der egentlig er tale om.

Først og fremmest fordi det ikke fremgår af aftalen, men også fordi kommuner ikke har læger, der kan tage behandlingsansvar.

- Forestiller man sig, at man skal til at oprette en slags ambulatorier i kommunerne, eller er det almen praksis, man tænker på, når man taler om, at langt mere skal ud i primærsektoren? Det er meget uklart. Og det er svært at se, hvad det helt konkret er, der skal ske, hvis du sidder som borgmester, direktør eller udvalgsformand ude i det kommunale landskab, forklarer hun.

- Hvad betyder det her egentlig for kommunerne, ud over at alle i forligskredsen bliver ved med at gentage, at 'der kommer mange flere opgaver ud i kommunerne'?

Siden kommunalreformen er flere og flere opgaver lagt ud til kommunerne, for

eksempel på genoptræningsområdet, og det er ifølge hende den rigtige vej at gå.

Men skal kommunerne være så central en aktør i gennemførelsen af sundhedsreformen, som der er lagt op til, mangler der klare beskrivelser af, hvilke opgaver det handler om, hvordan de skal udføres og af hvilke typer af medarbejdere, samt hvordan man tænker, at økonomien skal følge med.

Hvad er et sundhedshus?

Med reformen af sundhedsvæsenet er der lagt op til, at kommunerne skal indgå i et af de 21 sundhedsfællesskaber, som blandt andet skal være med til at stable 35 nye sundhedshuse på benene.

I forvejen har kommuner som Kolding og Randers oprettet sundhedshuse, hvor de har samlet deres midlertidige pladser, tilbud til kronikere og sundhedspleje, og hvor de på forskellig vis stiller lokaler til rådighed for praktiserende læger.

Men Sidsel Vinge peger på, at det er vigtigt at afklare, om det fremover skal være en kommunal opgave at bygge mursten, som skal lejes ud til private erhvervsdrivende - for eksempel praktiserende læger, speciallæger, fysioterapeuter eller andre med ydernumre.

Det kan give god mening, at sundhedstilbud i kommuner og almen praksis rykker tættere sammen i sundhedshuse, men det er uklart hvor-

dan man forestiller sig, at de skal drives, lyder det fra hende.

At sundhedstilbud rent fysisk flytter sammen ændrer heller ikke grundlæggende ved opgaverne, og ifølge hende flytter der ikke flere opgaver ud i primærsektoren af den grund.

De fleste kommunale sundhedsopgaver er i dag organiseret i udkørende funktioner som for eksempel hjemmepleje, sundhedsplejen og hjemmesygeplejerskerne, og derfor mener Sidsel Vinge heller ikke, at bygninger er den største mangelvare på det kommunale sundhedsområde.

Kræver faste takster og handlingsplaner

Et godt element i aftalen er ifølge Sidsel Vinge, at Sundhedsstyrelsen skal lave ensartede kvalitetsplaner for en række sygdomsområder som diabetes, angst og depression og KOL.

- Hvis vi vil af med det såkaldte postnummer-lotteri, skal vi kigge til kræftområdet og lave nogle flere bundne rammer og kvalitetsstandarder uden så meget fortolkningsfrirum.

Ligesom Sundhedsstyrelsens specialeplanlægning ikke er vejledende længere, skal styrelsen ifølge Sidsel Vinge måske til at se på, hvad befolkningsgrundlaget skal være for nogle af sundhedsopgaverne i mindre kommuner. Måske er nogle for små til at løse alle opgaver alene.

- Derfor bliver vi nødt til at indgå i driftsfællesskaber for at sikre volumen og kvalitet i opgaveløsningen. Det sker lige nu kun på frivillig basis i kommunerne. Det er ikke sikkert, det er hensigtsmæssigt, siger hun.

Det kunne i praksis betyde, at kommunerne i et område med for eksempel 200.000 borgere i fællesskab skal drive kræftrehabilitering for at sikre mere målrettede og specialiserede tilbud til forskellige grupper. For eksempel at mænd med prostatakræft kan få målrettet genoptræning ét sted og kvinder med brystkræft et andet.

På den måde kan man sikre mere ensartede tilbud. I takt med det politiske fokus på, at mere sundhed skal være nært, ville det ifølge Sidsel Vinge være naturligt at pege på nogle konkrete områder, man tænker at flytte ud. Den eneste konkrete opgaveflytning, der er nævnt i aftalen, går den modsatte vej, forklarer hun: Alle førstegangsfødende flyttes ind på et hospital i op til to døgn.

Man kunne også have nedsat et udvalg til at se på, hvilke opgaver der skal flyttes ud i kommuner og almen praksis, ligesom det er indskrevet i aftalen om det specialiserede socialområde.

- Med så meget vægt, man nu lægger på, at man flytter noget ud i primærsektoren og giver mere ansvar til kommunerne, så kunne det være

rart for kommunerne at få mere klare fingerpeg om, hvad det er, man skal have ansvar for at løse, siger hun.

Følger pengene patienten?

Spørgsmålet om økonomien og om, hvorvidt pengene kommer til at følge patienten, er allerede velkendt i det kommunale. De kommunale akutteams kan for eksempel hjemtage borgere til intravenøs behandling, som ellers er sat i gang på et sygehus. Det kan være fordelagtigt i forhold til at mindske indlæggelser og have frie hospitalsenge.

Nogle kommuner hjemtager alle borgere, der udskrives til intravenøs behandling, nogle tager enkelte borgere, andre ingen. Samtidig er nogle stoppet med at hjemtage borgerne, fordi det gav dem alt for store udgifter.

Almen praksis kan også bede den kommunale akutfunktion om at måle en patients væske- eller infektionstal eller tage en blodprøve og melde tilbage til lægen. Men i praksis betyder det, at tid, blodprøver og udstyr også er blevet en udgift til kommunerne.

Og det er man ikke lykkedes med at finde en løsning på, lyder det fra Sidsel Vinge.

Nogle steder vil det kræve faste forløbstakster eller døgn takster på de ydelser, der skal overgå til kommunalt regi. Men også det er uklart i aftalen om sundhedsreformen, siger hun. o

1970

I 1970 var kommunernes nye edb-centraler stærkt overbebyrdet af opgaver. Mange kunne se det smarte i at ringe op fra en terminal til en anden via telefonnettet. Denne artikel fra 11. februar 1970 beskrev bagsiden af medaljen.

'Man kan stille spørgsmål og få svar fra terminalen'

Også kommunerne mærker til den knaldhårde konkurrence i EDB-branchen og ruster sig.

Umiddelbart efter krigen opstod muligheden for at anvende hulkort i den kommunale administration. Herhjemme fattede Den danske Købstadsforening hurtigt interesse for sagen, og det resulterede i et samarbejde med Københavns Amts Sognerådsforening om et fællesskab for flere kommuner til udnyttelse af den ny teknik. Dette blev landets første kommunale hulkortcentral, som stort set dækkede området øst for Storebælt.

Siden er den kommunale udnyttelse af datateknikken vokset, så der i dag findes i alt seks kommunale EDB-

centraler - i Århus, Ålborg, Odense, Brøndbyerne, København og Frederiksberg. Resultaterne har ikke været ringe, men var måske blevet endnu bedre, hvis der oprindeligt var dannet én, landsomfattende EDB-organisation. De seks centraler blev i stedet til selvstændige virksomheder med hver sin region, egen beslutningsmyndighed og eget økonomisk ansvar.

Siden, da behovet for en organisatorisk landsoverbygning viste sig for alvor, kom samarbejdet mellem de seks EDB-centraler i mere faste rammer. De fire provinscentraler har nu et fælles politisk

overhoved (borgmester Willy E. Sørensen, Vejle). Endvidere lavede alle seks centraler et teknikerorgan, der hedder fællessekretariatet, hvis leder er direktør i Kommunernes EDB-central, Johs. Nielsen.

Landsfællesskabet på EDB-fronten kommer utvivlsomt til at stå sin prøve i 70'erne. Den kommunale administrations opgaver bliver stærkt forøget, når over 1000 kommuner fra den 1. april bliver til små 300. Spørgsmålet er, om EDB-folkene er rustet stærkt nok.

De enkelte regioner har fortsat deres fulde selvstændighed i behold, og det vil sige, at vi har et landsfællesskab, som er mere formelt end reelt, siger direktør Johs. Nielsen. Her er vi i virkeligheden ved et kardinalpunkt, som har ført til et forsøg på at lave en egentlig landsorgani-

sation - altså en fusion mellem centralerne.

Hvad har det hidtidige arbejde reelt betydet for kommunerne?

I dag er samtlige kommuner tilsluttet en af de regionale centraler. De kommunale centraler havde forud for oprettelsen af det centrale personregister (CPR) etableret et folkeregistersystem, som muliggjorde, at det centrale register overhovedet kunne laves.

Centralerne beskæftiger sig også med en lang række landsdækkende områder, for eksempel boligsikringsordningen og hele personbeskatningen, der nu er afløst af kildeskatten, og som er en af centralernes største opgaver. Andre eksempler er ejendomsbeskatningen, el, gas, varme og lønningsopgaver. Hele den kommunale

EDB-lejr har over 50 millioner kroner i årsomsætning og 5-600 ansatte.

EDB som syndebuk

EDB får skyld for så meget - sidst forsinkelsen af børnetilskuddene. Er De tilfreds i rollen som syndebuk?

- Uden at prale, så har de kommunale centraler efterhånden nået et udviklingstrin, som omverdenen ser på med den største interesse. Vi er længere fremme på den organisatoriske side og med hensyn til opgaveudvikling end noget andet land.

- Men stigningstaksten i det offentlige aktiviteter er i det sidste år blevet ganske voldsom. Dette har bragt os i en overgangsperiode, som ikke er misundelsesværdig. Kommunekontorenes personale er i mange tilfælde voldsomt overbelastet, og det accentueres over for

Man kan stille sine spørgsmål og umiddelbart efter få svar fra terminalen. Det system tror jeg, vi skal prøve at realisere så hurtigt som muligt.

Johs. Nielsen, direktør i Kommunernes EDB-central

De nye datamater krævede ikke kun ekstra plads, men også uddannet arbejdskraft, som det kneb med at skaffe. Dette foto fra 1971 viser en sekretær, som betjener den elektroniske databehandler Burroughs L-5000.

Foto: Ritzau Scanpix

I 1972 - to år efter denne artikel - var visionen om edb-terminaler i biblioteksvænet ved at blive til virkelighed. Fotoet er fra en EDB-demonstration på Danmarks Biblioteksskole med bl.a. rigsbibliotekar Palle Birkelund (til højre).

Foto: Ritzau Scanpix

Onsdag den 11. februar 1970

De kommunale EDB-centralers organisation er ikke stærk nok

Også kommunerne mærker til den knaldhårde konkurrence i EDB-branchen og rustet sig

Umiddelbart efter krigen opstod muligheden for at anvende hulkort i den kommunale administration. Herhjemme fattede

Siden er den kommunale udnyttelse af datateknikken vokset, så der i dag findes i alt seks kommunale EDB-centraler — i Århus, Ålborg, Odense, Brøndbyerne, København og

Vejle). Endvidere lavede alle seks centraler et teknikerorgan, der hedder fællessekretariatet, hvis leder er direktør i Kommunernes EDB-central, Johs Nielsen.

skal til for at kunne disponere op til det ansvar, som i hvert fald formelt eksisterer. Her er vi i virkeligheden ved et kardinalpunkt, som har ført til et forsøg på at lave en egentlig

JOHS NIELSEN
— Stø brænslen i

Den originale artikel fra 1970.

Vi har terminaler i tekniske forvaltninger, og senere vil der blive mulighed for, at biblioteker kan drage nytte af terminalsystemerne.

Johs. Nielsen, direktør i Kommunernes EDB-central

far eller mor til et enligt barn. I loven er det bestemt, at tilskuddet skal udbetales til moderen. Vi står altså med barnet, men kender ikke moderen. Derfor skulle det enkelte socialkontor lave en større eftersøgning.

Hvad gør man nu ved sådan noget?

- Jeg føler mig overbevist om, at det moderne samfund må etablere en kontakt mellem lovgivere og administration, herunder EDB-teknikken. For fremtiden skulle man gerne - samtidig med, at man vedtager en ny lov - kunne vedtage de administrative vilkår.

Har politikerne overvurderet EDB? - eller har EDB-folkene overvurderet sig selv?

- EDB-folkene arbejder med bundne opgaver. I den foreliggende situation er jeg af den opfattelse, at de kommunale EDB-centralers egen organisation ikke er stærk nok til at klare det nuværende pres. Det betyder, at man må etablere en bedre kommunikation mellem centralerne ved at oprette en landsorganisation.

Konfliktstof og bremser

Mange kommuner - navnlig på landet - klager over at være for dårligt forberedt på EDB-alderens velsignelser!

- Der er planlagt kurser i EDB for både kommunernes administrative personale og for politikerne, men det vil ikke komme i gang, før kommunesammenlægningerne er realiseret pr. 1. april.

Kan der ikke komme en konflikt mellem den voksende arbejdsbyrde, De før omtalte, og de mange begyndervanskeligheder?

- Jeg er sikker på, at man nok skal komme igennem det, men det bliver en overordentlig belastet periode. 1970 bliver et meget alvorligt år. Det vil være meget nyttigt - og jeg har en fornemmelse af, at Folketinget er opmærksom på det - at slå en lille bremse i med hensyn til nye administrative opgaver.

Hvilke fremtidsmuligheder har EDB i den kommunale administration?

- I dag sendes vældige papirdynger herfra til kommunerne, der er stærkt optaget af at arbejde med disse store blanket-mængder. Så stærkt er kommunerne engageret i det, at det går ud over sagsbehandlingen.

Færre blanketter

- Den ny teknik gør det muligt at reducere antallet af blanketter, idet man kan kommunikere fra en terminal via telefonnettet til EDB-centralen og tilbage igen. Man kan stille sine spørgsmål og umiddelbart efter få

svar fra terminalen. Det system tror jeg, vi skal prøve at realisere så hurtigt som muligt.

- Vi har terminaler i en række skoler, hvor de bruges som et led i undervisningen. Vi har terminaler i tekniske forvaltninger, og senere vil der blive mulighed for, at biblioteker kan drage nytte af terminalsystemerne.

Vi har udviklet et terminalsystem, som kan aflaste kommunernes skattevæsen. Ekspedienten på kontoret kan under sin samtale med skatteyderen taste nye oplysninger om indtægt og fradrag ind og tilbage få et svar fra EDB-centralen om, hvad

skattetrækprocenten nu er. Samtidig udskrives en blanket til kildeskattedirektoratet, så indberetningsarbejde undgås.

Kamp om medarbejdere

Man får af og til indtryk af, at EDB-branchen er ret hård?

- Det stemmer. Der foregår jo et vældigt dygtigt salg fra maskinleverandørerne, men desværre er de ikke forpligtet til, når de leverer en maskine, at levere manden, der kan betjene den. Navnlig i det storkøbenhavnske område går det hårdt til. Man stjæler fra hinanden og overbyder hinanden. Der er et forbløffende overbudspræ-

get marked på EDB-siden for overhovedet at få kvalificerede folk. Her kan det offentlige let komme til at halte bagefter, fordi vi jo ikke har et lønsystem, der er lige så frit som i det private erhvervsliv.

- Når vi skal igennem alt det her, er den rigtige vej at investere i uddannelsen i EDB. Vi må have EDB ind i skolen, også i grundskolen, og skabe et lige så naturligt forhold mellem borgere og EDB, som vi har mellem borgere og biler, borgere og radio, borgere og tv. Først når den fase er overstået, tror jeg, der bliver ro og balance i tingene.

Sådan så datamaterne ud hos Regnecentralen på et ukendt tidspunkt i 1970'erne.

Foto: Ritzau Scanpix

EDB-centralerne. Der kommer en ophobning af opgaver til os, som skal omlægges til mange nye love.

- Jeg tror ikke, at man i offentligheden tænker over, hvad det betyder, at ethvert system for at fungere ikke blot skal holdes vedlige, men at det skal omlægges i takt med de sløjfer, som lovgivningsmagten hæfter på den eksisterende lovgivning.

Sløjfer? Det vil sige alle lapperierne?

- Lovlapperierne, ja. Det lyder odøst, men de er i virkeligheden meget krævende. Og det betyder, at vi ikke har en styrke, der alene er til rådighed for et nyt lovkompleks, fordi eksisterende opgaver skal holdes vedlige. Hertil kommer, at lovgivningsmagten i dag ikke er inde i de tekniske muligheder og den administrative tilrettelægning, før man vedtager en lov.

- Et godt eksempel på det er netop børnetilskudsordningen. I denne lov har vi et familieprincip, som er nyt. Det er i hvert fald ikke nedfældet i de offentlige registre. Vi kan ikke umiddelbart se, hvem der er

Simon Aggesen overtog borgmesterkæden og ledelsen af Frederiksberg Kommune fra Jørgen Glenthøj, som fortsætter som medlem af kommunalbestyrelsen.

Foto: Dan Møller, Frederiksberg Kommune

Ny borgmester vil gøre byen i byen grønnere end grøn

Halvt så gammel, dobbelt så grøn og nyvalgt. Simon Aggesen (K) vil fortsætte samme kurs på Frederiksberg som sin forgænger - og gøre kommunen endnu grønnere.

ny borgmester

Af Emma Oxenbøll
emma@kommunen.dk

Frederiksbergs nye borgmester er ung, ambitiøs, uddannet jurist og rundet af Jylland. Men han er også næsten indfødt Frederiksbergenser, hvis han selv skal sige det. Indtil videre har han haft glæden af byen i byen gennem 12 år, og han ser frem til mange flere.

- Han er et behageligt menneske, social og begavet. Han er rundet af Jylland og er jo ikke en smart københavnerdreng. Og så er han også en stor politisk begavelse, beskriver partifælle Pernille Høxbro ham.

En af landets ældre borgmestre, Jørgen Glenthøj (K), har netop overdraget borgmesterkæden og lagt den konservative kommunes fremtid i hænderne på lan-

dets nu næst yngste borgmester, fordi han og gruppen mener, at netop han er kvalificeret.

Og selvom partifarven stadig er den samme, er alderen halveret.

Simon Aggesen er nemlig grøn. Ikke kun i forhold til sin politiske erfaring, men også i forhold til den politiske kurs. Han vil videreføre Frederiksberg som en grøn og bæredygtig by, ikke kun fysisk, men også i måden at indrette sig efter klimaet på.

- Jeg er jo en ny generation. Jeg har en dreng på tre år, og jeg har én på vej. Jeg går rigtig meget op i, at vi har de rigtigt lange briller på og ser på, hvordan vi kan gøre Frederiksberg endnu grønnere og endnu mere bæredygtig. Men det er jo ikke en kontrast til det, der er, for det har vi altid gjort, siger han.

Særligt glæder Simon Aggesen sig til at komme i dialog med kommunens 104.000 borgere, som han både vil motionere med og snakke politik med. Gerne samtidig. Ikke kun fordi det vil være praktisk i forhold til at få den politiske karriere og familielivets planlægning til at gå op, også fordi hans opgave er at lytte til, hvad borgerne har på hjerte for at opretholde den høje tilfredshed blandt borgerne.

- Jeg prøver at få dyrket noget motion, og det vil jeg forsøge at få indarbejdet som en del af mit arbejde. Det kunne være at løbe sammen med nogle borgere, der har nogle holdninger, så jeg kan kombinere det at få noget motion med også at møde nogle mennesker og udføre mit arbejde, forklarer han.

Det er nemlig en travl tid for Simon Aggesen, der skal forvalte og lede Frederiksberg Kommune, afvikle en stilling som advokat hos Danske Bank og MobilePay, mens han skal hilse sin ny søn velkommen til verden og pakke familiens hjem ud i en ny lejlighed.

Simon er Simon

Han glæder sig mest til at videreføre den socialkonservative linje, som Jørgen

Glenthøj (K) har lagt. I sin tiltrædelsestale kaldte han selv borgmesterskiftet for et generationsskifte - ikke et kursskifte. Det gør også partifællerne. Ifølge Pernille Høxbro, der netop har haft 25 års jubilæum i kommunalbestyrelsen, hvor Simon Aggesen indtrådte i 2009, var der brug for fornyelse.

- Simon har den intellektuelle formåen, det politiske beredskab, den politiske erfaring og de menneskelige egenskaber, den kærlighed til Frederiksberg og alder, der gør, at han samlet set er det rigtige valg for os, siger hun.

Hun har oplevet, at Simon som 22-årig jurastuderende kom ind med ungdommens iver i kommunalbestyrelsen, hvor hun allerede sad som 'gammel advokat', som hun selv formulerer det.

Blandt andet derfor er 31-årige Simon Aggesen blevet sammenlignet med tidligere borgmester i Frederiksberg Mads Lebech (K), som også var ung og jurist. De er også begge lave, mørkhårede og borgmestre i en tidlig alder, tilføjer Simon Aggesen. Men så må lighederne også stoppe der.

- Simon Aggesen er Simon Aggesen, og Mads Lebech er

Mads Lebech. Han skal træde sine egne sko, ligesom Mads Lebech trådte sine egne sko, lyder det fra Pernille Høxbro.

Ikke en pletfri kommune

Det brede samarbejde, som både konstitueringsaftalen og de seneste budgetforlig afspejler, peger Simon Aggesen og Pernille Høxbro på som en udfordring at opretholde. Fra SF, et parti, der ikke er med i konstitueringen, lyder et lignende ræsonnement.

- Simon og jeg har et fint og professionelt forhold, og jeg er sikker på, at det kan komme Frederiksberg til gavn. Jeg har en oplevelse af, at Simon ønsker at lytte og samarbejde, siger rådmand Balder Mørk Andersen.

- Men det er klart, at de, der sidder på magten, gerne vil have Frederiksberg til at fremstå som en pletfri og velfungerende kommune. Jeg vil tillade mig at pege på, at Simon overtager kommunen i en situation, hvor der er især bolig-mæssigt store uafsluttede og uafklarede sager, som et borgmesterkædeskifte ikke vil ændre på. Men det kan jo være, at nye øjne og kræfter vil have nemmere ved at se de udfordringer, vi har på Frederiksberg, siger han.

Selv nævner Simon Aggesen, at Frederiksbergs største udfordring er pladsbegrænsningen i kraft af at være omkranset af København. Derfor skal politikerne tænke bæredygtighed ind i alle tiltag. Der kan for eksempel ikke laves både brede cykelstier og masser af p-pladser, lyder det fra ham.

'Vanvittigt ambitiøst'

- Jeg er født og opvokset i Fredericia. Der er masser af ledige arealer, marker osv., man kan bygge ud på. Vi har ikke en masse plads og arealer til at bygge nyt. Det er altid en prioritering af noget, og det er derfor, vi hele tiden går op i bæredygtighed i alle vores beslutninger, fordi vi skal bruge vores plads og ressourcer rigtigt, når vi er så mange mennesker samlet på så lille et areal, siger han.

Ifølge Simon Aggesen er udgangspunktet for det nye job rigtig godt: God økonomi og glade og tilfredse borgere i en velfungerende by.

- For mig er det vanvittigt ambitiøst at videreføre byen, som vi kender den, for det kræver jo, at vi hele tiden evner at justere og tilpasse byen, så den er relevant for dem, der bor her. Jeg synes, det er et meget ambitiøst mål, siger han.

Blizzload sætter turbo på hjemmesider

En effektiv brugeroplevelse er i dag en forudsætning for at skabe en bæredygtig forretningsmodel på nettet. Hastighed er ét af de parametre, som afgør om kunden får en positiv oplevelse og derved opbygger loyalitet mod din forretning.

Blizzload skaber brugeroplevelser i særklasse. Med vores software installeret vil dine kunder opleve en hjemmeside, som loader på millisekunder, og søgeresultater der dukker op, næsten før ordet er indtastet.

Ring i dag og hør, hvordan vi kan optimere din nuværende webløsning: 51 92 24 37

BLIZZLOAD

Lynhurtige dynamiske webløsninger

Blizzload er en dansk softwarevirksomhed dedikeret til at skabe en brugeroplevelser i særklasse med fokus på optimering af loadhastighed. Målgruppen omfatter webshops, nyhedsmedier og andre webløsninger, for hvem hastighed er et afgørende parameter for en bæredygtig forretningsmodel.

Ordførerne

Kommunalordførerne skriver på skift om aktuelle politiske mål, udfordringer og sager - i denne måned: Martin Lidegaard (R)

BRUG FOR FLERE HÆNDER TIL AT LØFTE FREMTIDENS VELFÆRD

Alle kommuner ved det. De fleste kommuner kæmper med det. Og dog fylder manglen på medarbejdere i den offentlige sektor forbløffende lidt i den politiske debat om fremtidens velfærd.

Allerede i dag mangler kommunerne tusindvis af pædagoger, lærere og sosuer, ligesom der er for få sygeplejersker, læger og jordemødre. Men om få år vil problemet eksplodere. Antallet af ældre over 80 år forventes at stige med mere end 50 pct. til 150.000 danskere, og samtidig vokser antallet af fødte børn fra 61.000 til 72.000 om året. Begge dele vil øge behovet for offentlig service dramatisk, samtidig med at hundredtusindvis af ældre medarbejdere forlader den offentlige sektor.

Nyt paradoks

Alt dette ved politikerne jo godt. Det er derfor, vi hører forslag om at uddanne flere pædagoger, sygeplejersker, politifolk og hvad ved jeg. Det øger bare ikke det samlede antal mennesker på arbejdsmarkedet. Også på det private arbejdsmarked ser vi en stribe flaskehalse, som mindst inden for bygge- og anlægsbranchen, som kommunerne også er stærkt afhængige af. Begynder man at rekruttere og uddanne målrettet efter pædagoger og sygeplejersker, skaber det altså bare problemer andre steder, for eksempel antallet af lærerstuderende eller elever på erhvervsskolerne.

Det er som om, alvoren ikke helt er gået op for os, måske fordi vi aldrig har stået i denne situation før. Da jeg startede i politik, var vores største problemer den udenlandske gæld, det kroniske underskud på de offentlige budgetter og den tårnhøje arbejdsløshed. De problemer har vi løst, takket være en fremsynet økonomisk politik. Nu er vores største spændetrøje manglen på arbejdskraft. Det er den, der sætter snævre grænser for, hvor langt vi kan drømme vores offentlige service. Det er den, der nødvendiggør budgetlofter, anlægslofter og serviceramme. Skruer vi op for det ene, skruer vi indirekte ned for det andet. Der er ikke medarbejdere til det hele. Samtidig er det manglen på kolleger, der mange steder gør arbejdet surt og svært for de medarbejdere, der rent faktisk er til stede, fordi de skal løbe så meget desto hurtigere.

Brug for flere indsatser

Og hvad kan man så gøre ved det?

Ja, første skridt er i hvert fald at anerkende problemet og dets kompleksitet. Der er ikke én løsning, der kan fikse alt. Tværtimod er der brug for en række indsatser:

Vi må og skal have uddannet flere unge. Sidste år havde 100.000 unge mellem 18 og 25 år ingen ungdomsuddannelse. Det er vi nødt til at gøre bedre. Der skal ikke skæres på uddannelse, der skal oprustes.

Samtidig er der behov for en langt mere ambitiøs indsats fra kommunerne selv for at få flere voksne med på arbejdsmarkedet, og her har flere kommuner vist, at det kan betale sig at investere i mennesker. Ikke mindst ser der ud til at være et stort potentiale i at få flere flygtninge og indvandrere med, for eksempel i plejesektoren.

Også større brug af udenlandsk arbejdskraft er nødvendig og allerede en realitet for at den offentlige sektor overhovedet kan hænge sammen.

Og endelig er vi nødt til at spørge de offentlige medarbejdere, der er ved godt helbred, om de har mulighed for at tage nogle måneder ekstra på arbejdsmarkedet for at gøre noget for de danskere, der ikke er i stand til det.

Mange partier vil gerne frasortere ét eller flere af disse forslag. Men det er ikke et enten-eller. Skal vi løse vor tids største trussel mod velfærden, må vi spille på alle strenge. ●

Af Michael Kjærgård. Ærlig talt

Valgkamp ført som udmattelseskrig

1960'er-statsministrene Jens Otto Krag og Viggo Kampmann har rekorden for langvarige valgkampe, henholdsvis 53 og 42 dage.

Foto: Allan Moe, Ritzau Scanpix

Siden Schlüter-tiden i 1980'erne har danske valgkampe været tre uger, plus/minus en dag eller to, ikke fordi der er noget formelt krav til varigheden, men fordi der i praksis er brug for mindst den tid til at få apparatet på plads, og for at der er tid nok til at overholde frister for brevstemmer, anmeldelser af valglisten og så videre.

Der er heller ikke nogen overgrænse for, hvor lang tid der må gå, fra valget bliver udskrevet, og til det holdes. Tilbage i 1960'erne er der eksempler på dobbelt så lange valgkampe, som vi har vænnet os til i nutiden.

I 1960 udskrev Viggo Kampmann valg under Folketingets åbningsdebat 4. oktober, men først til afholdelse 15. november. En valgkamp på 42 dage, og et valg gav Socialdemokratiet den største tilslutning siden Staunings storhedstid i 1930'erne. Måske var det derfor, efterfølgeren Jens Otto Krag fire år efter satte yderligere triumf på med en valgkamp på 53 dage, igen med et valgresultat som trods lidt tilbagegang på decimalerne fastholdt mandattallet på et niveau, partiet aldrig siden har været i nærheden af.

Det blev også sidste gang - i hvert fald indtil nu - at valgkampe kom til at strække sig

over mere end nogleogtyve dage, bortset fra to der gik hen over jul og nytår, 1967-1968 (39 dage) og 1974-1975 (35 dage), men det tæller ikke rigtig, da valgkampene jo stod på standby i helligdagene. Ved 1968-valget mistede S regeringsmagten, og 1974-valget sendte Poul Hartling ud af Statsministeriet, mens Schlüter i den grad overlevede 1984-valget efter den foreløbig sidste valgkamp, der er forløbet hen over to årstal (25 dage).

Siden dengang er der kun en enkelt valgkamp, 1988, der har strakt sig hen over en helligdag, og det var endda kun en lillebitte en (store bededag). I forhold til de snart talløse gæt på hvornår FV19 kunne tænkes at blive holdt, spiller netop forårs-helligdagene en betydelig rolle, når man efter udelukkelsesmetoden prøver at regne sig frem til, hvornår det kan lade sig gøre at holde et valg uden at irritere vælgerne med politik på dage, hvor de vil holde fri. Denne uge var et godt bud, i princippet altså, for i virkeligheden var det et dårligt bud, eftersom det jo ikke blev sådan.

Men selvom næppe nogen kunne finde på at udskrive en valgkamp hen over fx påsken, så er det jo heller ikke nødvendigt at foretage sig noget formelt, for at en valgkamp de facto kan kom-

Vilkårene er en del mere fordelagtige for den, der ikke behøver gætte på en dato for at ramme rigtigt.

me i gang. Der skal bare en tv-duel til mellem statsminister og oppositionsleder, så kører den, og endda på en måde så DR bekvemt kan komme uden om krav fra ukurante statsministerkandidater som Alternativets Uffe Elbæk og Enhedslistens Pernille Skipper om at blive behandlet på lige fod med de to store. Det kommer først til at gælde, når vi kommer til den formelle del af valgkampen, og inden da er både DR og TV2 formentlig kommet i tanker om, at de slet ikke vil den slags denne gang.

Men formelt udskrevet eller ej, så bliver det en lang, lang valgkamp. Hvis man, som mange gør, gætter på et folketingsvalg samme dag som europaparlamentsvalget (søndag 26. maj, eventuelt flyttet til torsdag 23. maj), står vi med en tidshorisont på seks uger eller mere. En anden favorit blandt gættene er, at folketingsvalget vil blive udskrevet lige efter europaparlamentsvalget til afholdelse på den absolut sidste dag i valgperioden, 17. juni, og så nærmer vi os ti ugers valgkamp mod de ellers normerede tre uger.

Der er dem der mener, at hvis valgkampen i 2011 havde været blot et par dage mere, så ville Lars Løkke Rasmussens regering have overlevet, men den slags kan i sagens natur kun blive rent gætteri. Hvad der derimod er nagelfast, er at jo længere en valgkamp varer, jo mere bliver der trukket på partiernes kampagnestabe og -budgetter. Og hvad værre er, også på hvor længe vælgerne orker høre på argumenterne for udspil, som et parti måtte have forsøgt at time efter en valgdato, der var gættet forkert.

Her er vilkårene en del mere fordelagtige for den, der ikke behøver gætte på en dato for at ramme rigtigt. Om det så er nok til at vinde, det er en anden sag. ●

Velfærdsteknologi møder virkeligheden

Denne klumme sætter fokus på de gode velfærdsteknologiske historier, giver læseren et tiltrængt forspring og trækker de gode eksempler og ideer frem i lyset.

Af Anders Lyck **Fogh-Schultz**
Seniorkonsulent i Danish.Care - Branchen
for hjælpemidler og velfærdsteknologi -
og netværksleder i CareNet.
alfs@danish.care

Bytes tikker ind i kampen for mere sundhed

Fordi vi lever længere, og fordi vi bidrager til samfundet gennem livet, er der generelt høje forventninger til de muligheder, som sundhedsvæsenet tilbyder den enkelte borger. Omvendt kræver sundhedsvæsenet til gengæld, at vi bliver bedre til at tage ansvar for egen sundhed, især før livsstilssygdomme og funktionsnedsættende lidelser indtræder.

På baggrund af denne udvikling er der derfor et kontinuerligt behov for at udvikle nye behandlingsformer og se på sundhed på andre måder, end vi tidligere har gjort.

Samfundsudviklingen bekræfter nemlig, at vi fremadrettet ikke har råd til primært at fokusere på sygdomme og først behandle, når behovet er opstået. Det er mindst lige så vigtigt, at vi i fællesskab arbejder for, at den enkelte borger forbliver rask og har en god livskvalitet. For med den rigtige indsats kan mange sygdomme forebygges. Og her spiller teknologi en central rolle.

Forebyggelse på dagsordenen

Netop forebyggelse med (velfærds)teknologi og det gode liv er i fokus på en kommende temadag, som CareNet - Nationalt netværk for velfærdsteknologi afvikler dette forår i Ringsted Kommune. Med den massive teknologiudvikling, som vi oplever i disse år, er det bydende nødvendigt, at især kommunerne har et forum, hvor de teknologiske muligheder belyses, og best practice i forhold til implementering italesættes.

Konkret i forhold til de mange nye og innovative digitale sundheds- og velfærdsteknologier oplever jeg, at netop overblikket og mulighederne med teknologierne i en travl hverdag kan trænge til opdatering, så de nye digitale løsninger kan være med til at løfte den enkelte borgers sundhedstilstand og på den måde bidrage til et generelt løft i folkesundheden.

Teknologi kan nemlig bidrage til at ændre vaner i forhold til de livsstilsfaktorer, der har negativ indflydelse på vores sundhedstilstand. Forebyggelse har ofte handlet om at fastholde eller vedligeholde de gode vaner, for eksempel med mere motion, styrketræning og social aktivitet. Men sammen med teknologi kan den forebyggende sundhedsindsats også handle om at sikre den enkelte borgers evne og lyst til at mestre sin egen hverdag.

Digital coach

Lad mig give to konkrete digitale eksempler, der hver især assisterer den enkelte borger på vejen til en bedre sundhedstilstand.

Den første er en digital træningsplatform til fysisk træning af ældre i hjemmeplejen under mottoet 'Livskvalitet i eget hjem'. I en tid, hvor presset på ressourcerne i hjemmeplejen (og kommunerne generelt) stiger, er der for-

Patienter med diabetes kan nu forebygge følgesygdomme med digitalt belønningssystem.

Foto: Ulrik Jantzen, Ritzau Scanpix

nuft i at hjælpe ældre borgere til en selvstændig mestring af hverdagen gennem fysisk hverdagsrehabilitering i borgerens eget hjem og i samarbejde med de plejerspersoner, der kommer i hjemmet. Med dette digitale redskab, der benytter big data og kunstig intelligens til at skabe størst mulig effekt for et minimum af ressourcer, kan i princippet alle kommuner tilbyde kvalificeret hverdagsrehabilitering til langt de fleste modtagere af hjemmehjælp. Træningsplatformen foregår via en tablet med tre konkrete indsatser:

Screening: SOSU-personalet kan screene borgeren nemt og præcist. I screeningen indgår en måling af borgerens styrke og funktionsniveau.

Træning: De personligt målrettede træningsprogrammer udføres i de ældres eget hjem sammen med sosu-personale. Det tager cirka 20 minutter per gang.

Analyse: Platformens overskuelige analysefunktion sikrer, at rehabiliteringsindsatsen kan overvåges i real time, så fremskridt evalueres og ingen borgere træner forkert eller forgæves.

Grundideen med platformen er slet og ret, at træning øger den ældres funktionsevne, bidrager til egen-mestring og bedre livskvalitet over tid og skaber besparelser i behovet for pleje af den enkelte borger i et længerevarende perspektiv. Forbedring af funktionsevne sker gradvist, hvilket over tid medfører et mindre behov for pleje og færre besøg i hjemmet.

Diabetikere i 'zonen'

Mit andet teknologi-eksempel er er også digitalt, og har også både borgernær livskvalitet og bedre ressourceudnyttelse for øje. Der er tale om et digitalt program eller community, hvor en sundhedsleverandør hjælper diabetikere med at få overblik over deres sygdom/lidelse, supporterer diabetikerens hverdagsudfordringer og belønner ham/hende målt efter evnen til at holde blodsukkerniveauet indenfor normalområdet. Altså den 'zone', hvor diabetikere minimerer risikoen for følgesygdomme. Målet er klart: Jo mere diabetikerne er i 'zonen', des færre følgesygdomme vil de opleve på langt sigt.

Det er således en konkret målsætning for programmet, at diabetikeren motiveres til et sundere liv, og at kommunerne, som skal investere i løsningen for borgeren, over tid kan se frem til betydelige besparelser på hele sundhedsområdet. Betalingen for den digitale løsning styres nemlig af en resultatbaseret aftale mellem udbyderen og kommunen. Dermed sikres det, at diabetikere får støtten, rådgivningen og værktøjerne, de har behov for, samtidig med at kommunens udgifter stemmer overens med de resultater, der opnås.

Begge mine teknologi-eksempler beror på den antagelse, at forebyggelse er en langtidsinvestering for både borger og det kommunale sundhedsvæsen. Men hvis vi skal finde nye veje til at få endnu mere ud af pengene, er investering nødvendig. Ikke alene for samfundet, men også for den enkelte borger, der i udstrakt grad skal prioritere opgaven og tage et aktivt medansvar for egen sundhedstilstand gennem hele livet. Og her spiller teknologiberigelse i hverdagen en vigtig rolle.

Send debatstof til os:

Debatindlæg må højst være på 2.500 tegn inkl. mellemrum. **Kronikker** skal være på mellem 5.500 og 7.500 tegn inkl. mellemrum. Kronikker skal udstyres med et vellignende portræt. debatognavne@kommunen.dk

Antallet af ældre og små børn eksploderer. Og kommunerne SKAL have flere penge. Det er ikke klynk. Vi står med en reel udfordring.

Pernille Beckmann (V), borgmester i Greve

Verdensmål bør syretestes bredt og bruges til mere end skåltaler

De offentlige opgaver

bliver stadig større og mere komplekse at løse. Samtidig bliver presset på velfærden og behovet for effektivisering på tværs af den offentlige sektor næppe mindre.

kommunen.dk inviterer

en række forskere, eksperter og praktikere til at levere deres bud på, hvordan vi kan finde nye veje til varig velfærd.

NYE VEJE

Verdensmålene er kommet højt op på den politiske dagsorden i Danmark. Regeringen har lavet en handlingsplan, Folketinget har nedsat et tværpolitisk netværk, virksomheder udvikler nye forretningsområder og over halvdelen af landets kommuner arbejder med strategier for at implementere verdensmålene.

Verdensmålene består af 17 gensidigt afhængige mål. De 17 mål understøtter og modarbejder hinanden og er målbare på samme måde, som de mål vi kender fra new public management.

Verdensmålene har derfor stor risiko for at gøre sig mest på glittet papir, i skåltaler og farverige pins til jakker og tasker. Skal vi lykkes med at omsætte verdensmålene til handlinger og konkrete løsninger, kræver det, at det offentlige Danmark har en fælles definition af de bæredygtige mål og opprioriterer tværfagligt samarbejde og koblingskompetencer.

Fra glittet papir til handling

I marts 2017 lancerede regeringen sin handlingsplan for FN's verdensmål. I handlingsplanen står, at lovforslag og andre tiltag i relevant omfang vil blive vurderet i forhold til verdensmålene. Til trods for sin egen hensigtserklæring nævner regeringen ikke verdensmålene i sine seneste store politiske udspil. Det gælder f.eks. klima- og luftudspillet fra oktober 2018 og sundhedsreformen fra januar 2019. Og det gælder Hovedstadsplanen fra januar 2019, hvori det blot konstateres, at planens initiativer 'bidrager til indfrielse af FN's verdensmål', men der står intet om hvordan. Hovedstadsplanen er ellers en vision for, hvordan hovedstaden skal udvikle sig frem til 2030 - samme år som verdensmålene skal være indfriet - og behandler emner som by- og erhvervsudvikling, vækst og mobilitet samt klimasikring og natur, der alle er en del af verdensmålene. Det lader således til, at regeringen har en plan, men ikke meget handling.

Det er da også lokalt, at verdensmålene bliver til konkrete løsninger og indsatser. Derfor spiller kommunerne en afgørende rolle for, hvordan Danmark kommer til at levere på verdensmålene. I kommuneaftalen for 2019 står der, at kommunerne gør en stor indsats for at implementere verdensmålene ved løbende at tænke bæredygtig udvikling ind i politiske tiltag, og at regeringen og KL er enige om at fortsætte og understøtte den positive udvikling. Der stilles dog ingen specifikke krav til kommunerne. Det er derfor op til hver enkelt kommune at tage opfordringen op.

Det har en del gjort. I hvert fald politisk. Over halvdelen af kommunerne har lavet en handlingsplan for, hvordan de vil implementere verdensmålene. Nogle har nedsat \$17 stk. 4 udvalg, hvor eksperter, organisationer og lokale aktører sammen skal finde lokale løsninger. Andre bruger verdensmålene som en ramme om planstrategien. Og en enkelt har omdannet en tidligere politistation til et verdensmålshus. Der er således et stort politisk

I KL's optik er Googles nye datacenter med til at fremme verdensmålene. Men er det reelt bæredygtigt, spørger Charlotte Nordenhof Wernersen.

Foto Peter Leth-Larsen, Ritzau Scanpix

ønske om at arbejde med verdensmålene, men er der vilje til handling og prioritering?

Vi leverer på det, vi bliver målt på

Der kan være god økonomi i at tænke kommunale kerneområder sammen med bæredygtighed i et langsigtet perspektiv. Det gør kommunerne for eksempel, når de sammen med forsyningsselskaber laver skybrudsløsninger, der håndterer regnvandet i grønne rekreative løsninger, der også er mødesteder for mennesker og levesteder for dyr. Det fremmer mindst fire verdensmål på en gang og er ofte billigere end at lægge nye store kloakrør.

I sådanne nye projekter, hvor der kan skabes en god businesscase ved at løse kerneydelsen på en bæredygtig og innovativ måde, er det nemt at prioritere bæredygtighed og tværfaglighed. Udfordringen bliver at implementere denne tankegang i driften og gamle systemer, der har virket i årtier, og som bliver målt efter kortsigtede new public management-mål.

I projekter og driftsområder, der først og fremmest bliver målt på at overholde tid og budget, vil der være en tendens til at spare på de bæredygtige dele, der gør leverancerne komplekse og dyre, når tiden og økonomien ikke slår til. For vi leverer på det, vi bliver målt på. Derfor skal vi opsætte mål for det, vi ønsker fremmet. Men det er lettere sagt end gjort, for der er en grund til, at de målbare mål i new public management har haft så stor effekt. Det er nemt og billigt at måle, om budgettet og sagsbehandlingstiderne er overholdt, eller om et nyt system er implementeret. Men sådan kan man ikke måle bæredygtighed. Kommuner, der vil implementere verdensmålene, må i stedet opstille effekt(del)mål for de elementer, kommunen vil fremme, og følge udviklingen over tid.

Verdensmålene kræver tværfaglighed

Oveni det svære med at måle effekter frem for leverancer kommer, at mange dagsordener under verdensmålene er komplekse med mange aktører og gensidigt afhængige faktorer. Nogle kan endda modarbejde hinanden. For eksempel skaber det job, vækst og (robust) infrastruktur, når Google bygger et datacenter i Danmark, men sådan et datacenter har også et enormt energiforbrug, som vi

ifølge verdensmålene skal nedbringe og gøre bæredygtigt. Verdensmålene er således en tværfaglig disciplin, der for mange kommuner forudsætter tværfagligt internt samarbejde og et styrket eksternt samarbejde med andre kommuner og civilsamfund. Det kan derfor også vise sig at være en hæmsko mere end en hjælp, at mange kommuner har udvalgt enkelte verdensmål i stedet for at arbejde med verdensmålene som et hele.

For eksempel har KL ikke prioriteret bæredygtig energi (verdensmål 7) i sin handlingsplan, men til gengæld anstændige jobs og økonomisk vækst (verdensmål 8). I KL's optik bidrager Googles datacenter til at indfri verdensmålene, men er det reelt bæredygtigt?

Flere bundlinjer

For at realisere politikernes ambitioner med verdensmålene må kommunerne således arbejde med bæredygtighed fra flere perspektiver på en gang og på tværs af organisationen. Det kræver medarbejdere og ledere, der evner at bringe aktører sammen, skabe fælles sprog og afstemme handlinger og normer for forskellige fagligheder samt få folk til at investere i og prioritere samarbejdet - de såkaldte koblingskompetencer - hvor medarbejderne og lederne bliver målt på deres tværfaglige leverancer.

Verdensmålene kalder på, at kommunale medarbejdere og ledere tilegner sig kompetencer til at arbejde tværfagligt med komplekse og dynamiske dagsordener. At kommunerne begynder at arbejde med flere bundlinjer i den kommunale administration. Bundlinjer der både favner de bæredygtigheds mål, som kommunen vil fremme, den tværfaglighed der er nødvendig for at komme i mål, og den tidshorisont der er nødvendig for, at effekterne materialiserer sig. Det er en stor opgave, der for at lykkes må forandre måden, den kommunale såvel som offentlige sektor arbejder på. Forandringen eller bevægelsen er allerede i gang under overskriften 'Fra New Public Management til New Public Governance'. Spørgsmålet er, om verdensmålene er så stærk en dagsorden, at de får omstillingen til at slå igennem i styringen og praksis, eller om de vil forblive en skåltale på glittet papir.

Charlotte Nordenhof Wernersen

Chefkonsulent hos Center for Offentlig Kompetenceudvikling (COK)

692.700

borgere var ved årsskiftet forsørget af det offentlige, SU-modtagere fraregnet. Det er det laveste antal i over 30 år og 26.606 færre end året før. Faldet skyldes især færre ledige og færre på efterløn.

Kilde: Danmarks Statistik.

Rapport fra bunden af samfundet: Var det nu også hans eget ansvar?

Af Jonas Jakobsen, Leder af Kirkens Korshær i Aalborg

Når smerten har fundet sig godt til rette, slået rod og gennem mange år nedbrudt et menneske så massivt, at det synes uoverkommeligt at bevare troen på, at en fortsat eksistens er mulig, så kan et øjebliks oplevelse af at være ønsket og værdsat være netop dét, der bidrager til livets bevarelse.

Når både krop og sjæl kalder på alkoholens eller stoffernes øjeblikkelige lindring, velvidende at det kun virker for en stund, og at der efterfølgende er en pris at betale, så er det i nuet, vi skal finde glæden, søge relationen og forsøge at give plads til den kærlighed, der kan hjælpe til at opretholde livets balance mellem godt og ondt.

Der skal ikke skabes mirakler. Mirakler findes ikke som andet end et utopisk begreb, der fortæller os, at det liv vi lever, vi, der ikke kæmper med misbrug og psykiske lidelser, er definitionen på det gode liv, og at vejen dertil for det nødstedte menneske kræver et mirakel. Miraklernes tid er ikke forbi, for de har aldrig eksisteret.

Det burde være os alle naturligt givet at leve et liv med en tilpas balance mellem glæde og smerte. Det er det ikke, og vi fjerner os mere og mere fra det, der rent faktisk kunne hjælpe balancen bedre på vej. Ikke ved at tro på mirakler, men ved at møde smerten, se den i øjnene, lytte og forstå.

Hver gang vi overlader den til sig selv, uanset om det er sovende på bænken eller stående midt i flokken på byens torv, så retfærdiggør vi, at smerten er netop det enkelte menneskes byrde og ikke et fælles ansvar. Kærligheden er den eneste sikre vej til trykthed, og selv i de mest barske livshistorier har kærligheden gjort sit indtog og medvirket til, at livet opretholdes på trods.

Han gik jo selv

Han var gået fra skadestuen, før de var færdige med ham. Stingene var godt nok sat fint på plads, og hullet i hovedet var også lukket, så det ikke længere blødte. Såret fremstod til gengæld nøgent og ubeskyttet i hovedbunden og gjorde det til et let offer for infektioner.

Han var kommet ind på varmestuen sammen med en kammerat, sandsynligvis direkte fra skadestuen med det antal stop undervejs, som et massivt misbrug nødvendiggør. Et par timers søvn i varmestuen fik toppen af alkoholtågerne til at dampe lidt af, for så til gengæld at give plads til at mærke stingenes trykken i hovedbunden og den udtalte hovedpine, der uvægerligt følger med så voldsomt et slag.

Patientens tilstand taget i betragtning var behandlingen på skadestuen uden tvivl udført både professionelt og efter bedste evne af både læge og sygeplejerske. Det er bare ikke alle mennesker forundt at være egnet til at kunne gennemføre en behandling på en skadestue.

Det er heller ikke altid de etablerede sundhedstilbud forundt at opleve den værdi, der er i at bruge tiden, der skal til, for at skabe den afgørende relation til hjemløse, misbrugere og psykisk syge borgere og derved højne muligheden for en vellykket behandling. Han

'...at blive mødt med værdighed i en sårbar situation er en del af definitionen på det gode liv, og det har vi et fælles ansvar for at gøre opnåeligt for alle, også samfundets mest udsatte mennesker,' skriver kronikøren.

Foto: Christian Lindgren, Ritzau Scanpix

gik jo selv, han kunne bare været blevet, indtil han var færdigbehandlet, det er vel hans eget ansvar at tage vare på sig selv.

Lappeløsning på varmestuen

Uanset hvilket syn vi har på menneskets ansvar for eget liv, så er det indiskutabelt, at han den dag havde forladt skadestuen, før han var færdigbehandlet og havde fundet sin vej til varmestuen, hvor medarbejderne kunne forklare ham fornuften i at lade stingene sidde, se efter, om såret krævede yderligere pleje, og kunne observere ham for en tid. Det er en af varmestuens fornemmeste om end ubeskrevne opgaver at tage over, når de etablerede sociale indsatser og sundhedstilbud ikke formår at gøre hjælpen tilgængelig for et menneske i nød - en næstekærlig lappeløsning i en menneskenær praksis.

Socialt udsatte borgere har langt flere fysiske og psykiske helbredsproblemer end den øvrige befolkning. Samtidig er udsatte borgere oftere afskåret fra at kunne benytte egen læge. Enten fordi de ikke er tilknyttet en lægepraksis, eller fordi de ikke er i stand til at imødekomme de forventninger, der er til at skulle benytte en almen lægepraksis. Bare tanken om et fyldt venteværelse kan få de fleste til at holde sig væk.

Sundhedssystemet har for så vidt ikke fejlet. I hvert fald ikke når det kommer til effektivitet. For det går stærkt, og det er professionelt arbejde, der udføres af dygtige og kompetente mennesker. Men for udsatte borgere med massive udfordringer som psykiske lidelser, hjemløshed eller misbrug er det helt

'At prioritere udsatte menneskers sundhed ved at give et sundhedstilbud der er tilgængeligt og målrettet, vil være værdigt for det enkelte menneske og en økonomisk besparelse.'

Jonas Jakobsen, Kirkens Korshær

afgørende at blive mødt med en forståelse for de komplekse livsvilkår, der på samme tid både nedbryder og opretholder livet.

Det tager tid at forstå og tilkendegive forståelsen for borgerens stoftrang, for stemmerne i hans hoved eller for hans konstante uro forårsaget af den alt for store gæld, han har til de pushere, som har overtaget hans lejlighed.

Et fælles ansvar

Udsatte borgere benytter oftere skadestuer og lægevagt end den øvrige befolkning. Det er dyrt og dækker kun den akutte behandling. At få lappet et hul i hovedet eller at få

behandlet såret, når der går betændelse i efter et fejlfix, er forholdsvis hurtigt klareret. Sundhed er bare andet og meget mere end kun det akutte.

Hvornår kan en hjemløs misbruger blive testet for hepatitis eller undersøgt for sukkersyge, tuberkulose eller få tjekket sit syn, tænder eller hørelse? Hvor går man hen, når influenzaen eller lungebetændelsen rammer, eller når dele af kroppen begynder at lukke ned som følge af et langvarigt alkoholmisbrug? Hvordan skabes relationen og gives hjælpen til det hjemløse psykotiske menneske, der ikke er i stand til at tage vare på sit eget liv og måske endda udgør en risiko for sine omgivelser?

Hvis vi reelt mener, at der skal være lige adgang til sundhedsfremmende tilbud for alle borgere i vores samfund, så er det helt afgørende, at vi prioriterer samskabelsen på tværs af frivillige og offentlige sektorer ved at etablere både henvisende og behandlende sundhedstilbud de steder, hvor udsatte mennesker færdes og opholder sig. At prioritere udsatte menneskers sundhed ved at give et sundhedstilbud der er tilgængeligt og målrettet, vil være værdigt for det enkelte menneske og en økonomisk besparelse.

Øget livskvalitet og at blive mødt med værdighed i en sårbar situation, vil jeg vove at påstå, er en del af definitionen på det gode liv, og det har vi et fælles ansvar for at gøre opnåeligt for alle, også samfundets mest udsatte mennesker.

Hvis det kunne lykkes, er det lige før, jeg vil være tilbøjelig til at kalde det et mirakel. Eller i hvert fald noget der ligner meget.

Send navnestof til os:

Skriv til os, hvis karriereskift eller lignende skal nævnes her på siderne. Husk at sende et vellignende portræt med.
debatognavne@kommunen.dk

'Når unge skal vælge, hvordan de vil uddanne sig, er deres mor den, der påvirker valget mest. Derfor vil de fleste hos os helst på gymnasiet eller HHX.'

Morten Slotved (K), borgmester i Hørsholm, hvor kun seks pct. af de unge vælger en praktisk uddannelse

Kommuner:

SVENDBORG
Direktør fjernet fra job og hjemmeside

Svendborg Kommune har gjort kort proces med sin direktør for erhverv, teknik og miljø, Torben P. Jørgensen, der fratræder øjeblikkeligt 'efter gensidig overenskomst' og allerede er fjernet fra kommunens hjemmeside. Begrundelsen i en kortfattet meddelelse lyder, at man ønsker 'en anden profil på direktørposten'.

ÆRØ
Eks-politiker: Det var mig der fik bøde for læk

Det var det daværende byrådsmedlem Anne Lykke Arrias (DF), der stod for den læk af fortrolige kommunale oplysninger om Ærø el-færge, som i marts blev afgjort med en bøde. Det oplyser hun selv til TV2 Fyn. Offentligheden om identiteten på lækagens ophav har lettet stemningen i byrådet, hvor flere har været utilfredse med at blive kollektivt mistænkeliggjort af den anonymitet, der hidtil har været om, hvem det var, der havde fået bøden.

ÆRØ
Socialdemokrat bliver løsgænger

Byrådsmedlem Jens Weiss har meldt sig ud af Socialdemokratiet og er nu løsgænger i Ærø Byråd. Farvellet er kulminationen på længere tids ballade, der blandt andet fik næsten hele bestyrelsen for den lokale partiforening til at melde sin samlede afgang.

RINGKØBING-SKJERN
V-byrådsmedlem bliver løsgænger

Byrådsmedlem Svend Boye Thomsen har meldt sig ud af Venstre og er nu løsgænger i Ringkøbing-Skjern Byråd. Udmeldelsen er kulminationen på længere tids røre for-

anlediget af Svend Boye Thomsens civile erhverv, idet hans kommunikationsbureau er hyret til at føre valgkampagne til FV19 for det konkurrerende parti Kristendemokraterne.

AARHUS
VisitAarhus skal have ny direktør

Siden 2012 har Peer H. Kristensen stået i spidsen for VisitAarhus, men nu har han oplyst bestyrelsen om sin afgang, oplyser turistselskabet. Da direktøren startede i Aarhus, nedlagde han det traditionelle turistkontor og lancerede en mere moderne kommunikation med 'den moderne turist'. Og det gav pote.

ROSKILDE
Erhvervsdirektøren i Roskilde fyret

Bestyrelsen i Erhvervsforum Roskilde har besluttet at opsiges samarbejdet med direktør Mette Ehlers Mikelsen, oplyser Dagbladet Roskilde. Mette Ehlers tiltrådte i midten af maj sidste år og nåede dermed mindre end et år i direktørstolen.

STEVNS
Henter sundhedschef hjem fra Greve

Sundhedschef Dorthe Holmboe i Greve Kommune skifter 1. maj arbejdsplads til bopælskommunen Stevns, hvor hun skal være ny centerchef for Sundhed & Omsorg, oplyser Stevns Kommune. Dorthe Holmboe er uddannet sygeplejerske og har suppleret med forskellige lederuddannelser, blandt andet en master i offentlig administration (MPA).

SILKEBORG
Partihopper halverer Silkeborgs DF-gruppe

Byrådsmedlem Harry E. Madsen forlader nu Dansk Folkeparti efter 'ballade på generalforsamling' og melder sig ind i Venstre, oplyser

KØBENHAVN

Borgmester trækker stikket efter voldtægtssag i hjemmet

En voldtægtssag i Enhedslistens organisatoriske bagland i København har fået partiets teknik- og miljøborgmester Ninna Hedeager Olsen (EL) til at bebude en pause fra politik. Hun er meget berørt af det skete, der fandt sted i hendes hjem, oplyser hun selv på sin Facebook-profil.

- Jeg er dybt berørt. Det foregik i mit hjem. Jeg kender parterne. Det vigtigste for mig har været at tale med offeret, støtte hende og at få hende til at erkende, at hun er uden skyld. Derefter har mit fokus været at få gerningsmanden til at melde sig selv. Det vidste han heldigvis godt, at han skulle, skriver Ninna

Hedeager Olsen. Det er et nu tidligere bestyrelsesmedlem i Enhedslisten, der er sigtet for voldtægten. Han fratrådte sine poster i partiet, før han meldte sig selv til politiet, og han er efterfølgende blevet varetægtsfængslet for foreløbig 18 dage. Der er nedlagt navneforbud.

Onsdag den 20. marts fylder hun 40 år, og af dem har hun været borgmester gennem fem. Hun indledte sin politiske karriere i 2001 som kommunalbestyrelsesmedlem i Lyngby-Taarbæk Kommune, hvor hun er født og opvokset med en indisk far og en dansk mor. I dag bor hun med sin mand og to børn i Ørholm.

Midtjyllands Avis. Dermed halveres DF-gruppen fra to til den ene tilbageværende - Kuno Danielsen - mens V-gruppen vokser fra 12 til 13.

FREDERICIA
Fredericia henter socialchef i Vejle

Fredericia Kommune har hentet Yelva Bjørnholt som ny koncernchef for social- og beskæftigelsesområdet. Hun kommer fra Vejle Kommune hvor hun har været myndighedschefinden for senior, handicap og psykiatri. Yelva Bjørnholt er uddannet cand.scient.

pol. fra Aarhus Universitet og har tidligere arbejdet i blandt andet psykiatrien i Århus Amt og Region Midtjylland. Hun havde første arbejdsdag i det nye job mandag.

VESTHIMMERLAND
Vesthimmerland henter chef i Niras

Vesthimmerlands Kommune har ansat Kent Kås Vestergård som ny drifts- og anlægschef. Dermed bliver han afdelingschef i Teknik- og Økonomiforvaltningen og afløser Jørgen Hansen, der er gået på pension efter 32 år på

posten, oplyser kommunen. Kent Kås Vestergård er 46 år og bor i Nørresundby.

HALSNÆS
Direktør fra Furesø til Halsnæs

På byrådsmødet sidst i marts godkendte Halsnæs' udvalgte ansættelsen af Niels Milo Poulsen som ny direktør, oplyser kommunen. 56-årige Miels Milo Poulsen har 19 års erfaring som direktør og de sidste otte som velfærdsdirektør i Furesø Kommune.

REBILD
Fra regional til kommunal direktør

Ny direktør for plan, byg og vej samt natur og miljø i Rebild Kommune er fra den 1. maj Jytte Gad Lauritsen. Hun afløser Flemming Lehnert Sørensen, der forlod posten i december, hvor sekretariatschef Susy Lauesen har været konstitueret siden.

NORDFYN
Fredericia-direktør hentet til Nordfyn

Kommunalbestyrelsen i Nordfyns Kommune har godkendt ansættelsen af Mogens Bak Hansen i stillingen som direktør for Social og Arbejdsmarked. Mogens Bak Hansen er 48 år og bor i Fredericia. Han var indtil årsskiftet direktør for Vækst i Fredericia Kommune og dermed direktør for områderne Teknik og Miljø, Arbejdsmarked og Borgerservice samt Kultur og Idræt. Mogens Bak Hansen tiltræder i jobbet 1. maj 2019.

JAMMERBUGT:
Ny sundheds- og handicapchef

Jammerbugt Kommune har ansat 55-årige Carsten Kaalbye som ny sundheds- og handicapchef, og han tiltræder stillingen den 1. maj. Det oplyser kommunen. Carsten Kaalbye kommer fra en stilling som konstitueret plejeboligchef i Aalborg Kommunes ældre- og handicapforvaltning.

KOLDING
Kolding fyrer direktør efter overforbrug

For en måned siden blev børne- og uddannelsesforvaltningens økonomichef fyret, men det var ikke nok til at redde direktøren. Overforbruget skyldes, at forvaltningen gennem tiden ikke har implementeret tidligere besluttede effektiviseringer og besparelser, og den således akkumulerede manko skal nu hentes hjem ved besparelser i størrelsesordenen 26-30 mio. kr.

» www.dknyt.dk/dkjob

SKIVEKOMMUNE

Leder til Ungdommens Uddannelsesvejledning, Skive Kommune
Arbejdsmarkedsafdelingen søger en leder, der har faglig indsigt i ungeområdet og kan præge det tværfaglige ungesamarbejde – uddannelses- og beskæftigelsesrettet.
Ansøgningsfrist 14/5-2019

SKIVEKOMMUNE

Vejingeniør eller lignende til Drift & Anlæg, Skive Kommune
Vi søger en vejingeniør, eller en medarbejder med tilsvarende kompetencer, til deltagelse i planlægning og afvikling af opgaverne i teamet Vejmyndighed & Drift.
Ansøgningsfrist 14/4-2019

25.400

Så mange ton salt er der foreløbig spredt ud på de danske veje denne sæson, og det er mindre end halvdelen af normalen. Den hidtidige bundrekord er 33.500 ton, som bliver slået, med mindre vejret slår bemærkelsesværdigt om.

Ifølge JydskeVestkysten har en fortrolig rapport, som den fyrede økonomichef skrev efter sin afsked, medvirket til direktørens fald.

AARHUS
Østjyllands Brandvæsen henter ny direktør

Direktøren for Beredskab & Sikkerhed er ansat som ny direktør i Østjyllands Brandvæsen, hvor han skal genrejse tilliden mellem medarbejdere og ledelsen. Bestyrelsen har netop orienteret medarbejderne om, at deres nye direktør hedder Kasper Sønderdahl og kommer fra en stilling som direktør for Beredskab & Sikkerhed. Østjyllands Brandvæsen fritog i december sin tidligere direktør Lars Hviid for tjeneste efter afsløringer af store problemer med arbejdsmiljøet i organisationen.

SVENDBORG
Ny erhvervschef og -afdeling i Svendborg

Svendborg Kommune har ansat en ny erhvervschef, som sammen med en ny erhvervsafdeling skal styrke samarbejdet med erhvervslivet. Det er ejendomschef i kommunen Søren Bach-Hansen, der skifter stilling til erhvervschef, oplyser Svendborg Kommune.

AALBORG
Konstitueret direktør bliver på posten

Byrådet i Aalborg Kommune har godkendt ansættelsen af 47-årige Jakob Ryttersgaard som direktør for kommunens skoleforvaltning. Det er et kendt område for direktøren, der har været konstitueret på posten siden december. Inden har han været skolechef i Aalborg de seneste fem år.

NÆSTVED
Næstved Havn fyrer direktør

Bestyrelsen i Næstved Havn og Jesper Møller Petersen har netop indgået en fælles aftale om, at Jesper Møller Petersen fratræder sin stilling som direktør i Næstved Havn efter 15 år på posten, oplyser kommunen. Jesper Møller Petersen er 48 år gammel. Han blev ansat som havnechef i Næstved Havn i 2004 og udnævnt direktør i 2012.

ODSHERRED
Odsherred henter økonomichef

Teamleder Tina Ottesen fra økonomiafdelingen i Kalundborg Kommune skifter 1. maj

både kommune og titel til økonomichef i Odsherred Kommune. Tina Ottesen er uddannet civiløkonom fra Roskilde Universitetscenter i 1994 og cand.merc. i økonomisk markedsføring fra CBS i 1997.

DRAGØR
Skoleleder bliver direktør i Dragør

Asger Villemoes Nielsen er fra 1. maj ny direktør for dagtilbud, skole, kultur, social og beskæftigelse i Dragør Kommune, oplyser kommunen. 60-årige Villemoes er uddannet cand.mag. i engelsk og musik og kommer fra en stilling som skoleleder på St. Magleby Skole i Dragør Kommune.

HVIDOVRE
Hvidovres borgmester sygemeldt en måned

Borgmester Helle Adelborg (S) vil et stykke tid endnu være fraværende fra det politiske arbejde på grund af en operation. Det oplyser kommunen i en kortfattet meddelelse. 1. viceborgmester Mikkel Dencker (DF) vikarierer for borgmesteren i denne periode.

ESBJERG
Ny myndighedschef - og alligevel ikke

Per 1. april hedder Familierådgivningens myndighedschef igen Mette Kiergaard, når hun vender tilbage til sit tidligere job med nye perspektiver og erfaringer fra sit nuværende job som leder af SSP Forebyggelse & Vejledning. Det skriver Esbjerg Kommune.

VARDE
Varde-borgmester har nu fået diagnose

Borgmester Erik Buhl (V) i Varde Kommune behandles nu for sygdommen sarkoidose, som ikke er livstruende, skriver JydskeVestkysten. Sarkoidose er en ret sjælden sygdom, der påvirker immunforsvaret, men ikke er ondartet. Erik Buhl skal i op til 12 måneder igennem et behandlingsforløb.

ODENSE
De skal løse den svære opgave i Odense

Omkring 200 mio. kr. skal omprioriteres og flyttes fra administrationen til den nære velfærd. Det er en stor opgave i Odense Kommune, og derfor har kommunen nedsat en taskforce med seks medlemmer. Blandt

andet betyder det en slankning af administrationen med minimum 100 medarbejdere. Nina Groes og Jørgen Søndergaard udgør formandskabet i Task Force Velfærd. Groes er odenseaner og tidligere direktør for Kvinfol og nu selvstændig. Søndergaard er tidligere medlem af Velfærdskommissionen og Strukturkommissionen. De øvrige medlemmer er Knud Aarup, Mickael Bech, Pia Gjellerup og Kurt Houlberg.

HADERSLEV
Haderslev får ny chef for Teknik og Miljø

Jonna Tveskov er ansat som ny chef for Teknik og Miljø i Haderslev Kommune. Jonna Tveskov er nuværende leder af miljøafdelingen i Teknik og Miljø og har været ansat i Haderslev Kommune siden 2007. Hun er 45 år og uddannet biolog med en diplom i ledelse.

GRIBSKOV
Viceborgmester bliver løsgænger

Den nu tidligere socialdemokratiske 1. viceborgmester i Gribskov Kommune Bo Jul Nielsen bekendtgjorde for nyligt, at han ikke længere er en del af den socialdemokratiske byrådsgruppe, men har valgt at blive løsgænger. Det oplyser Frederiksborg Amts Avis.

Regioner:

NORDJYLLAND
Afløser fundet for bedragerianmeldt

Politianmeldelsen af det nordjyske regionsrådsmedlem Tina Juul Kjellberg (S) betyder, at hun trak sig fra sin post per 26. marts. Hendes afløser bliver førstesuppleant Arne Nielsen, oplyser regionsrådsformand Ulla Astmann (S) til dknyt.

Stat

DATAETISK RÅD:
Borgerrådgiver blev formand

Regeringen har udpeget borgerrådgiver i København Johan Busse som formand i et nyudpeget Dataetisk Råd, oplyser kommunen. Rådet skal blandt andet drøfte spørgsmål og dilemmaer om brugen af data og give input og nuancer til den offentlige debat om dataetik, og samtidig skal rådet hjælpe til, at erhvervslivet og den offent-

lige sektor bruger data ansvarligt.

SOCIALSTYRELSEN
Socialstyrelsen henter ny vicedirektør hos KL

Socialstyrelsen har fundet en ny vicedirektør. Det er Niels Arendt Nielsen, der kommer fra en stilling som kontorchef for Socialpolitik i KL. Han afløser den hidtidige vicedirektør, Cathrine Lindberg Bak, der har fået en stilling som vicedirektør i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Det fremgår af styrelsens organisationsoversigt.

Organisationer

KL
Ny direktør og rokade i KL's direktion

En nyansættelse af Christian Harsløf som direktør for satsningen på digitaliseringsområdet og på sundheds- og ældreområdet giver en rokade internt i KL's direktion. Det oplyser KL i en pressemeddelelse. 38-årige Harsløf kommer fra en stilling som direktør i Deloitte Consulting med ansvar for det kommunale område.

COK
Ny formand for COK

Center for Offentlig Kompetenceudvikling (COK) har fået ny formand. På en ekstraordinær generalforsamling faldt valget på sekretariatschef i KL, vicedirektør Solvejg Schultz-Jakobsen. 53-årige Schultz-Jakobsen er cand.scient.pol. og har været i KL siden 2002 som først kontorchef og siden sekretariatschef siden 2012.

Ridder af Dannebrog

Følgende er af dronningen tildelt ridderkorset af Dannebrogordenen: Thorkild Levy Gruelund (K), kommunalbestyrelsesmedlem i Hørsholm. Lars Mann Pedersen (S), kommunalbestyrelsesmedlem i Herlev. Peter Nielsen (S), kommunalbestyrelsesmedlem i Herlev. Jens Szabo (V), byrådsmedlem i Skanderborg. John Birger Engelhardt (V), borgmester i Glostrup. Flemming Ørum Ørhem (DF), kommunalbestyrelsesmedlem i Glostrup. Leif Meyer Olsen (V), kommunalbestyrelsesmedlem i Glostrup.

Ina-Maria Nielsen (V), kommunalbestyrelsesmedlem i Glostrup.

Anders G. Christensen (V), byrådsmedlem i Favrskov. Niels Hörup (V), borgmester i Solrød. Bo Libergren (V), regionsrådsmedlem i Syddanmark. Claus Bloch (V), byrådsmedlem i Skanderborg. Oluf 'Mølle' Lykke Nielsen (DF), byrådsmedlem i Kol-ding.

Jubilæum:

25 års jubilæum som byrådsmedlem:

Henrik Rasmussen (K), borgmester i Vallensbæk.

Fødselsdage:

17. APRIL
Tidligere formand for Strukturkommissionen Johannes Due, 70 år.

18. APRIL
Adm. direktør, tidl. generalsekretær hos De Konservative Peter Sterup, 70 år.

19. APRIL
Tidligere minister Karl Hjortnæs (S), 85 år.

Vore konsulenttydelser

- Det nye byråd/udvalg – arven fra det gamle byråd/udvalg
- Udvikling af organisationen, ydelserne og det gode lederskab
- Rekruttering af topchefer, ledere og nøglemedarbejdere
- Studieture for politikere, ledergrupper, chefforeninger m.fl.
- Visions- og strategiprocesser for byråd, udvalg, direktør og ledergrupper
- Det lokale demokrati og aktivt medborgerskab
- Chef-til-leje

Brug proceskonsulenter med topledereerfaring. Den erfaring har vi!
Tlf. 7022 0272
www.hcvestergaard.dk

Lundgaard Konsulenterne

- Rekruttering af ledere og nøglemedarbejdere
- Visions- og strategiprocesser for den politiske- og administrative ledelse
- Netværksanalyse – vi kan vise hvordan organisationen i *virkeligheden* arbejder sammen
- Udvikling af ledere og ledergrupper – med eller uden typeprofilværktøjer
- Sparring/coaching med toppolitikere og ledere

www.lundgaard-konsulenterne.dk

Af Dorte Toft. Nasty Woman

Kunstig intelligens kræver algoritmer, som oplagt kan bygges på overvågning og samkøring af registre for eksempelvis nummerpladegenkendelse, net- og mobilforbrug, målere og kameraer, skriver Dorte Toft. På billedet ses nummerpladescannere ved Limfjordstunnellen.

Foto: Henning Bagger, Ritzau Scanpix

Politisk bullshit-bingo om kunstig intelligens

I regeringens nye rapport, 'National strategi for kunstig intelligens', indgår bogstavsrækken 'etisk' 49 gange og 'service' 35 gange på de cirka 60 tekstsider. Det fortæller vist, at regeringen er ganske nervøs for reaktioner fra borgere, der allerede er højlydt utilfredse med uetiske beslutninger og dårligere service.

Måske vil regeringen med sit ordvalg forsikre os om, at vi ikke ender som i Kina, hvor den kunstige intelligens bruges til at give enhver borger karakterbog: God borger, der skal tildeles privilegier, eller skidt borger, der skal fratages privilegier og muligvis genopdrages.

Måske skal vi forsikres om, at Danmark ikke vil adoptere amerikanske tilstande, hvor 'anything goes' inden for kunstig intelligens, bare der er gysser i det og/eller stemmer.

McKinsey-odeur

Regeringen lover, at Danmark vil holde den etiske fane tårnhøjt og øge serviceniveauet med den nye teknologi. Det fremgår af rapporten, der udkom medio marts, præget af en tung odeur fra McKinsey og lobbyisme fra tech-selskabers side.

Konsulenthuse og it-selskaber markedsfører kunstig intelligens ligesom tidligere teknologispring, nemlig som 'kuren mod enhver dårligdom', som et mirakelmiddel for stat og kommune, borgere og erhvervsliv.

Nøjagtigt som tidligere bider politikere og embedsværk til bolle, selv om der burde iagttages større forsigtighed. En del løfter er som bekendt endt i pengespild eller elendige arbejdsvilkår eller dårligere service eller lidt af det hele.

Hvad angår den kunstige intelligens, er den endnu en baby, vaklende og fejlende. Fantasien i regeringsrapporten er til gengæld stor, hvad angår lyksalighederne ved fremtidig brug. Men en forudsætning for omfattende brug er tillid i omverdenen.

Øget registreringspres

Uden tillid vil protesterne imod kravet om endnu mere registrering tiltage: Det samme vil modstanden imod indsamling af data via overvågning af alle. Og flere data er forudsæt-

ningen for at få den nye teknologi på plads, for algoritmerne - de matematiske formler, der udgør 'intelligensen' - kan kun opbygges gennem træning på enorme mængder af data. At der så også øjes indtægtskilder fra salg af de store datamængder til for eksempel farmaselskaber, hører med i billedet.

Tillid forudsætter også tiltro til retssikkerheden, men den nævnes forbavsende få gange i rapporten. Regeringen har heller ikke forpligtet sig til at sikre total gennemskuelighed i mirakelmidlet, algoritmerne.

Det var ellers et krav i EU's persondataforordning (GDPR), men grundet modstand blev det op til de enkelte nationer, hvad der skulle kræves. Den danske regerings valg? Algoritmer og data skal ikke kunne forklæres ned i mindste detalje fra A til Z. Myndigheder skal bare kunne forklare, hvad lovens intention er, og hvad der ifølge loven tæller for afgørelsen.

Godt nok nævnes i strategien krav om 'gennemsigthed' i den kunstige intelligens, men det forbliver et gummiord, medmindre udmøntningen af GDPR i Danmark ændres. Regeringen fortæller i øvrigt også, at hensyn til erhvervslivet kan forhindre gennemsigthed.

Dømt på fordomme

Så her er et amerikansk skræmmeeksempel, der gælder både retssikkerhed og det private erhvervsliv. I visse amerikanske retssale bruges kunstig intelligens, når dommerne skal træffe afgørelse om kaution, straffens form og længde. Dommeren får som inspiration et forslag fra et system, baseret på kunstig intelligens.

Systemets algoritmer er trænet på store mængder data om kriminelle, belastede områder, risiko for gentagen kriminalitet og meget andet. Tag en sort mand, statens mest lovlige borger, indtil noget en dag gik galt. Kontra en hvid mand i samme situation. Får dommeren samme forslag til straf fra den kunstige intelligens?

En person, der blev dømt i en retssal, hvor systemet blev brugt, krævede oplyst, nøjagtigt hvilke faktorer, der indgik i algoritmen, og hvilken vægt de blev tillagt. Han fik et nej.

... det er skræmmende at se, i hvor høj grad den kunstige intelligens allerede ses brugt til mere kontrol af borgere og til øget mistænkeliggørelse af mennesker ud fra for eksempel religion eller farve.

Begrundelsen var, at algoritmerne var at betragte som forretningshemmeligheder hos firmaet bag systemet.

Uimodståelig politisk fristelse

Forhåbentlig vil noget sådant aldrig forekomme i Danmark, men det er skræmmende at se, i hvor høj grad den kunstige intelligens allerede ses brugt til mere kontrol af borgere og til øget mistænkeliggørelse af mennesker ud fra for eksempel religion eller farve.

Kontrol og mistænkeliggørelse af borgere er populære virkemidler hos politikere, om i diktaturer eller demokratier, men i demokratier ledsages planerne dog typisk af argumenter, der vækker forståelse.

Vi skal ikke ødsle med skatteydernes penge, så der skal slås ned på de sociale bedragerere.

Vi skal sikre, at vi kan gribe ind tidligt, hvis børn er udsatte.

Vi må overvåge alle for at forhindre nye terrorangreb.

Vi skal vide, hvilke mennesker der sandsynligvis vil begå kriminalitet, så vi kan forebygge.

Vi skal skaffe bedre overblik over dit forbrug af el og vand af hensyn til miljø og planlægning.

Vi skal have fanget borgere, der hvidvasker penge, derfor skal bankerne dele kontooplysninger direkte med kommunen.

Vi skal skaffe forskerne flere sundhedsdata, så behandlingen af syge bliver bedre, og så kan der udvikles bedre medicin.

Argumentation, vi kan nikke til, se fornufte i. Men det er også argumentation for brug af sammenkøring af data fra endnu flere registre, fra de sociale medier, fra overvågning af alles net- og mobilbrug, fra målere, nummerpladescannere og meget andet.

Og hvad, hvis der i den lille sorte boks med algoritmerne mange fintunede tandhjul, også er smidt grus ind, om bevidst eller ubevidst? Hvad med de såkaldt 'false positives', hvor en person fejlagtigt identificeres som en fare eller særligt udsat og selv må bære bevisbyrden? I forvejen kan magtforholdet mellem borger og myndighed være forskruet.

Det enestående menneske

Der skal dog ikke være tvivl om, at kunstig intelligens, når den en gang er modnet, kan give enorme fordele på ret så specifikke områder. Men mennesket kan altså stadig noget helt enestående, blandt andet grundet menneskekundskab, tilegnet fagviden og sund fornuft. Heldigvis synes regeringen i sin nye strategi at være blevet meget forsigtig med at koble mennesket helt ud af loopet. Tonen er blevet en anden, siden regeringen bebudede langt flere fuldautomatiserede beslutninger, og der uddeles masser af løfter:

'Algoritmerne skal sikre ligebehandling ved at være objektive, saglige og uafhængige af personlige forhold. Det indebærer, at kunstig intelligens ikke må skabes til at afspejle fordomme eller være forudindtaget imod for eksempel køn, handicap eller etnisk herkomst. Desuden skal det sikres, at de data, som den kunstige intelligens bruger, ikke er fejlbehæftede.'

Skal de løfter holdes, går der årtier, inden den kunstige intelligens må tages i brug. Hvis det overhovedet kan ske. ●